

Prof. İsmet AĞARYILMAZ
Yrd. Doç. Dr. Faruk TUNCER
Doç. Dr. Demet BINAN

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

106296

İZMİT KAPANCA'DA SIRRI PAŞA KONAĞI
KORUMA VE DEĞERLENDİRMESİ

Mimar Aykut NARMAN

F.B.E. Mimarlık Anabilim Dalı Restorasyon Programında
Hazırlanan

YÜKSEK LİSANS TEZİ

106296

Tez Danışmanı: Prof. İsmet AĞARYILMAZ

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANLASYON MERKEZİ

İSTANBUL, 2001

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Çalışmanın Amacı.....	1
1.2. Çalışmanın Kapsamı ve Yöntemi.....	1
2. İZMİT KENTİ ÖZELLİKLERİ.....	2
2.1. Coğrafi Konum.....	2
2.2. Sosyo – Ekonomik Yapı.....	2
2.3. Tarihsel Gelişim.....	3
2.4. Taşınmaz Kültür Varlıkları.....	10
2.4.1. Arkeolojik Döneme Ait Taşınmaz Kültür Varlıkları.....	10
2.4.2. Osmanlı Dönemine Ait Taşınmaz Kültür Varlıkları.....	12
2.4.2.1. Dini Mimari.....	12
2.4.2.2. Su Yapıları.....	14
2.4.2.3. Teknolojik Anıtlar.....	15
2.4.2.4. Konutlar.....	16
2.5. Kent Dokusu.....	18
3. İZMİT’TE KORUMA ÇALIŞMALARI.....	20
4. SIRRI PAŞA KONAĞI.....	22
4.1. Yapının Konumu, Yaptıran, Tarihçesi.....	22
4.2. Yapının Bugünkü Durumu.....	24
4.2.1. Plan Özellikleri.....	24
4.2.1.1. Zemin Kat Planı.....	24
4.2.1.2. Birinci Kat Planı.....	29
4.2.1.3. İkinci Kat Planı.....	32
4.2.1.4. Çatı Katı Planı.....	35
4.2.2. Cephe Özellikleri.....	36
4.2.2.1. Kuzey Cephesi.....	36
4.2.2.2. Batı Cephesi.....	37
4.2.2.3. Güney Cephesi.....	37
4.2.2.4. Doğu Cephesi.....	38
4.2.3. Genel Özellikler.....	39
4.2.4. Yapın Tekniği.....	39
4.2.4.1. Temeller.....	39
4.2.4.2. Duvarlar.....	41
4.2.4.3. Döşemeler.....	41
4.2.4.4. Çatı.....	41
4.3. Yapıdaki Bozulmalar.....	42
4.3.1. Strüktürel Bozulmalar.....	42

4.3.2.	Malzemedeki Bozulmalar.....	42
4.3.3.	Kullanıcıların ve İşlev Değişikliklerinin Neden Olduğu Bozulmalar.....	43
5.	RESTİTÜSYON.....	44
5.1.	Zemin Kat Planı.....	44
5.2.	Birinci Kat Planı.....	44
5.3.	İkinci Kat Planı.....	45
6.	RESTORASYON.....	46
6.1.	Yapının Yeniden Kullanımına İlişkin Öneriler.....	46
6.2.	Yapının Onarımına İlişkin Müdahale Önerileri.....	46
6.2.1.	Ayıklama.....	47
6.2.2.	Sağlamlaştırma.....	47
6.2.3.	Bütünleme.....	48
6.2.4.	Yeniden Yapım.....	48
6.2.5.	Tesisat.....	49
7.	SONUÇ.....	50
KAYNAKLAR.....		
EKLER.....		
EK 1.	Fotoğraf Listesi	
EK 1-A.	İç Mekan Fotoğrafları	
RESİM 1.1.	Zemin kat 1 nolu mekandan giriş kapısı görünümü.....	65
RESİM 1.2.	Zemin kat 2 nolu mekandan iç sofaya geçiş kapısı görünümü.....	65
RESİM 1.3.	Zemin kat 1 nolu tavan görünümü.....	66
RESİM 1.4.	Zemin kat giriş sofasından pencere görünümü.....	66
RESİM 1.5.	Zemin kat 12 nolu mekanın tavan görünümü.....	67
RESİM 1.6.	Zemin kat 3 nolu mekanın tavan görünümü.....	67
RESİM 1.7.	Zemin kat 1 nolu giriş sofası tavan görünümü.....	68
RESİM 1.8.	Zemin kat 1 nolu giriş sofası tavan görünümü.....	68
RESİM 1.9.	Zemin kat 1 nolu giriş sofası tavan görünümü.....	69
RESİM 1.10.	Zemin kat ara sahanlıktan merdiven korkuluğu.....	69
RESİM 1.11.	1.kat iç sofadan merdiven bakış.....	70
RESİM 1.12.	1.kat 101 nolu tavan görünümü.....	70
RESİM 1.13.	1.kat 101 nolu tavan görünümü.....	71
RESİM 1.14.	1.kat 101 nolu tavan görünümü.....	71
RESİM 1.15.	101 nolu mekandan 102 nolu iç sofa bölümüne geçiş kapısı.....	72
RESİM 1.16.	103 nolu mekanın pencere ve tavan görünümü.....	72
RESİM 1.17.	103 nolu mekanın tavan görünümü.....	73
RESİM 1.18.	103 nolu mekanın tavan görünümü.....	73
RESİM 1.19.	104 nolu mekanda bulunan banyo kapısı.....	74
RESİM 1.20.	104 nolu mekan banyo içi.....	74

RESİM 1.21.	104 nolu mekan lavabo bölümü.....	75
RESİM 1.22.	104 nolu mekandaki ocak ve lavabo.....	75
RESİM 1.23.	106 nolu lavabo ve wc görünümü.....	76
RESİM 1.24.	112 nolu mekanın tavan görünümü.....	76
RESİM 1.25.	112 nolu mekanın güney duvarı.....	77
RESİM 1.26.	112 nolu mekanın duvar görünümü.....	77
RESİM 1.27.	113 nolu mekanın duvar tavan köşe görünümü.....	78
RESİM 1.28.	107 nolu bölümün merdiven altı ahşap kaplama görünümü.....	78
RESİM 1.29.	112 nolu mekanın tavan görünümü.....	79
RESİM 1.30.	Ç02 nolu mekandan terasa çıkış kapı ve pencere iç görünümü.....	79
RESİM 1.31.	Ç02 nolu mekandan batı cephesindeki pencere görünümü.....	80
RESİM 1.32.	Terastan Ç02 ve Ç01 nolu mekanların görünümü.....	80
RESİM 1.33.	Ç02'den Ç01 nolu mekana geçiş kapı görünümü.....	81
RESİM 1.34.	Ç01 nolu sofa bölümünden kuzey penceresi görünümü.....	81
RESİM 1.35.	Ç01 nolu mekandan merdiven korkuluk görünümü.....	82
RESİM 1.36.	Terastaki dikme.....	83
RESİM 1.37.	Teras görünümü.....	83
RESİM 1.39.	Balkon kapı üstü ahşap süslemesi.....	84
RESİM 1.40.	Teras görünümü.....	84
RESİM 1.41.	Teras görünümü.....	85

EKA 1 – B Cephe Fotoğrafları

RESİM 2.1.	Ön cephe.....	86
RESİM 2.2.	Ön cephe.....	86
RESİM 2.3.	Ön cephe.....	87
RESİM 2.4.	Ön cephe.....	88
RESİM 2.5.	Ön cephe.....	89
RESİM 2.6.	Ön cephe.....	90
RESİM 2.7.	Selamlık bölümü ana giriş kapısı ve balkon bölümü.....	91
RESİM 2.8.	Balkon korkuluk görünümü.....	91
RESİM 2.9.	Z12 nolu mekana doğru dış cephe görünümü.....	92
RESİM 2.10.	Ön cephe.....	92
RESİM 2.11.	Güney ve Doğu cephesi.....	93
RESİM 2.12.	Güney ve Doğu cephesi.....	93
RESİM 2.13.	Bina yan duvar görünümü.....	94
RESİM 2.14.	Yan bahçeye geçiş kapı görünümü.....	94
RESİM 2.15.	Ön cephe çeşme.....	95
RESİM 2.16.	Ön bahçeden duvar görünümü.....	95
RESİM 2.17.	Ön cephe sol taraf.....	96
RESİM 2.18.	Ön bahçeden görünüm.....	96
RESİM 2.19.	Batı cephesi görünümü.....	97
RESİM 2.20.	Yıkık olan kısma üstten bakış.....	98
RESİM 2.21.	Yan bahçedeki çeşme.....	98
RESİM 2.22.	Çeşme görünümü.....	99
RESİM 2.23.	Batı cephesi ve bahçe.....	99
RESİM 2.24.	Batı cephesi ve bahçe.....	100
RESİM 2.25.	Batı cephesi.....	100
RESİM 2.26.	Kuzey ve batı cephesi.....	101
RESİM 2.27.	Bahçeden çıkış merdiveni.....	101
RESİM 2.28.	Kuzey cephesi.....	102

RESİM 2.29.	Kuzey cephesi.....	102
RESİM 2.30.	Kuzey cephesi.....	103
RESİM 2.31.	Ön cephe sütun başlığı ve saçak ilişkisi.....	103
RESİM 2.32.	Zemin kat ile 1.kat arasındaki ahşap silme görünümü.....	104
RESİM 2.33.	1.kat çatı saçak görünümü.....	104
RESİM 2.34.	Doğu cephesi.....	105
RESİM 2.35.	Haremlik bölümü giriş kapısı.....	105
RESİM 2.36.	Arka bahçe giriş kapısı görünümü.....	106
RESİM 2.37.	Arka bahçe giriş kapısı görünümü.....	107
RESİM 2.38.	Konağın terasından görünen deniz.....	108
RESİM 2.39.	Bahçe giriş duvarları.....	108
RESİM 2.40.	Kapanca Sokağı'ndan konağa bakış.....	109
RESİM 2.41.	Kapanca Sokak.....	109

EK – 2 ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2-1	1.Jüstinianus Parası (Öztüre – 1981).....	4
Şekil 2-2	İzmit ve çevresini gösteren harita (Öztüre – 1981).....	6
Şekil 2-3	İzmit'in ayrıntılı arkeolojik haritası (Öztüre – 1981).....	10
Şekil 2-4	İzmit'in genel haritası (Öztüre – 1981).....	11
Şekil 2-5	Pertev Mehmet Paşa Camii.....	12
Şekil 2-6	Orhan Camii.....	13
Şekil 2-7	Saat Kulesi.....	15
Şekil 4-1	Sırrı Paşa Konağı (Öztüre – 1981).....	22
Şekil 7-1	Konağın bulunduğu çevrenin genel haritası.....	110
Şekil 7-2	İşlevsel analiz.....	111
Şekil 7-3	Kat adetleri analizi.....	112
Şekil 7-4	Yapım sistemleri analizi.....	113
Şekil 7-5	Cephe özgünlük analizi.....	114
Şekil 7-6	Strüktürel analiz.....	115
Şekil 7-7	Değerlendirme.....	116

EK 3- ÇİZİMLER

Rölöve Projeleri.....	117
Restitüsyon ve Restorasyon Projeleri.....	133
Detay Projeleri.....	147
ÖZGEÇMİŞ.....	153

ÖNSÖZ

İzmit'in Yukarıpazar semtinde, kentsel sit alanı sınırları içinde bulunan tarihi Sırrı Paşa konağı, tarihi mimari mirasımızın bir parçası olarak özgün özellikleri ile günümüze dek ulaşabilmiştir. Kendi kaderine terk edilen bu yapının, belgelenmesi ve onarımının yapılması onu gelecek kuşaklara aktarmak için gerekli bir adımdır. Bu amaçla tezin konusu, Sırrı Paşa Konağı'nın mevcut durumunun çizim ve fotoğraflarla belgelenmesi, Restitüsyon ve Restorasyon projelerinin hazırlanması olarak tanımlanmıştır.

İzmit'teki çalışmalarım sırasında sorunlarımın çözümüne katkıda bulunan Milli Eğitim Bakanlığı ve İzmit Büyükşehir Belediyesi'ne teşekkür ederim. Bu inceleme boyunca bana güç veren tüm dostlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarımın her aşamasında değerli fikirleriyle beni yönlendiren Sayın Hocam Prof. İsmet AĞARYILMAZ'a teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

Türk evi yüzyıllar içinde, çeşitli aşamalardan geçmiş, sonunda Kapanca çevresinde kendine özgü bir karakter yakalayarak, İzmit'in fiziksel temel öğelerinden biri olmuştur.

19. ve 20. yüzyıl başından bu yana, dünyada başlayan teknolojik gelişmeler ve sosyal değişimler, ülkemizde de kendini göstermeye başlamıştır. Toplumumuzda aile kavramı değişmiş; büyük aile, çekirdek aile haline gelirken konutlarda da oda sayısında azalma görülmüştür. İnşaat teknik ve malzemeler, ekonomik nedenlerle ahşap yapı sistemleri uygulanırlığını yitirmiştir. Ahşap köşk ve konaklar, birer – ikişer yok olmaya başlamış ve bu yokoluş son elli yıldır tam anlamıyla bir tarihi yağmalama haline gelmiştir. Tarihi estetik ve kültürel belgeler günümüzde yaşamını sürdürmekte zorluk çekmektedir. Toplumun tarihi ve kültürel bilinçsizliği tarihi bir olgu; bir kentsel doku oluşturan yapıların yok edilmelerine yol açan en önemli etkenlerden birisidir.

Tezin konusu olan Sırrı Paşa Konağı XIX yüzyıl sonu sivil mimari özelliklerini taşıyan konaklardan birisidir. Uzun süredir harap durumda olan, belirli döneme imzasını atmış olan bu konağın koruma ve işlevlendirilmesi tezin konusudur. İzmit'in Hacı Hasan Mahallesi, Kapanca Sokak üzerinde bulunan Sırrı Paşa Konağı kendi kaderine terk edilmiştir. Pek çok depremlere dayanmış olan Sırrı Paşa Konağı tarihi dokunun, bir parçası olmasının yanı sıra yapı tekniği ve malzemesi ile de bir belge olarak korunmalı ve yaşamın bir parçası olarak gelecek kuşaklara aktarılmalıdır.

Sırrı Paşa Konağı'nda bu amaçla yapılacak çalışmalar:

- 1- Yapının mevcut durumunun ayrıntılı ölçümlerle ve fotoğraflarla belgelenmesi ve 1/50 ölçekli çizimle aktarılması,
- 2- Yapının onarımı için gerekli müdahalelere kaynaklık etmesi açısından mevcut hasarların röleve paftalarına işlenmesi ve tanımlanması,
- 3- Yapının kullanım aşamasında mekanların uğradığı değişikliklerin belirlenmesi ve Restitüsyon projesinin hazırlanması,
- 4- Röleve ve restitüsyon çalışmalarını bir arada değerlendirerek müdahale kararlarının belirlenmesi ve yapıya uygun bir işlev kazandırmak amacı ile restorasyon projesinin hazırlanması.

ABSTRACT

Turkish Houses has passed several steps and at the and they have reached to a special charecter araround Kapanca area near İzmit.

The tecnological and social improvement which begun at 19th and 20th century also affected Turkey. The family concept of our country is also changed from big families to cell family. Within this change the number of rooms in the house is diminished. Construction materials of wooden houses because of economical reasons are not aplicable any more. Wooden pavillions or mansions has dissappered one by one. And this dissapperence has turned into Historical destray.

Historical aesthetics and cultural documents are hardly living in these days. History of the population and cultural unconciuousness is the main reason for the destroy of city texture.

Sırrı Paşa mansion which is the subject of this thesis is the one of the mansions which holds the civil architectural properties of XIX th century. Before a long period mansion was ruined. Protection and functioning of this mansion is the subject of this theisis.

Sırrı Paşa mansion which is left alone to his fate is seated at Kapanca Sokak, Hacı Hasan district of İzmit. Sırrı Paşa mansion has resisted to several earthguakes building tecnic and materials used in this mansion should be left as a document, and must be protectted within this document for the coming generation.

The works done in Sırrı Paşa mansion for this purpose is;

- 1- Todays situation of the building is documented by fotographs and detailed measurements, and 1/50 scale drawings.
- 2- Existing rölöve sections are defined for repairing actions.
- 3- Designation of changes which has taken place durung usage of the residance and preperation of restitution project.
- 4- Estimation of rölöve and restitution work and deside what to do for reparationment project.

1. GİRİŞ

Dünya kentleri içerisinde coğrafi önemi yanında, politik, kültürel ve özellikle tarihsel değerleri ile tanınan İzmit, Osmanlı İmparatorluğu döneminde de bu özellikleri ile etki alanını imparatorluğun sınırları ötesine taşımış bir kettir. Evrensel değerleri anıtlarının yanı sıra bir dönemin sosyal ekonomik ve kültürel hayatını anlatması açısından XIX. yüzyıl sonu XX. yüzyıl başından günümüze kalan geleneksel evleri, köşkleri ve konakları (İzmit'e özgü) ile özel bir önem taşır. Bir imparatorluğun çeşitli dönemlerini, dünyadan etkilenişi halkının bu etkilenmeye bağlı olarak ortaya koyduğu sosyal ekonomik, kültürel gelişim ve değişimlerini bu yapılarda görmek mümkündür.

1.1. Çalışmanın Amacı

İzmit'te Kapanca Sokağında 78 numara da yer alan “ Sırrı Paşa Konağı” nın tez konusu olarak seçilmesindeki amaç tarihi ve mimari belge değeri olan yapının, günümüz-deki durumunun tespit edilerek geleceğe aktarılabilmesi için yapılması gerekli onarım ve yenileme çalışmalarının niteliğinin belirlenmesidir.

1.2. Çalışmanın Kapsamı ve Yöntemi

Tez; İzmit Sırrı Paşa Konağı'nın konumu, tarihçesi ve mimari özellikleri açısından incelenerek, rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin hazırlanmasını kapsamaktadır.

Yapının plan, cephe, strüktür, yapım tekniği, malzeme ve bezeme özellikleri ayrıntılı bir şekilde incelenmiş, bu incelemeler fotoğraf ve çizimlerle desteklenmiştir. Tespit edilen ek ve hasarlar 1/50 ölçekli rölöveler üzerinde lejandlarla belirtilmiştir.

Yapının restorasyonu için gereken müdahale türlerinin belirlenmesinde temel ilke; yapının özgünlüğünü ve mimari değeri korumaktır. Yapıların zaman içinde dış etkenler ve ihmal gibi nedenlerle bozulmaları kaçınılmazdır. Restorasyon koruma çalışmasında hedef, bir tarihi belge değeri olan yapının estetik niteliklerinin de göz önüne alınması ile en az müdahale yoluyla sağlamlaştırılması ve yaşatılmasıdır.

2. İZMİT KENTİ ÖZELLİKLERİ

Türkiye'nin Marmara Bölgesinde kendi adıyla anılan körfezin bitiminde yer alan İzmit, Kocaeli platasunun dik yamaçları ile kıyıdaki dar bir alüvyol düzlükte kurulmuştur. (Axis , 1999)

İlkçağda Bithynia Krallığının başkenti olan ve bütün tarihsel dönemlerde önemli bir merkez olma durumunu koruyan İzmit özellikle 1960'tan sonra bir sanayi şehri olarak gelişmiştir. (Axis , 1999)

2.1. Coğrafi Konum

Marmara Bölgesi'nin doğru kesiminde yer alır. Yüzölçümü 3626 km², 1990 sayımına göre nüfusu 936.163'tür.

Kuzeyde Karadeniz kıyıları, doğuda Sakarya, güneyde Bursa, batıda İstanbul illeriyle sınırlı olan Kocaeli ilinin İzmit körfezi kuzeyinde yer alan büyük kesimi, güneyden kuzeye doğru eğimli ve dalgalı bir yayla görünüşündedir. Karadeniz'e açık kesimlerde kışlar oldukça soğuk geçer, oysa İzmit körfezi kıyılarını kuzeyden sınırlayan dağların koruduğu kıyı kesimleri, daha yumuşak bir iklim etkisindedir.

Doğal bitki örtüsünde Karadeniz ve Akdeniz bitki toplulukları iç içe girmiştir. İzmit körfezi kıyılarında yapraklarını dökmeyen makiler, zeytin ağacı ve kızılçam gibi Akdeniz'e özgü bitkiler Kocaeli yarımadasının kuzey kesimlerinde ve Samanlı dağları-nın yüksek kesimlerinde ise Karadeniz kıyılarında rastlanan bitki toplulukları kayın ve köknardır. (Graller International Americana, 1993)

2.2. Sosyo – Ekonomik Yapı

İzmit ekonomisinde sanayi ağırlık taşımaktadır. İzmit İstanbul'dan sonra Türkiye'nin ikinci büyük sanayi merkezidir. Sanayisinin bu düzeyde gelişmesini sağlayan başlıca etken eskiden beri limanlar kurulmasına elverişli derin bir körfez kıyısında bulunması ve İstanbul'u Anadolu'ya bağlayan kara ve demir yollarının üzerinde yer almasıdır.

Kuruluşu çok eskiye dayanan İzmit'teki tersane çevredeki ormanlardan dolayı zengin bir kereste kaynağına dayandığından gemi yapımında oldukça gelişmişti. İstanbul'la bütünleşme yolundaki ilk önemli adımlar düzenli vapur seferlerinin başlaması ve 1870'lerde Haydarpaşa

– İzmit demiryolunun açılması ile atıldı. 1950’lerde karayolu bağlantılarının güçlendirilmesi, körfez kıyısındaki yerleşmelere rıhtım ve iskele yapılması ile İzmit’te dev sanayi tesisleri kuruldu. (Ana Britannica , 1994)

İzmit, özellikle 1960’tan sonra aldığı göçler dolayısıyla hızlı bir nüfus artışına sahne olmuştur. 1935’te 18.693 nüfuslu küçük bir kent durumundayken, 1960’ta 73.000’i biraz geçen nüfusu 1980’de 190.423’e, 1985’te 233.338’e, 1990’da 256.882’ye ulaştı. 1997’de 202.003’e geriledi. (Axis , 1999)

2.3. Tarihsel Gelişim

Kuruluşu isminin kökeni çok eski çağlara uzanan İzmit için söylenmiş çok sayıda kuruluş efsanesi vardır.

Efsaneler İzmit’in eski sahipleri hakkında bize iki halk adı verirler. Bunlar şunlardır: Sit’ler ve As’lar. Her efsane gerçekle başlı başına bir tarih yada tarihsel bir başlangıçtır.

İzmit hakkındaki efsanede denir ki: Bu güzel denizin kıyılarına Amozon kraliçesi güzel Olbia geldi. Sarayını İzmit körfezinin dibine kurmuş olan deniz tanrısı Paseiden kraliçeye aşık oldu. Onu zorla kendisine kadın yaptı. Bu birleşmeden Astakos adında bir çocuk dünyaya geldi. Bu çocuk bugünkü İzmit’i kurarak ona kendi adını verdi. Sit’lerden büyük bir bey olduğu saptanmış olan As’ların Asya’ya Asi adını verdiklerinden hem Heredotos, hem de Homeros bahseder. Diğer tarihçilerin (Strabon, Vivien St.Matin ve Le Bas’ın) eserlerinde de bu konu işlenir. Özellikle Le Bas’a göre; Asi ismi Homeros’dan önce bile kullanılmıştır. Justinionus ise bu bölgenin 1500 yıl Sit’lerin yönetiminde kaldığını ancak Asuri kralı Ninus tarafından M.Ö. 1232’de bunun sona erdirildiğini anlatır. (Yüce , 1998)

Mitolojik hikayelere göre, kral ailesine ait iki Sit’li genç iç işlere karıştıkları bahanesi ile vatanlarından kovulurken yanlarına bazı genç kızları alarak Kapodos’ta Teme Nehri yöresine yerleştiler. En ünlü kraliçeleri Oritye idi. Tarihçi Fr. Lenormant bu konuda aynen şu cümleyi kullanır “ Sit dediğimiz zaman bunların bugünkü Türklerin ataları olduklarını bilmemiz gerekmektedir. (Yüce ; 1998 ; S: 15) Musiki ve dans üzerine kurulmuş Kybele ve Attis mezhepleri M.Ö. 1500 yıllarında İzmit’de doğmuştu. Yani bu tanrılar İzmit vatandaşlarıydı. (Yüce , 1998)

Efsaneye göre şarap tanrısı Bakkhos, iki hörgüçlü bir devenin sırtında orta Asya'dan İzmit tapınaklarına gelmişti. Burada bulduğu bol şarapla yeşil ovaları yıkarken tanrıça Kybele de musiki ve dansları ile uygar bir hayat yaratıyordu. As'lar bütün bu tanrı ve tanrıçalar adına pek süslü çeşitli tapınaklar yapmışlardı. Bunların çoğu, şair Libonios'un gözyaşları ile anlattığı M.S. 3. Yüzyıldaki büyük depremde yıkılmışlardı. As'lar ayrıca madencilikte büyük varlık göstermişlerdir. Halk gümüş ve demirin ustasıdır.

Bu topluma ait altın ve gümüş paralar elimizde bulunmaktadır. Özellikle İzmit ve Kandıra arasında bulunan altın paralar Milli Eğitim Bakanlığı'na verilmiştir. (Şekil 2.1)

Şekil 2.1. Jüstinianus Parası (M.S. 527 – 565)

Bu paraların üstünde gemi kabartıları vardır ki, As'ların gemiciliğe verdiği öneme tanıklırlar. İşte Nikomedes'in sonraki Nikomedia kenti bu uygar yerleşimin içinde kuruldu. (Yüce ,1988)

Sit imparatorluğu M.Ö. 1232 yılında Asuri Kralı Ninus tarafından ortadan kaldırıldı. Asuriler bir çok yerle beraber Bithynia'yı (Marmara Kıyılarını) aldılar. Ninus oğlu Argon'u Bithynia kralı yaptı. (Yüce , 1988)

Bundan sonra M.Ö. 727 tarihlerinde İzmit, Lidillilerin eline düşer. Argon'un soyundan Kondut öldürülür ve Mernodes adıyla yeni bir soy ortaya çıkar. Sonunda Büyük İskender buralara gelir. Batryas'ın oğlu Bias başa geçer. (Yüce , 1988)

Bias'ın sağlığında veliaht seçilmiş bulunan oğlu Zipoktes Bias'ın ölümü ile Bithynia 2.kralı oldu. (Öztüre , 1981) Kıskaç prens Lysimokhos (Trakya Kralı) şehri tamamen yakar Zipoetes'in ölümünden sonra başa geçen Nikomedes, tanrılara kurban keserek yepyeni bir kent kurar. Nikomedes'in ilk işi 1945'lerde hala kalıntıları olan şehri saldırı ve kuşatmalardan korumak amacı ile surlarla çevirdi. İzmit giderek zenginleşmeye ve tanınmış kişilerce ziyaret edilmeye başlandı. (Yüce , 1988) Nikomedes gördüğü büyük iyilikler yüzünden bir vasiyeti ile krallığını Romalılar'a bir hediye, bir miras olarak bıraktı. Böylece Bithynia bir Roma kolonisi oldu. (Yüce , 1988)

Roma egemenliğinde Bithynia eyaletinin merkeziAvrupa' yı Doğu'ya bağlayan yol üzerinde önemli bir limandı. (Şekil 2.2) İmparator Hadrianus, Mis 123'teki yıkılan depremde şehri onarttı, kendisine şehir meclisi tarafından "Restituar Nikomedela" (Nikomedia' yı yenileyen) ünvanı verildi. İmparator Diokletionus, Nikomedela'yı Roma imparatorluğunun Doğu başkenti yaptı. Gotların 256'da tahrip ettiği şehri onarttı, şehir doğuya kaydırıldı ve surları bu yeni bölümü de içine alacak biçimde yenilendi; saray tapınak, hipodrom, hamam resmi binalar inşa edildi. (Axis , 1999)

Şekil 2.2. İzmit ve çevresini gösteren harita

Sikkelerden anlaşıldığına göre şehirde bir Demeter Tapınağı, onun iki yanında sekizer sütunlu imparator tapınakları, bunların oluşturduğu alanda bir sunak ve bir Demeter heykeli bulunuyordu. Alan bir “ sütunlu cadde”yle limana bağlanıyordu. Bu dönemde Nikomedeia, Roma, Aleksandreia (İskenderiye) ve Anticheia’dan (Antalya) sonra dünyanın dördüncü büyük şehriydi. (Axis , 1999)

M.S. 6. Yüzyılda Roma imparatorluğu Batı ve Doğu diye ikiye ayrılıp İstanbul, Bizans diye bilinen Doğu Roma imparatorluğunun baş şehri olunca yüzyılın ortalarında (Yüce , 1988) imparator Justinianus karısı Teodora’nın ısrarı üzerine İzmit tekrar bayındırlaştırdı. (Yüce ; 1988) Küçük Asya’ya giden yol buradan başlıyordu; bu nedenle Sakarya üzerindeki ünlü köprüyü kurdurdu.

554’te İzmit büyük bir depremin kurbanı oldu. Sallantılar aynı kuvvette İstanbul’da da duyuldu. Ve halkta panik yarattı. 3 yıl sonra ikinci deprem halkın hergün kurbanlar kesmesine ve imparatorun yasından 30 gün tacını giymemesine neden oldu. Bunlar yetmiyormuş gibi 558’teki veba salgını altı ay sürdü. (Yüce , 1988)

Bütün bunlara karşın kent, hem ticaret, hemde sanat yönünden yüzyıllarca önemini sürdürmüştür. (Yüce , 1988)

Selçuk tarihinde İzmit büyük bir serüvenin sahnesidir. Selçuklular çağında, önce Alparslan sonra da Kılıç Arslan bir harçlı ordusunun toplanmasına neden olmuştu. Kılıç Arslan’ın 15.bin kişilik ordusu büyük haçlı ordusunu Yalova’da yakalamış, binlercesini kılıçtan geçirmiştir. Bu arada II. Yüzyıl sonlarına doğru İznik iki kere el değiştirmiştir. (Yüce , 1988)

Sonunda İzmit’i 1339’da osmanlı Türk’leri ele geçirmiştir. Osmanlı egemenliğine giren şehir, İzmit adıyla anıldı. Osmanlılar tarafından ele geçirildikten sonra yeni bir merkez olarak gelişen Bursa’nın gölgesinde kaldı. İstanbul’un fethinden sonra İstanbul’u İran ve Mezopotamya’ya bağlayan yol üzerinde bir konak yeri olarak önem kazandı. Kuzey Anadolu’nun Ağaç Denizi denilen ormanlarına yakınlığı İzmit’te gemi yapımının ve kereste ticaretinin gelişmesine yol açmıştır. 14 Eylül 1509’da şiddetli bir depremde hasar gören İzmit, Yavuz Sultan Selim döneminde onarıldı ve bir tersane inşa edildi. (Axis , 1999)

Evliya Çelebi XVII. Yüzyılda gördüğü şehirden “ Mamur ve âbâdan bir şehri muazzam” diye söz etmektedir. Evliya Çelebi ünlü seyahatnamesinin ikinci cildinde İzmit’te süslü, bağlı –

bahçeli bayındır ve kırmızı kiremitle örtülü 3500'den fazla evin olduğunu; padişah için hazırlanmış görkemli bir sarayı bulunduğunu yazar. Şehrin bütün evleri yüksek tepeler üzerine yapılmış olup, kible tarafından denize bakar. Sokakları baştan başa beyaz taş kaldırım döşelidir. Yirmi üç mahallesinden; üçü Hristiyan, bir Yahudidir. Çarşısında 1100 dükkan bulunmaktadır. Çelebi'ye göre; İzmit'te daha bir çok hamam ve kırkın üzerinde kahvehaneler vardır. Şehirde ipek ticaretinin yanı sıra dokumacılık, çinicilik, cam, işçiliği yaygındır. (Batuta , 1905)

İzmit, başkent İstanbul'a yakınlığı dolayısıyla XIX. Yüzyıldaki yenileşme hareketinden en fazla etkilenen şehirlerden birisiydi. II. Mahmut döneminde, II. Selim döneminde başlayan tersanenin modernleştirilmesi çabası hızlandırıldı. Ayrıca bir basmahane kuruldu. 1843'te İstanbul ile İzmit arasında düzenli vapur seferleri başladı. Abdülmecid döneminde bir feshane ile bir çuhahane açılmıştı. Anadolu demiryolunun ilk bölümü olan Haydarpaşa – İzmit hattı 1873'te işletmeye açıldı. 1891'de İzmit – Adapazarı, 1892'de İzmit –Ankara hattı hizmete girdi. Ulaşım imkanlarının artması, şehirde ticaretin ve toplumsal hayatın gelişmesinde olumlu rol oynadı. (Axis , 1999)

Osmanlı Hükümeti, İstanbul'a yakınlığı nedeni ile İzmit sancağının bayındırlığı için iyi bir mühendis olan Sırrı Paşa'yı 1303 (1887) yılında İzmit mutasarrıflığına (valiliğine) atamıştır.

Paşa, ilk olarak 110 km uzunluğunda bulunan İzmit – Geyve yolunun yapımına başlattırmiştir. O zamanlar parasal yükümlülüğü olmayıp dört gün yolda çalışmak zorunluluğu olduğundan köylüler yolun düzlemesi, taş ve kumun sağlanması işlerinde çalıştırıldı. İşte böylece bu 110km'lik yol başlangıcı İzmit'ten geçen demiryolunun her iki tarafındaki şase olarak Sırrı Paşa zamanında ortaya getirilmiştir. (Yüce , 1988) Sırrı Paşa yolun bitiminin hemen ardından 1304 (1888) yılında her iki tarafına istasyondan başlamak üzere çınar ağaçları diktirmiştir. (Yüce , 1988)

1308 (1892) yılında Poç'tan Çayırköy deresine kadar ki kısmın döşeme ve düzeltme işleri tamamlanmıştır. (Yüce , 1988)

Sırrı Paşa halkın sağlığı ile de ilgilenmiştir. İzmit'in doğusundaki Tuzla denilen bölgede ki bataklıklar yüzünden hemen herkes sıtmaya yakalanıyordu. Paşa işte bu tuzlaların kurutulmasına karar vermiştir. 1309 (1893) yılında Bahçecik yolunu başlatmıştır. Bu yolu

yaptırmaktaki amacı, yalnızca Bahçecik değil İzmit'i ileride Karamürsel ve Yalova'ya bağlamak ve İzmit ovasındaki bataklıkın kurutulmasında da ilk adımı atmaktı. (Yüce , 1988)

Sırrı Paşa, Yukarıpazar semtinde yaptırdığı evin yapımında çalışanların, kereste ve diğer malzemelerin paralarını bekletmeden cebinden vermiş ve herkesi kıvandırmıştır. Bir mühendis olarak başında bulunduğu bu bina çeşitli depremlerden hiç etkilenmemiştir. Bu süslü ve güzel eser, Paşa'nın kişiliğini göz önünde tutan ve kendisinin rahmetle anılmasına neden olan bir anıttır. (Yüce , 1988)

29 Ekim 1923 günü Cumhuriyet bu dönemin ilk valisi olan eski mutasarrıf Vehbi Demirel tarafından ilan edilmiş ve bütün yutta olduğu gibi, sevinç ve coşkunluk gösterileri ile kutlanmıştır.

Cumhuriyet'in ikinci valisi görevine 1927 yılında başlayan Eşref Seyit'tir. 7 yıl süren bu valinin döneminde pek çok okullar ve İzmit'in simgesi olan Atatürk Anıtı yaptırılmıştır. İzmit'in ilk kullanma suyu olan Paşa Suyu bu dönemde getirtilmiştir. (Yüce , 1988)

Üçüncü vali 1934 – 1935 de ancak 8 ay görev yapan ve adı köy yolları için büyük çaba gösterdiği için “yolcu vali ” ye çıkan Faik Türe'dir. (Yüce , 1988) İzmit, Cuhuriyet döneminde 1950'lerin sonlarına kadar önemli bir değişime uğramadı. 1960'larda başlayan ve 1970'lerde de artan hızlı bir sanayileşme şehrin görünümünü değiştirdi. Bu şehrin temel belirleyicileri, şehrin tapografik yapısı İstanbul'a yakınlığı, İstanbul – Ankara yolu üzerinde bulunması ve sanayi kuruluşlarının yer seçimiydi.

Eski kent, Orhan Tepesi'ndeki iç kale çevresine, yamaçların az eğimli taraça biçiminde, düzlüklerde kurulmuştu. Şehrin geleneksel ticaret merkezi Tepecik mahallesinin güneyinde, bugünkü İstanbul – İzmit – Ankara karayolunun geçtiği kesimdeydi. Fevziye Camii ile Pertev Paşa Camii arasındaki bölgede depo ve antrepolar bulunuyordu. “ Mağazalar İçi “ diye adlandırılan Buğday Meydanı ticaretin en canlı olduğu kısımdı. Ömerağa, Hacıhasan, Tepecik, Karabaş gibi merkez mahalleler geleneksel konut alanını oluşturuyordu.

1960 sonrasında İzmit, yerleşime imkan veren dar kıyı şeridi boyunca, doğu – batı yönünde çizgisel bir şehir olarak gelişti. İstanbul sanayinin, merkezden uzaklaşma ve ulaşım olanakları gelişmiş İzmit – Gebze – İstanbul ekseni boyunca, yoğunlaşma eğilimi bu gelişmede belirleyici rol oynadı. Kıyısında kurulan sanayi tesislerinin çekimi dolayısı ile İzmit,

1960'lerden başlayarak büyük ölçüde göç olmaya başladı. Şehre gelen nüfus, ilk aşamada hazine arazilerine ve kuzeydeki yamaçlara gecekondular yapıp yerleştiler. Şehri kuşatan gecekondulu mahalleleri oluştu. (Axis , 1999)

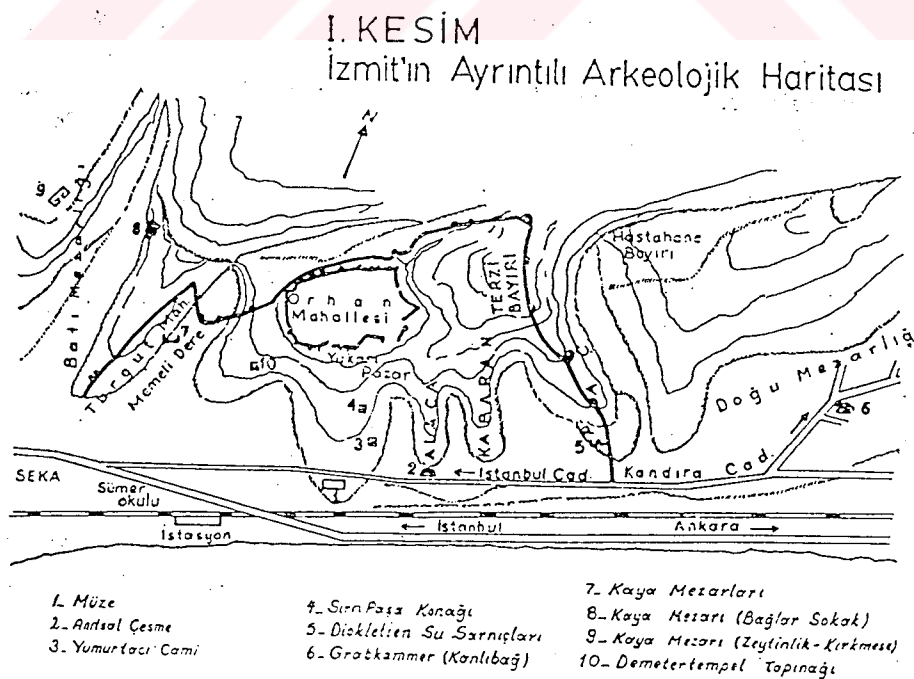
2.4. Taşınmaz Kültür Varlıkları

2.4.1. Arkeolojik Döneme Ait Taşınmaz Kültür Varlıkları

Türkler, egemenlikleri altına aldıkları bölge şehirlerinde yaşamışlar, anıtsal yapıları ve evleri kullanmışlardır. Kilise türündeki yapılardan bazılarını camiye çevirmişler, ayrıca fonksiyonlu yeni anıtsal yapılar meydana getirmişlerdir. (Eldem , 1984)

Kentlerin büyümesi yeni mahallelerin kurulması ile olmaktadır. Türk – İslam yerleşmelerinde her mahallenin idari ve dini bir merkez durumundaki cami veya mescid etrafında geliştiği, bu merkezde ayrıca çeşme, hamam, imaret gibi yapıların da yer aldığı bilinmektedir. (Eldem , 1984)

İzmit'in arkeolojik zenginliğini, kağıt fabrikası (SEKA) kazı çalışmaları ortaya koymuştur.
(Şekil 2.3.)

Şekil 2.3. İzmit'in ayrıntılı arkeolojik haritası

2.4.2. Osmanlı Dönemine Ait Taşınmaz Kültür Varlıkları

2.4.2.1 - Dini Mimari

Pertev Paşa Camii

Yapımı Hicri 967, Miladi 1546'dır. Mimar Sinan eseridir. Duvarlar orjinal durumunu korurlar, fakat içindeki süsleme ve nakışlar kısmen onarım görmüşlerdir. Alçı çerçevelerden ve minare külâhı değiştirilmiştir. Çökme ve kayma yoktur. (Yüce , 1988)

Camii yüksek duvarlı bir avlu içindedir. Avlunun ortasında 12 kenarlı bir şadırvan olup, çatısı erham biçimindedir. Camii kare biçiminde, tek kubbesinin çevresinde 24 penceresi bulunmaktadır. (Öztüre , 1981) (Şekil 2.5)

Şekil 2.5. Pertev Mehmet Paşa Camii İmam Evi

Pertev Paşa Külliyesi

İzmit'in en önemli külliyesi (bütünü) şehrin güney doğusunda Karabaş mahallesindedir. Pertev Paşa Külliyesi Mimar Sinan yapıtlarından olup bazı değişikliklere rağmen kurulduğu dönemin karakterini koruyan tek külliye Pertev Paşa'ya aittir. (Öztüre , 1981)

Orhan Camii

İzmit şehrinin en yüksek tepesinde iç kale içinde 15,40 m x 20,85 m boyutunda 1,10m kalınlığında moloz taşı duvarlarla muhafaza edilen ahşap çatılı Orhan Gazi dönemi camiilerindendir. Hicri 733 yılında Şehzade Süleyman vasıtası ile cami tamir ettirilmiştir. Onarıma ait yirmi mıştalık bir kaside avlu kapısı üzerinde görülmektedir. (Öztüre , 1981) (Şekil 2.6.)

Şekil 2.6. Orhan Camii Doğu Yüzü

Akça Koca Camii

Yukarıpazardadır. Ashı, Hicri 728 tarihli İzmit'i fetheden Akçakoca tarafından yaptırılmıştır. Bir çok defa onarım geçirdiği için, kurulduğu dönemin karakterini yitirmiştir. Ahşap çatı ve kare planlıdır. (Öztüre , 1981)

Baç Camii

Kurucusu adına izafeten “ Urgancı Ahmet çelebi Camii “ adı ile anılır. Camii ahşap bağdadi dolgu niteliğinde iken son zamanlarda kargir'e çevrilmiştir. Şehrin doğu bölgesinde İstanbul caddesinin başladığı yerdedir. Bugünkü yapı mimari bir değer taşımaktadır. (Öztüre , 1981)

Fevziye Camii

Kemalpaşa Mahallesi, Hürriyet Caddesi üzerindeki cami, 16. Yüzyılın ikinci yarısında İzmit’li Mehmet Bey tarafından yaptırılmıştır. 1967 Temmuz depreminden sonra çevre duvarları minare alt kaidesi korunarak çatısı 4. kez yapılmıştır. (Öztüre , 1981)

Hüseyin Paşa Camii

Çukurbağ Mahallesi, Kayabaş Sokak’ta yer alan camii Sultan Selim’in kardeşi Küçük Hüseyin Paşa tarafından yaptırılmıştır. Kubbesi 1894 depreminde yıkılma tehlikesi atlattığı için yıktırılarak, ahşap çatılı olarak onarılmıştır. (Öztüre , 1981)

Alaca Camii

Hacı Hasan Mahallesi Alacamescit sokağı üzerinde olan bu cami, kurucusu İzmit Kadısı Gümüšoğlu’dur. Kirpi minaresi ile çini süslemeleri karakteristik tarafıdır. (Öztüre , 1981)

2.4.2.2 – Su Yapıları

Mehmet Bey Hamamı

İzmit’li Mehmet bey tarafından yaptırılan bu hamam çarşı içindedir. Mimar Sinan’a yaptırılan hamam, tek bölümlüdür. Üzeri çatı örtülü kargirdir. Bir kaç defa yanmış, onarım görmüştür. Yaklaşık olarak 1560 yılında yapılmıştır. (Öztüre , 1981)

Yeni Hamam

Kolordu binası karşısında, İstanbul Caddesi üzerindedir. Camekan kısmı ahşaptır. Buradan birkaç basamaklı bir merdivenle soğukluk kısmına geçilir. Bu kısmın üzeri ahşap örtülüdür. (Öztüre ; 1981)

Çeşmeler

İzmit’in Türk çeşmeleri hemen hemen yok denecek kadar azdır. Kalan bir kaç çeşmenin ise kitabeleri sökülmiş ve kırılmış olup, harap durumdadır. (Öztüre ; 1981)

Canfekadın çeşmesi; Orhan Gazi Camiinin karşısına cami ile birlikte yaptırılan çeşme 1828 de onarılmıştır. (Axis , S: 409)

Mısırlıoğlu Çeşmesi, 1713 tarihli tarihli çeşme, iki yüzölçü mimarisi ile dikkat çeken bir yapıdır. (Axis , 1999)

2.4.2.3 – Teknolojik Anıtlar

Saat Kulesi

İzmit mutasarrıfı Musa Kazım döneminde, Sultan II. Abdülhamit'in tahta çıkışının 25.yıl dönümünden ötürü 1902 yılında yaptırılmıştır. Küçük Saray ile Atatürk heykeli arasında yer alan kentin karakteristik saat kulesi, dört katlı,zarif bir üslüptadır. Neo-Klasik üslûpte Hereke – Tavşancıl ve traverten taşlardan yapılmıştır. (Öztüre ; 1981) (Şekil 2.7.)

Şekil 2.7. Saat Kulesi – Sultan Sarayı – Bahçesi / Yıl: 1905

Atatürk Anıtı

Saray yokuşunda Cumhuriyet alanının yanındadır. Bronzdan olup, büyük bir mermer sunak üzerindedir. (Batuta ; 1905 ; S: 12)

2.4.2.4 – Konutlar

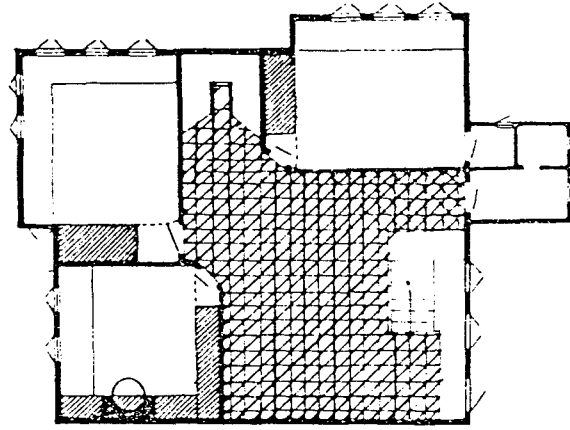
Geleneksel Türk evinin tarihsel gelişimi hakkında kesin bilgiler yoktur. Türkler Anadolu'ya gelmeden önce Orta Asya ve Horasan'da değişik türde konutlar kullanmışlardır. Türk evi, Osmanlı Devleti'nin işgal ettiği sınırlar içinde, eski tabirleri ile Rumeli ve Anadolu mıntikalarında yerleşmiş, inkişaf etmiş ve 500 sene kadar tutunmuş, kendi vasıfları ile tebaruz etmiş bir ev tipidir. Türk evi en büyük yayılma istidadını 17. ve 18. Yüzyıllarda göstermiştir. Bu devirlerde İstanbul ve Edirne evleri, Yakın Şark ve Doğu Avrupa için her zaman teklit edilen bir ideal tip haline gelmiştir. Osmanlı Devleti'nin her tarafından sarsılmaya başladığı 19. Yüzyılda bile, bu ilerleme ve yayılma sona ermemiştir. Bu arada devlet otoritesi ve hayatına en büyük darbeleri indiren Kavalalı Mehmet Ali Paşa bile İstanbul Ev ve Saray tiplerini Mısır'a kadar taşımaktan kendini alamamıştır. (Eldem , 1969)

Ağır, masif ve dolayısı ile daha dayanıklı ve kagir olan köşkler giderek, özellikle 19. Yüzyılda malzeme ve yapı tekniği bakımından hafiflemiştir. (Eldem ; 1969)

Türklerin konut tasarımını din, aile yapısı, günlük hayat gibi unsurlar etkilemiştir. Geleneksel Türk mahallerinde güçlü komşuluk ilişkilerinin bulunduğu, doğum, sünnet, bayram, düğün gibi bir çok kutlamayla evlerin renkli bir gündelik hayata sahne olduğu bilinir. Evlerdeki mekanlarda tasarım ve boyutları açısından bu ihtiyaçları karşılayacak biçimde düzenlenmiştir. Türk evinin gelişmesinde iklim de önemli bir rol oynamıştır. Kullanılan yapı malzemesi bölgeye göre değişir. (Eldem , 1969)

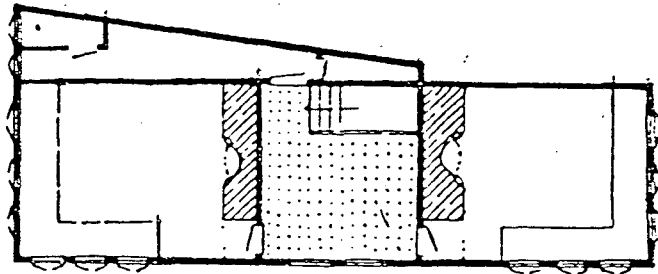
Türk ev mimarisi tarih içinde büyük bir değişim ve bu değişime bağlı bir gelişim göstermiştir. Söz konusu gelişim; devrin sosyal ve ekonomik yapısı, bölge şartları, ev sahiplerinin konfor ihtiyacı, yapı tekniği ve malzemesi gibi olgular ve bunların yanında toplum, zümre ve kişilerin estetik anlayışları ile çok yakın bir etki ilişkisi içindedir. (Eldem , 1984)

Birbirinden yüzlerce kilometre mesafede ve çok farklı şartlar altında inşa edilmiş evlerde bile, planın ana hatları bakımından daima aynı olduğu göze çarpar. Bu vaziyete göre, Türk evinin muhtelif tiplerini birbirine bağlayan, aradaki vahdeti temin eden başlıca unsur planıdır. Bir evin esas teşkilatı, bünyesi ve bir dereceye kadar kitleviyeti, planı ile ifade edildiği gibi ekonomik ve sosyal durumu, yine planda aynasını bulur. Bu bakımdan plan, bir ev tipinin etüdünde ilk sofa alınacak mevzudur. (Eldem , 1969)

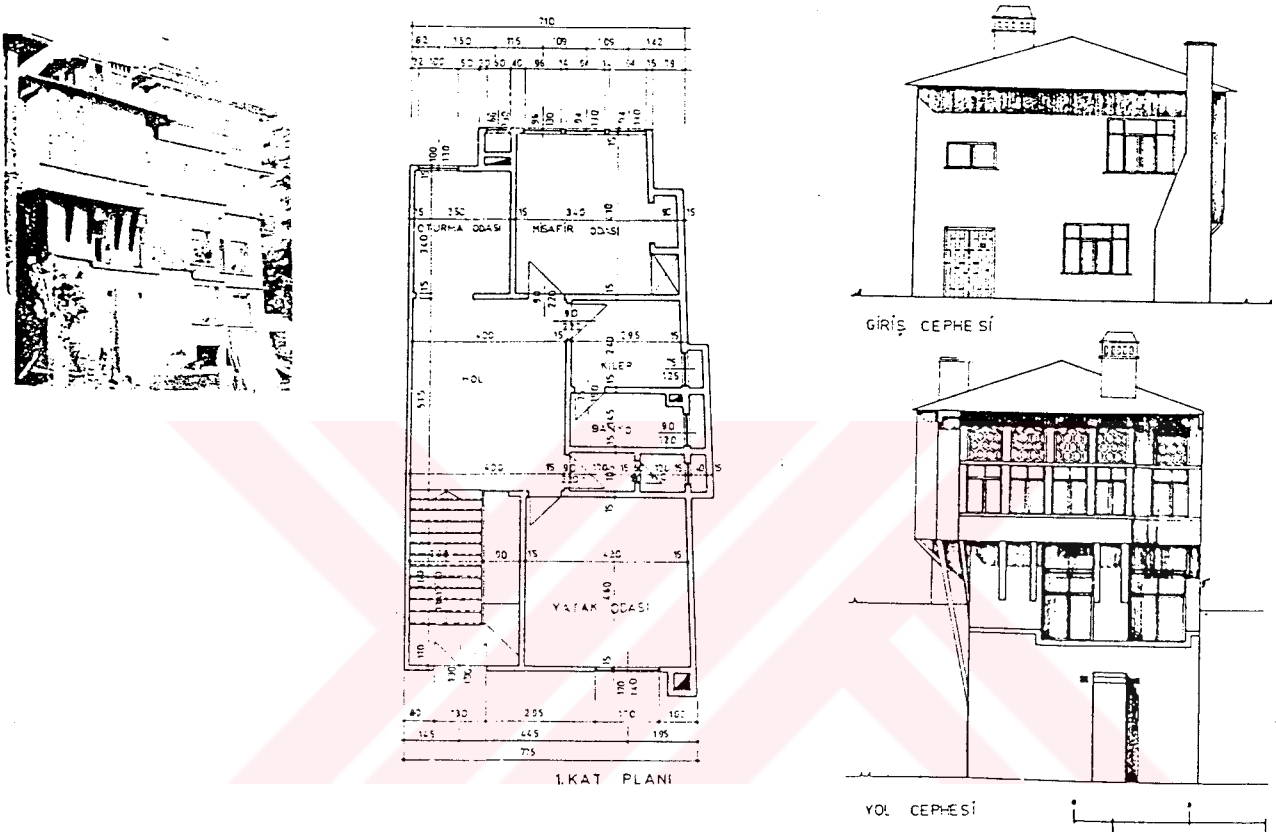
Resim 1 : İzmit Yukarı Mahalledeki XVIII. Yüzyıl yapısı olan evde ; köşe sofası etrafında üç oda sıralanmış ve oda kapıları sofanın bir köşesinde toplanmıştır. W.C. sofanın dışında, eyvan oda kapılarının bulunduğu yerdedir.

Zemin katı, yerine göre depo, ahır, arabalık, samanlık ve taşlık olarak kullanılır ve zemini ekseriye dövülmüş toprak veya taş kaplıdır. Bir çok evlerde, bilhassa dar arsa üzerine ve keşif mahallelerde inşa edilenlerde, zemin katı ile esas kat arasında bir kat daha vardır. Bu kat ara kattır. Ara katı, bidayette, binanın bütün sahasını işgal etmemekte yalnız zemin katının bazı kısımları üzerinde bulunan bir asma katı vaziyetindedir. Zaman ile bu ara kat ehemmiyet kazanmış ve adeta, kendine mahsus ayrı ve tamamen bir kat vaziyetine girmiştir. (Eldem , 1969)

Resim 2: İzmit, Hasan mahallesinde Çukur Çeşme sokağında 29 numaradaki evin en üst katı iki oda ve aralarındaki sofadan oluşur. Sofanın yalnız bir tarafta pencereleri, diğer tarafında merdiven ve abdesthaneye yönlendiren geçit vardır.

Türk evinin esas yaşama birimi odalardır. Bu birimin oturma, dinlenme, yemek çalışma, uyuma gibi bir çok işlevi vardır. Evin genel planında odaların yeri ve yönü önem taşımaktadır. Güneşin ve rüzgarın yönüne, odanın bulunduğu kata göre yaz odası, kış odası ayrımı görülür. Geleneksel odası baş odadır. Ev halkı çoğunlukla burada toplanır ve misafir ağırlar. Yaz odaları, üst katta yer alır.

Resim 3 : Ekşper M. Efendi Evi

2.5. Kent Dokusu

İzmit ilk çağlardan günümüze Asya'yı Avrupa'ya bağlayan yollar üzerinde yer alması nedeni ile önemini sürekli bir şekilde korumuştur.

İzmit, 4. Yüzyıl başlarında yüzbini aşan nüfusu ile dünyanın dördüncü büyük şehriydi. 4. ve 5. Yüzyıllarda depremlerde yıkılan, sonraları yeniden onarılan kent, hızla gelişen İstanbul'un gölgesinde kalarak bir daha eski parlak günlerine kavuşamadı. Araplar ve Selçuklular kente Nikumidiya diyorlardı. Osmanlı döneminde İznikomid ve İznikmid olarak anılan kentin adı giderek İzmit'e dönüştü. (Ana Britannica , 1994)

Bir liman kenti olan İzmit'teki kuruluşu çok eskiye dayanan tersane, çevredeki ormanlardan dolayı zengin bir kereste kaynağına dayandığından gemi yapımında oldukça gelişmişti. İzmit, güçlü bir sanayi merkezi olarak ülke ekonomisindeki yerini almıştır. (Ana Britannica ; 1994)

Kentin eski dokusu içinde, Müslümanlara ait; 5 tekke, 2 imaret, 17 türbe, 3 medrese, 55 camii ve mescit. Hristiyanlara ait; 17 kilise, 4 manastır, 2 türbe, 1 havra vardır. (Öztüre , 1981)

İzmit eski kent dokusu bir dini yapının çevresinde düzenlenmiş mahallelerden oluşmaktadır. Köylerden ve başka merkezlerden gelen göçmenler, etnik kökenlerine veya aynı toplumsal dini ve mesleki gruplardan olmalarına göre bir araya geliyor ve yeni mahalleler kuruyorlar; mahalleler arasında boşluklar da sonraki göç dalgaları ile dolduruluyordu. (Çerası , 1999)

Eski kent dokusunun girift örgüsü içinde sokaklar dar ve kıvrımlıdır. Evler sokaklardan, yüksek avlu duvarları ve yine sağır ve yüksek tutulmuş zemin ve ara kat beden duvarları ile ayrılmıştır. Hemen her evde bulunan avluda yetiştirilen ağaçlar kent peyzajının yeşilini oluşturur. Mahremiyet sağlama kaygısı ile yüksek tutulmuş avlu duvarları, evlerin hayatlı cephelerini yoldan tamamen ayırmaktadır. Üst katların sokağa taşan çıkmaları ve özenli işçilik sergileyen konsollar, etkili ve canlı bir perspektif sunar. Taşlığa açılan görkemli kapılarda, genellikle avlu duvarına eklenmiş çeşmeler sokağa dinamizm kazandıran öğelerdir.

Günümüzde 1.derece sit alanı olarak kısmen koruma altına alınan eski doku, güneyde İstanbul Caddesi, batıda Resathane Caddesi, kuzeyde Bağçeşme Sokağı, doğuda Gümüşlü Beyazıt Caddesi ile çevrelenmektedir.

3. İZMİT'TE KORUMA ÇALIŞMALARI

İzmit'in ilk planı, yol istikamet planı şeklinde 1930 yılında Mösyö Mörlü tarafından yapılmıştır. İlk imar planı ise 1945'de Jhansen, ikincisi de 1950'de Prof. Y. Mimar K. Ahmet ARÜ tarafından hazırlanmıştır. İkinci imar planı, daha sonra müellifi tarafından tadilen yeniden ele alınmıştır.

İzmit şehri 1953'de 13 mahalleye ayrılmıştır. Bunlar Akçakoca, Cedit, Çukurbağ, Hacıhasan, Hacıhızır, Karabaş, Kemalpaşa, Kozluk, Dabakhane (körfez), orhan, Ömerağa, Tepecik, Velihoca (Veliahmet) mahalleleridir. Sonradan 10 mahalle daha kurulup 1968'de mahalle sayısı 23'e yükselmiştir. Nüfus Kozluk ve Cedit mahallelerinde fazladır.

İmar planında ufak yol hizaları düzeltmeleri yapılmış ve eski şehir mümkün olduğu kadar korunmuştur. Tepedeki mahallelere çıkan yollardan meyili müsait yönleri bakımından devamlı olanlarda ise önemli hiza düzeltmeleri yapılmış, yamaçlara tırmanan mahallelerin kuzey sınırlarından bir çevre yolu geçirilmiştir.

Eski şehirde değişme, zamanla ve yeni verilecek ruhsatlarda hiza düzeltmelerini temin etmekle mümkün olacaktır. Anadolu kasaba ve şehirlerinin bir çoğunda görüldüğü gibi İzmit'in cami ve benzeri eski eserlerinin etrafını başka binalar sarmış ve tesirlerini bozmuştur. İmar planında camilerin ve eski eserlerin civarı tanzim edilmiştir. (İlhan Gülgeç , 1970)

İzmit'in geleneksel kent dokusu büyük oranda bozulmadan günümüze ulaşabilmiştir. Ancak sosyal ve ekonomik etkenlere bağlı olarak özgün kullanıcıların yeni gelişen semtlere taşınması ile el değiştiren geleneksel doku zamanla harap görünümlü bölgeler konumuna gelmiştir. Değişen yeni kullanım biçimleri ve ihtiyaçlara cevap vermek amacıyla binalara yapılan müdahaleler, evlerin plan şemalarında ve görünümlerinde değişimlere neden olmuştur.

1978 yılında İzmit'in sit alanları ve taşınmaz kültür varlıkları tespit ve tescil çalışmaları ile eski konut dokusu içindeki çok sayıda yapı arasından 138 tane ev ve sivil mimarlık örneği taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmış, ayrıca "sit " alanı olarak tanımlanan bölgelerde uygulanması gereken koruma plan kararları belirlenmiştir.

Kentsel sit alan sınırları olarak batıda Rasathane Caddesi, güneyde İstanbul Caddesi, doğuda Varlık yokuşu Alaca Mescit Sokak ve Hacı Kasım sokak, kuzeyde ise Yalın sokak – Orhan Caddesi – Hasan Elbeyoğlu sokak ile sınırlandırılan bölgedir.

Kentsel Arkeolojik sit alan sınırı ise; güneyde Yalın sokak – Orhan Caddesi – Hasan Elbeyoğlu Sokak, batıda Rasathane Caddesi, doğuda Varlık Yokuşu ile kuzeyde de Bağçeşme mezarlığını da içine alan Sadettin Yalım caddesine kadar olan kısımdır.

Kentsel sit alanları içinde kalan, İzmit yamaçlarında yükselen Kapanca Sokağındaki restorasyon çalışmalarını 1993 yılında Galata grubu başlatmıştır. Bu çalışma daha sonra İZEYAP adı altında Vali Kemal Nehrozoğlu, Kültür Müdürlüğü, Belediye Başkanları Sefa Sirmen ve Hikmet Erenkaya, Yerel Basın, Sivil Toplum Örgütleri ve üniversitenin desteğiyle günümüze kadar geldi. (Resim 2.40 – 41)

1993 yılı başlarında yapılan tespitlerde çatıları çökmüş, evlerin içinden gökyüzünde görüldüğü, dış cephe kaplamalarının yerlerini paslı tenekelere bıraktığı, rüzgarın ve yağmurun her yerine girdiği, pencere doğramaları çürümüş bu sokakta, düşük maliyetle, insanları tahliye etmeden evlerinin onarılıp onarılamıyacağının araştırmasını yapan Galata Grubu, sosyal içerikli bir konut politikasının tarihi bir doku içinde gerçekleşebileceğini kanıtlamıştır.

Bu çalışmalardaki amaç: mevcut eski binaların onarımını, çevreyle uyumsuz apartman türü yapılaşmaların yıkımı ve bu yapılaşmaların yerlerine geleneksel mimarinin egemen özelliklerinin aynen uygulandığı yeni bina tasarımlarının oluşturulabilmesidir.

4. SIRRI PAŞA KONAĞI

4.1. Yapının Konumu, Yaptıran, Tarihçesi

Sırrı Paşa Konağı, İzmit'in Hacı Hasan Mahallesi'nde Kapanca Sokak üzerinde 22 Pafta, 400 Ada, 7 Parsel de; kentsel sit alanı içinde yer almaktadır. Binanın planı, yer aldığı arsaya göre şekillenmiştir. Zemin katla birlikte dört katlıdır. (Şekil 4.1.)

Şekil 4.1. Sırrı Paşa Konağı

İzmit'in denize hakim eğimli bir yamacı üzerine inşaa edilmiş (Resim 2.38) konak planı zemin katta tuğla tezinatlı pencerelerin cephe duvarlarındaki süslemeleri ile dönemi yansıtan iyi sivil mimarlık örneklerinden biri olarak günümüze gelmiştir. Konağın zemin katı kagir, diğer iki katlı ahşap taşıyıcı olan binanın teras katındaki ahşap destekli çıkmada girinti ve çıkıntılar günümüze hareket kazandırmaktadır. (Öztüre , 1981)

Sırrı Paşa Konağı'nın yüksekçe olan bahçe duvarını sokak yüzünden, bilhassa Yeni Çeşme Sokağı tarafından, antik devir heykeltıraşı ve mimari parçaları bulunmaktadır. Bunlar duvar örgüsünde çıkıntı teşkil edecek şekilde ve bilhassa görülsün diye konulmuştur. Bu parçaların Nymphaina ait olması kuvvetle muhtemeldir. Diğer taraftan konakta sivil mimari bakımından İzmit'i süsleyen bir yapıdır. (Resim 2.39)

Asıl adı Selim olup Sırrı ismini kullanmıştır. Vidin kasabasında Balcı Kenanoğulları ile anılmış yerli ve servet sahibi bir aileye mensuptur. 1851 yılında Lonca Mahallesinde doğmuştur. (Öztüre , 1981)

Sırrı Paşa, Kapanca Sokağı'ndaki konağın planını kendi yaparak, inşaatına da kalfalık yaptığı köşkü İzmit'te döneminin en güzel yapıtlarındandı. (Öztüre , 1981) Bu süslü ve güzel eser Paşa'nın kişiliğini göz önünde tutan ve kendisinin rahmetle anılmasına neden olan bir anıttır. (Yüce , 1988)

Sırrı Paşa son yıllarını Kapanca Sokak'ta yaptırmış olduğu köşkünde geçirdi. 1924 yılında öldü. Cenazesi Fevziye Camii yanına gömülmüşsede sonradan 1943 yılında Belediye Başkanı Kemal Öz'ün çabaları ile kemikleri Namazgah mevkiindeki Bağçeşme Şehitler Mezarlığı'na taşınmıştır. (Öztüre , 1981)

Sırrı Paşa'nın ölümünden sonra Ahmet Çepni ve Ahmet Yılmaz, Sırrı Paşa'nın torunundan konağı satın alırlar. Konağın haremlik bölümünde Ahmet Çepni, selamlık bölümünde Ahmet Yılmaz ailesi yaşamıştır. 1945 yılında konağın tamamını Ahmet Çepni alır. Mülk Ahmet Çepni'nin ölümünden sonra oğlu İrfan Çepni, annesi ve 2 kız kardeşine ait olur. 1978 yılında konağı terk edip İstanbul'a yerleşirler. Komşuları olan Remziye Hanım ve 3 çocuğu konağı korumak amacı ile başka bir aileye verilir. Ağustos 2000'deki depremde sonra ev hasar görünce konağı terk ederler. Şu anda ev boş ve harap durumdadır.

Sırrı Paşa Konağı, halen rahmetli Ahmet Çepni ailesinin mülküdür. İlk yapıldığı dönemdeki niteliğinde saklanmaktadır. Körfez ve karşı sırtlara egemen görünüme sahiptir. (Öztüre , 1981)

4.2. Yapının Bugünkü Durumu

4.2.1. Plan Özellikleri

Sırrı Paşa Konağı zemin, 1.kat, 2.kat ve çatı katı olmak üzere dört kattan oluşmaktadır. Haremlik ve selamlık bölümleri vardır. İç sofalı tipte yapılan konağın ana giriş kapısı güneydedir. İki yan cephedende haremlik ve selamlık kısmının mutfağına giriş kapıları mevcuttur. 1. ve 2.kata hem haremlik hemde selamlık bölümlerinden iki ayrı merdiven ile ulaşılmaktadır. Çatı katına çıkış ise tek merdiven ile sağlanmaktadır. Her katta odalar sofa etrafına dizilmiş olup yalnızca zemin ve birinci katlarda güneydoğu ve güneybatı kısımlarındaki odalara Z01 ve I01 nolu mekanlardan girilmektedir. Bina yanında, bahçeye giriş kapısına doğru olan kısımda uzayan bir duvar bulunmaktadır. Bu duvar önceden ana mutfak olarak tasarlanmış olup, iç duvarları ve tavanları şu anda bulunmamaktadır. Zemin kat duvarları yığma moloz ve kerpiç, 1. ve 2.kat duvarları ise çatki içinde kerpiç tuğla dolmadır. Çatı katı dış duvarları ahşap çatki üzerine tahta kaplama, içi ise bağladığı sıvadır. Sıva üzerine ince kalem süslemeler vardır. Oda ve sofa duvarlarını süsleyen bitkisel ve geometrik bezemeler zaman içinde harap duruma gelmiştir. Konak geniş solanları ve büyük pencereleri ile dışa açılan ferah bir yapıdır. Büyüklüğü ve kent içerisindeki yeri ile çok önemli bir konumdadır.

Oda pencereleri ikili ve üçlü gruplar halindedir. 1. kat cephesinde bulunan yivli sütunlar orjinal görünümlerini korumaktadır. Üç cephe boyunca devam eden teras çatı katında olup, pencereler ahşap kepenklidir.

4.2.1.1. Zemin Kat Planı

Giriş katının oturma alanı 235 m² olup, 17 mekandan oluşmaktadır. 1.mekan olarak nitelenen giriş katına, ön cephesi, doğu cephesi, batı cephesi olmak üzere üç ayrı yerden girilmektedir. Ön cephede giriş kapısı önünde 2,10 m x 1,25 m'lik bir set bulunmakta olup, 1 nolu mekana 1,42 m x 2,68 m 'lik iki kanatlı bir kapıdan girilmektedir. Kapı girişinde 2,00 m x 1,25 m'lik bir seki bulunmakta olup giriş sofası arasında 12 cm'lik bir kot farkı bulunmaktadır. Seki kısmı karomozaik döşemelidir. (Resim 1.1-2) Karomozaikler 0,20 m x 0,20 m'dir. Batı cephesinden ise 3 basamakla 6 nolu mekana girilmektedir. Kapı boyutu 1,03 m x 2,68 m'dir. Doğu cephesinde de üç basamaklı 14 nolu mekana geçiş sağlayan 0,99 m x 2,68 m'lik kapı bulunmaktadır.

Giriş katının doğu bölümü haremlik olup, batı bölümü selamlıktır. İki mekanı birbirine bağlayan kapılar bulunmaktadır. Üst katlara çıkış merdiveninin altı dolap olarak kullanılmıştır. Sofa ve holleri oluşturan bölümlerde yer döşemeleri karomozaik oda kısımlarında ise ahşap döşeme kullanılmıştır. Mutfak ve banyoyu oluşturan kısımlarda karomozaiktir. Haremlik ve selamlık bölümlerinde ayrı ayrı mutfak olup, her iki bölümden de üst katlara çıkış için iki ayrı merdiven yapılmıştır.

ZO1 Nolu Mekan (Giriş Sofası)

Zemin katın ana ve büyük salonu olan bu mekana 1,42m x 2,68m boyutlarındaki iki kanatlı ahşap kapıdan girilmektedir. Giriş sofası 125m'lik bir çıkıntı ile belirtilmiştir. Döşeme ahşap olup, muşamba kaplı, 30 cm eninde tahta döşemedir. Sahanlığın üzerine gelen balkon saçak vazifesi görür. (Resim 2.1) Bu uygulama 18. 19. Yüzyıl evlerinde sıkça görülebilecek bir uygulamadır. Saçak vazifesi gören balkon, tahta ile kaplanmış olup, ahşap yeşil boyalıdır. Ahşapta bozulmalar olmuştur. Balkonu taşıyan 0,17 m x 0,17 m'lik ahşap direkler sahanlıktan 10 cm yukarıya kaldırılan 0,30 m x 0,30 m'lik bir mermer kaide üzerine oturmaktadır. Direklerden biri yerinden oynamış her ikisinde de bozulmalar mevcuttur. Balkon döşemesi çinko ile kaplanmış. Sahanlık döşemesi ve merdiven basamakları marmara mermerlidir. Giriş sofası 4,42 m x 6,00 m'lik büyük bir alanı kaplar. Giriş sofasında 4 adet pencere vardır. 0,66 m x 1,74 m'lik pencerelerin ikisi giriş sofasının yanında diğer ikisi 0,46 m x 1,74 m'lik pencerelerde yan duvarlarında simetriği vurgulayacak şekilde yerleştirilmiştir. (Resim 1.4) Pencere denizlikleri dışta ikilik mermer, içte ikilik tahta ile oluşturulmuştur. Pencere altlarında sıvalarda çatlaklar görülmektedir. Pencere camları kırıktır. Tavan kaplaması ahşap olup olup, profilli çıtalarla bölünmüştür. (Resim 1.7) Tavanda yer yer muşambalar kaplanmış olup, çürüme ve bozulmalar mevcuttur. (Resim 1.3) Duvar yüzeyleri bir pano gibi değerlendirilmiştir. Stilize çiçek ve lale motiflerinin oluşturduğu bir göbek, akont yaprakları ve çiçeklerden, köşe motiflerinden düzenlenmiştir. (Resim 1.8) Duvar resimlerinde bozulmalar vardır. Giriş kapısı sağlam ve sade görüşlüdür. Giriş kapısının tam karşısında yer alan 1,32 m x 2,46 m'lik bir kapı ile iç sofaya geçilir. 3 nolu mekan ve 12 nolu mekanlara 0,87 m x 2,46 m'lik kapılardan geçilmektedir. Kapı camlarında kırıklar vardır. ZO2 nolu mekana geçiş kapısındaki pervazlarda kırıklar vardır.

Giriş kapısı kenarları tuğla ile görülmüş olup, tentosu basık kemer şeklinde düzenlenmiştir. Kapı yanında kasaların önünde yer alan taş sövelerle girişe önem kazandırılmıştır. ZO3 ve Z12 nolu mekanlara geçilir. Eşikler döşemeden 5 cm kaldırılmıştır. Süpürgelik döşemedeki çökmeden dolayı yerinden oynamıştır. Yer döşemesi mevcut döşemeden 40 cm yükseltilmiştir.

Z02 Nolu Mekan (İç Sofa)

Binanın 2.holü diye adlandırılabilen mekan düşey sirkülasyon açısından yapıda farklı bir konum edinmektedir. 2,42 m x 5,27 m boyutlarındaki bu mekana 1.katı selamlık holünden aşağı inen sahanlıklı bir merdivenle inilir. (Resim 1.10) Bu mekanda bulunan merdivenin haremlik ve selamlık bölümüne ait lavabo ve alaturka bir tuvaletten oluşan 2 tuvalet vardır. Kapı girişindeki seki kısmı 15 cm döşemeden düşürülmüştür. İç sofanın döşemeleri 0,20 m x 0,20 m'lik karomozaik olup, duvarlar sıvalı ve boyalıdır. Sıvadaki çökmeden dolayı karkas görülmektedir. Duvarlar 0,15 m x 0,15 m kesitli dikmeler arasına tuğla dolgu tekniği ile yapılmıştır. Tavan ahşap kaplı olup, çürüme ve bozulmalar vardır.

Z03 Nolu Mekan (Oda)

4,90 m x 3,30 m ve 1,22 m x 1,22 m boyutlarındaki bu mekana giriş sofasından tek kanatlı 0,87 m x 2,46 m'lik bir kapı ile geçilir. Ayrıca mutfaktan servis sağlamak amacı ile 1,32 m x 2,46 m'lik çift kanatlı bir kapıdan odaya geçiş sağlanmaktadır. Güney cephesine bakan 0,97 m x 1,74 m ile 0,89 m x 1,74 m'lik iki pencere vardır. Pencereleer giyotin pencere olup, doğramalarındaki ahşaplar ve açılan kanadı tutan menteşeler paslanmıştır.

Pencere camının soba deliği açılmış ve açılan kısmın bulunduğu yer teneke ile kaplanmıştır. Odanın kaplaması ahşaptır. Tavan, ahşap olup, 26 m eninde 5 bölüntüye ayrılmıştır. (Resim 1.6) Tavan pasalı olup, yer yer çiviler çakılmış, teller bağlanmıştır. Oda duvarları sıva üzerine sadece badana yapılmıştır. Dış yüzeye bakan duvarlarda rutubetlenmeler ve boyada kabarmalar oluşmuştur. Mekan 4 ile 5'e bu odadan geçiş sağlanmaktadır.

Z04 Nolu Mekan (Oda 2)

Güneybatı cephesindeki mekan 3,94 m x 3,15 m boyutlarındadır. Bu mekana 5 nolu mekandaki 0,85 m x 2,99 m'lik kapıdan girilir. Yerler 0,25 m x 0,25 m karomozaik kaplıdır. Odanın batı cephesine bakan kısmında 0,77 m x 1,74 m'lik bir pencere vardır. Güney cephesine bakan kısımda ise 1,04 m x 1,74 m'lik iki pencere vardır. Pencere camlarından biri kırık olup, soba için açılmış bir delik bulunmaktadır. Tavan ahşap kaplama üzerine muşamba kaplıdır. Tavanda yer yer çökmeler olmuştur. Duvarlar sıva üzerine açık sarı boya yapılmıştır. Boyalarda dökülmeler vardır. Süpürgelikler karomozaiktir.

Z05 Nolu Mekan (Hol)

Batı cephesinde bulunan 1,52 m x 3,15 m boyutlarındaki mekanın batıya bakan cephesinde 0,64 m x 1,74 m'lik bir niş vardır. 4 nolu mekana geçiş sağlayan 0,85 m x 2,00 m ve 3 nolu

mekana geçiş sağlayan 0,95 m x 2,46 m'lik iki kapı bulunmaktadır. 0,60 m x 0,15 m boyutlarında yerden yüksekliği 0,85 m olan bir pencere vardır. Pencere kuzey duvarı üzerindedir. Tavan bölüntülerden oluşmuş tahta ile kaplı tavandır. Odanın tavanında çürümeler ve bozulmalar olmuştur. Yerler beton üzerine şap atılmıştır.

Z06 Nolu Mekan (Hol)

1,43 m x 3,85 m boyutlarındaki mekan, batıdan selamlık bölümüne girişi sağlamaktadır. Yan bahçeden 1,15 m'lik 3 basamaklı 1,03 m x 2,88 m'lik bir kapıdan girilmektedir. Mekan 3 ve 7'ye 1,32 m x 2,46 m'lik kapılardan geçiş sağlanır. Döşemeler 0,20 m x 0,20 m'lik karomozaik kaplıdır. Duvarlar sıva üzerine boya yapılmış, tavan ahşap kaplıdır.

Z07 Nolu Mekan (Mutfak)

3,17 m x 2,95 m boyutlarındaki mutfak, güney cephesindeki 1,32 m x 2,46 m'lik iki kanatlı ahşap bir kapıdan hole, holden 3 nolu mekana açılan bir kapıdan geçiş sağlanır. Hole açılan kapının her iki yanında 0,80 m x 1,55 m'lik iki pencere, batıya bakan cephesinde 1,23 m x 1,74 m'lik bir pencere bulunmaktadır. Pencere doğramalarında çürümeler vardır. Mutfakta 0,77 m x 0,55 m'lik bir baca bulunmaktadır. Bacanın bulunduğu duvarda, çatlaklar vardır. Çatlaklar, tavandan döşemeye dikey doğrultudadır. 0,80 m x 2,46 m'lik kapıdan 8 nolu mekana (banyo) geçiş sağlanır. Döşemeler 0,20 m x 0,20 m'lik karomozaik olup, duvarlar sıva üzerine yeşil boya yapılmıştır. Karomozaiklerin bazıları deprem nedeni ile yerinden oynamıştır. Tavan, ahşap olup, çürümeler ve bozulmalar mevcuttur. Tavan 5 bölüntüden oluşmuş olup, banyoya doğru devam etmektedir. Baca yanında 0,90 m x 1,35 m'lik lavabo bulunmaktadır.

Z08 Nolu Mekan (Banyo)

1,60 m x 3,48 m boyutlarındaki banyoya 7 nolu mekandaki 0,80 m x 2,46 m'lik kapıdan geçiş sağlanır. 1,16 m x 0,50 m'lik bir niş banyo içinde bulunmaktadır. Banyo tavanı sonradan yapılan tahtalarla kaplanmış, üstüne sıva yapılmıştır. Tavandaki sıvalar dökülmüştür. Banyodaki su tesisatı sıva üzerinden çekilmiş olup, yer döşemesi 0,20 m x 0,20 m karomozaiktir.

Z09 Nolu Mekan (Lavabo)

Bu mekan iki bölümden oluşmaktadır. 9 nolu mekana giriş 2 nolu mekandaki (sofa) 0,94 m x 2,46 m'lik kapıdan geçiş sağlanmaktadır. 1,34 m x 2,08 m boyutlarındaki mekandan 0,85 m x 2,46 m'lik kapıdan wc kısmına geçilir. Kuzeye bakan cephesinde 0,80 m x 1,74 m'lik

pencere vardır. Döşemeler karomozaik kaplı olup, duvarlar sıva üstüne boya kaplıdır. Tavan ahşaptır. Duvar ve tavanda çürüme ve bozulmalar mevcuttur.

Z10 Nolu Mekan (Merdiven)

Bu mekana iç sofadan ulaşılır. 0,18 m yüksekliğinde 1,56 m genişliğinde ve 15 basamaktan oluşan bu merdiven dikdörtgen bir hacime yerleştirilmiştir. Merdiven ahşap trabzana 0,99 m yüksekliğinde 3,87 m x 2,21 m genişliğinde oymalı bir ahşaptan oluşmuştur. Merdivenin altında 1,19 m x 2,13 m ölçülerinde dolap vardır. Bu nedenle merdiven altında oluşturulmuş boşluğa girmek mümkün olmamıştır. Kuzey cephesinde 1,65 m x 1,10 m'lik pencere vardır. Bu merdivenin sağında ve solunda haremlik ve selamlık bölümüne ait lavabo ve alaturka tuvaletten oluşan iki tuvalet vardır.

Z11 Nolu Mekan (Dolap)

Bu mekan merdiven ilk kolu ve ara sahanlık altında dolap olarak kullanılan bölümdür. 1,00 m x 2,30 m'lik kısmı merdiven altına, 2,20 m x 1,20 m kısmı da ara sahanlık altına denk gelmektedir. Bu kısımda kuzey duvarında 1,65 m x 1,10 m boyutunda bir pencere vardır.

Z12 Nolu Mekan (Oda)

2,40 m x 3,70 m boyutlarındaki mekana 1 nolu ve 13 nolu mekanlardaki 0,87 m x 2,46 m'lik kapılardan girilmektedir. Güney cephesinde iki, doğu cephesinde iki tane olmak üzere 1,04 m x 1,74 m'lik giyotin pencereler bulunmaktadır. Güney cephesine bakan pencerelerden birinin camları kırıktır. Duvarlarda sıva üzerine boyama ile yapılmış Osmanlı klasik motiflerinden düzenlenen panolar vardır. (Resim 1.5) Kapı pervazı ile duvar birleşim yerlerinde açılmalar başlamıştır. Doğru duvarı ile iç duvarlarında açılmalar vardır. Duvarlarda düşey doğrultuda çatlaklar oluşmuştur. Duvarlarda rutubetlenmeler başlamış, boyalar dökülmüştür. Döşeme ahşap olup, muşamba kaplanmıştır. Ahşap döşeme yerinden oynamış ve güney cephesine doğru ahşap süpürgelik arasında 5 cm bir kot farkı vardır. Elektrik tesisatı sıva üzerine yapılmış. Tavan ise enine bölüntülerden oluşmuş, ahşap çatalı tavanıdır.

Z13 Nolu Mekan (Oda 3)

Güneydoğu cephesinde 6,55 m x 3,45 m boyutlarındaki mekana 12 nolu mekandaki 0,87 m x 2,46 m'lik kapıdan ve 15 nolu mekandaki 0,94 m x 2,46 m'lik kapıdan geçiş sağlanmaktadır. Güney cephesinde 1 ve doğu cephesinde 1 tane olmak üzere 1,04 m x 1,74 m'lik pencereler vardır. Doğru cephesinde 0,80 m x 1,74 m'lik bir pencere daha vardır. Pencerelerin camları kırıktır. Zemin ahşap tahta ile kaplanmıştır. Duvarlar sıva üzerine bağlıdır. Sıvalar

dökülmüştür. Karkas sistemi ahşap dikmeler arasına tuğla dolgu tekniğinde yapılmıştır. İki dikme arasına çaprazlar atılmıştır.

Z14 Nolu Mekan (Banyo)

2,14 m x 1,50 m boyutlarındaki mekan, merdiven altı banyo olarak kullanılıyor. Duvarlarda çatlaklar vardır. Tavan ahşap çitalı olup, yer döşemeleri 0,20 m x 0,20 m'lik karomozaik kaplıdır.

Z15 Nolu Mekan (Hol)

6,57 m x 1,27 m boyutlarındaki hol, 13 nolu mekana, 17 ve 16 nolu mekana geçiş sağlanmaktadır. Döşemeler karomozaik olup, duvarlar sıva üzerine sarı boyalıdır. Duvarlarda sıvalar dökülmüş, tavan ahşaplarında bozulmalar başlamıştır. Ayrıca bahçeden hole 0,99 m x 2,68 m'lik kapıdan girilmektedir.

Z16 Nolu Mekan (W.C.)

Haremlik bölümünde 1,27 m x 2,22 m boyutlarında olup, kuzey duvarında 0,80 m x 1,74 m'lik bir pencere bulunmaktadır. Z15 nolu hol mekanından girişi sağlayan kapı 0,94 m x 2,46 m'dir. Yer döşemeleri karomozaik olup, hela taşı mermerdir. Tavan ise kuzey – güney doğrultusunda 3 bölümden oluşan ahşap çitalı tavanıdır. Duvarlarına yer yer çatlaklar olmuştur.

Z17 Nolu Mekan (Mutfak)

Haremlik bölümündeki mutfak kuzeydoğu cephesinde 3,00 m x 1,94 m boyutlarındadır. Doğu ceğhesinde 0,71 m x 1,74 m'lik bir pencere vardır. Z15 nolu hol mekanından 0,94 m x 2,46 m'lik kapıdan geçiş sağlanır. Güney duvarında lavabo vardır. Döşemeler karomozaik kaplıdır.

4.2.1.2. Birinci Kat Planı

1. katın oturma alanı, 215 m² dir. 13 mekandan oluşmaktadır. Haremlik bölümünde; 1.12, 1.10, 1.11, 1.08 nolu mekanlar, selamlık bölümünde ise; 1.02, 1.01, 1.04, 1.06, 1.03, 1.07, 1.13 nolu mekanlar bulunmaktadır.

1.01. Nolu Mekan (Oda)

5,20 m x 6,99 m boyutlarındaki mekana 1.13 – 1.02 – 1.03 nolu mekanlardan 1,42 m x 2,55 m'lik çift kanatlı ahşap kapılardan girilmektedir. (Resim 1.15) Bu mekanda 1,13 m x 2,35 m'lik çinko kaplama ve metal korkuluklu balkon bulunmaktadır.

Güney cephesinde 0,74 m x 1,74 m'lik iki pencere vardır. Batı cephesinde, 0,86 m x 1,74 m ve doğu cephesinde, 0,85 m x 1,74 m'lik pencere vardır. (Resim 1.12) Pencere doğramalarında çürümeler vardır. Döşeme 30 cm'lik tahtalar ile kaplı olup, duvarlar sıva üzerine boyalıdır. Duvar sıvaları, ahşap süpürgelik üzerine oturmaktadır. Duvarlarda düşey ve çapraz çatlaklar olup, sıvaları dökülmüştür. Duvarlar tuğla dolgudur. Tavan ahşap çitallı olup, yer yer müşamba kaplanmıştır. Tavandaki çürümeden dolayı yapılmış olan barak motifli süslemeler bozulmaya başlamıştır. (Resim 1.13 – 14)

1.02. Nolu Mekan (Sofa)

Bu mekan 2,15 m x 5,24 m ebatlarında olup, 1.04 – 1.12 – 1.07 nolu odalara geçiş sağlayan iç sofa bölümüdür. Yer döşemeleri 0,20 m x 0,20 m'lik ahşap kaplı olup, tavan 30 cm genişliğinde 3 bölümden oluşan ahşap çitallıdır. Duvarlarda süslemeler olup, yer yer sıvalarda dökülmeler oluşmuştur. İç sofadan 107 nolu merdiven bölümüyle üst kata çıkış sağlanır.

1.03. Nolu Mekan (Oda)

3,85 m x 5,40 m ebatlarında olan oda 1.01 nolu mekandan 1,42 m x 2,55 m'lik iki kanatlı kapıdan girilmektedir. Batı cephesinde iki, güney cephesinde iki olmak üzere 1,26 m x 1,74 m'lik pencereler vardır. Pencere camları kırıktır. Batı cephesinde bir niş bulunmakta olup, raflı dolap olarak kullanılmaktadır. Doğramalarda çürümeler başlamıştır. Tüm duvarlarda düşey ve dikey doğrultuda çatlaklar olup, sıvalar yerinden oynamıştır. Yer döşemesi ahşap kaplama olup, tavan ahşap çitallıdır. Tavan yer yer müşamba kaplanmıştır. (Resim 1.16 – 17 – 18)

1.04. Nolu Mekan (Oda)

1.katta kuzeybatı cephesinde bulunan oda 2,95 m x 5,00 m boyutlarındadır. 1.02 nolu sofa bölümünden 1.02 m x 2,25 m'lik kapı ile girilmektedir. Kapı yanında 1,63 m x 0,90 m'lik lavabo bölümü bulunmaktadır. (Resim 1.21) Batı cephesinde 1,00 m x 1,74 m'lik iki pencere, kuzey cephesinde 1,26 m x 1,74 m'lik bir pencere daha vardır. Tavan yüksekliği 3,40 m olup, tavan ahşap çitallıdır. Oda içindeki duvarlarda yer yer şişme ve çatlaklar gözlenmiştir. Ahşap hatıllı kâğır duvarları, kireç harcı üzerine yeşil badanalıdır. Zemin 0,30 m'den oluşan haşap döşemedir. (Resim 1.22)

1.05. Nolu Mekan (Banyo - Dolap)

1.04 nolu mekanın güney tarafında 1,00 m x 3,85 m boyutlarında olan dolap ve banyo bölümlerini içinde barındırmaktadır. Banyo içinde bir adet kurna, orjinal halinde durmaktadır.

Dolap bölümü ise ahşap olup raflardan oluşmaktadır. Dolap 1,30 m x 1,25 m ebatındadır. (Resim 19 – 20)

1.06. Nolu Mekan (w.c)

Bu mekan 1,34 m x 3,71 m ebatlarında olup, lavabo ve hela taşı bulunmaktadır. 1.02 nolu mekandaki 1,10 m x 2,25 m'lik kapıdan girilmektedir. Kuzeye bakan cephesinde 0,80 m x 0,80 m'lik pencere vardır. Yer döşemesi 0,20 m x 0,20 m'lik karomozaik olup, tavanı 25 cm bölüntülerden oluşmuş ahşap çitalıdır. Tavanda yer yer çatlaklar vardır. Duvarlar sıva üzerine boyalıdır. Lavabo bölümünün sıvaları dökülmüştür. (Resim 1.23)

1.07. Nolu Mekan (Merdiven)

2,26 m x 4,30 m boyutlarında olup, orta bahçeden ara sahanlık bölümüne 31 rıhtlı merdiven ile ulaşabilmektedir. Üst hole çıkış merdiveni 19 rıhttan oluşup, 1,00 m genişliğindedir. Merdivenin ilk kolunda 11 rıht, ikinci kolunda 8 rıht vardır. Ara sahanlık 1,00 m x 1,26 m'dir. Merdiven trabzanı 0,99 m yüksekliğinde oymalı bir ahşaptan oluşmuştur. Bu merdivenden ikinci kat sofa bölümüne ulaşılmaktadır. Yan duvarlarında bağdadi çitalı, kırık kireç harcı üzerine sarı badanalıdır. Ara sahanlıkla merdiveni aydınlatan 0,87 m x 1,05 m boyutlarında bir pencere ve cam bölmeden oluşmuş 0,94 m x 1,56 m boyutlarında kapı bulunmaktadır. (Resim 1.28)

1.08. Nolu Mekan (Merdiven)

Bu mekan 2,95 m x 2,60 m boyutlarında olup, 16 rıhtlı merdivenle 2. kat 212 hol bölümüne çıkışı sağlanmaktadır. Döner merdiven olup, 1,30 m genişliğindeki iki koldan oluşmaktadır. 1,35 m x 1,74 m'den oluşan iki adet pencere kuzey cephesine ışık sağlanmaktadır.

1.09. Nolu Mekan (Hol)

0,95 m x 2,95 m boyutlarında olan mekan, haremlik bölümünde hol vazifesi görmektedir. 1.10 – 1.11 – 1.12 nolu mekanlara geçişi sağlayan alana merdivenle çıkılmaktadır. Döşemesi ahşap kaplamadır. Tavanı ahşap çitalıdır.

1.10. Nolu Mekan (w.c)

Bu mekan tuvalet olarak kullanılmaktadır. İki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümü 1,27 m x 0,99 m boyutlarında olup girişi 1.08 nolu mekandan sağlanır. Bu mekanın ikinci bölümüne 1,10 m x 2,25 m'lik kapıdan girilir. 1,27 m x 2,62 m boyutlarındaki tuvalatte batı cephesinde

0,80m x 0,80 m'lik bir pencere vardır. Zemini karomozaik kaplı olup, duvarlar sıva üzerine boyalıdır. Tavan ahşap çıtalıdır.

1.11. Nolu Mekan (Oda)

3,82 m x 3,81 m boyutlarındaki mekana 1.08 nolu mekandaki 1,02 m x 2,55 m'lik ahşap kapıdan girilmektedir. Doğuya bakan 1,26 m x 1,74 m'lik iki pencere vardır. Pencerelerdeki camlar kırıktır. Döşeme 13 cm'lik ahşap olup, duvarlar sıva üzerine boyalıdır. Tüm duvarlarda çatlaklar olup, yer yer sıvalar dökülmüştür. Tavan ahşap çıtalıdır.

1.12. Nolu Mekan (Oda)

6,97 m x 3,85 m boyutlarındaki mekana 1,13 ve 1.08 nolu mekanlardaki 1,42 m x 2,55 m'lik çift kanatlı ahşap kapılardan girilmektedir. Bu mekan oldukça harap durumdadır. (Resim 1.29) 13 cm'lik ahşap döşemede yer yer çökmeler olmuştur. Duvarlar kırıktı kireç harcı üzerine boyalıdır. Duvar ahşap dikmeler arasına tuğla dolgu sistemi ile yapılmıştır. Duvarlarda sıvalar dökülmüş olup, tavan ahşap çıtalıdır. Doğuya bakan cephede 1,26 m x 1,74 m'lik iki pencere vardır. Güneye bakan cephede 1,26 m x 1,74 m'lik bir pencere vardır. (Resim 1.24 – 25 –26)

1.13. Nolu Mekan (Oda)

3,72 m x 6,99 m boyutlarındaki mekana 1.01 ve 1.12 nolu mekanlardan 1,42 m x 2,55 m'lik kapılardan girilmektedir. Güneyde 2, doğuda 2 olmak üzere 1,26 m x 1,74 m'lik 4 pencere vardır. Ahşap döşemelerde yer yer çökmeler olmuştur. Mekan 30 cm eninde tahtalardan oluşturulmuştur. Kagir duvarlar kırıktı kireç harcı üzerine pembe badanalıdır. Osmanlı motifleri ile yapılan duvar süslemeleri boya ile kaplanmıştır. Duvar sıvalarında çatıdan gelen su nedeni ile şişmeler oluşmuş, boyalar dökülmüştür. Tavan ahşap çıtadır. (Resim 1.27)

4.2.1.3. İkinci Kat Planı

Selamlık bölümünden kullanılan bir mekandır. İki oda ve bu iki odanın yanlarında 2'şer tane depo bölümleri vardır. W.C ve lavabo bölümü ile çatıya ulaşılan 11 rıhtlı bir merdiven bölümü bulunmaktadır. Zemin kat mutfaktan gelen baca iç duvarı bu katta çökmüştür. Tavan oldukça basık olup kat yüksekliği 2,00 m'dir. Kapılar, standart ölçülerde olup, 0,96 m x 1,90 m ve 1,02 m x 1,90 m'lik ölçülerden oluşmaktadır. İç sofa bölümü ile lavabo ve wc kısmı karomozaik, diğer bölümlerin tamamı ise ahşap döşemelidir. Tüm bölümlerin duvarları sıva üzerine sarı badanalıdır. Sofa ile merdiven bölümü arasına gelen yerde 0,20 m x 0,20 m'lik bir ahşap dikme vardır.

2.01. Nolu Mekan (Sofa)

2.katta iç sofa bölümü olan bu mekan 2,85 m x 5,30 m boyutlarındadır. 2.08 – 2.10 – 2.05 – 2.04 – 2.02 – 2.07 nolu mekanlara geçiş sağlanır. Zemin 13 cm'lik tahta ile kaplanmış, duvarları kırıktı kireç harcı üzerine sarı badanalıdır. Duvarlarda çatlaklar vardır. Tavan ahşap olup, 33 cm ve 40 cm'lik bölüntülerden oluşmuştur.

2.02. Nolu Mekan (Oda)

2,58 m x 3,95 m boyutlarındaki mekana sofadan 1,02 m x 1,90 m'lik kapıdan girilir. 0,96 m x 1,90 m'lik kapıdan ise 2.03 nolu mekana geçiş sağlanır. Güneye bakan kısımda 1,14 m x 0,70 m'lik pencere vardır. Döşemeler ahşap kaplıdır. Duvarlar sıva üstüne sarı boyalıdır. Tavan ahşap çıtalıdır. Tavan 35 cm genişliğinde 4 bölüntüden oluşmaktadır.

2.03. Nolu Mekan (Oda)

Güneydoğu cephesinde bulunan oda 1,30 m x 3,95 m ebatlarındadır. 2.02 nolu odanın 0,96 m x 1,90 m'lik kapısından geçiş sağlanır. Doğu cephesinde 0,91 m x 0,70 m'lik iki pencere vardır. Duvarlardaki sıvalarda çatlaklar vardır. Tavan ahşap çıtalıdır. Yer ahşap döşeme olup 12 cm'lik tahtalar kuzey – güney doğrultusunda döşenmiştir.

2.04. Nolu Mekan (Oda)

Doğu cephesinde bulunan 1,30 m x 2,85 m boyutlarındaki odaya sofa bölümünden 0,96 m x 1,90 m'lik kapıdan geçiş sağlanır. Döşemeler, ahşap olup duvarlar, sıva üzerine boyalıdır. Tavan ahşap çıtalıdır. Döşemelerde 12 cm'lik tahtalar kuzey – güney doğrultusunda döşenmiştir.

2.05. Nolu Mekan (Oda)

Sofa bölümünden 1,02 m x 1,90 m'lik kapıdan geçiş sağlayan 2,85 m x 3,95 m boyutlarındaki odanın güneye bakan cephesinde 1,14 m x 0,70 m'lik bir pencere vardır. Bu mekandan 0,96 m x 1,90 m'lik kapıdan 2.06 nolu mekana geçiş sağlanır. Zemini ahşap kaplı olan mekanın, tavanı ahşap çıtalıdır. Duvarlar, kırıktı kireç harcı üzerine sarı badanalıdır. Tavan, 35 cm genişliğinde 4 bölüntüden oluşmaktadır. Pencere camları kırıktır.

2.06. Nolu Mekan (Oda)

2.05 nolu mekandaki 0,96 m x 1,90 m'lik kapıdan bu odaya geçiş sağlanır. 1,30 m x 3,55 m boyutlarındadır. Batıya bakan 0,91 m x 0,70 m'lik bir pencere vardır. Duvarlar sıva üzerine boyalıdır. Duvarlarda çatlaklar vardır. Pencere doğraması çürümüştür. Zemini ahşap

döşemedir. Döşemelerde 12 cm'lik tahtalar kuzey – güney doğrultusunda döşenmiştir. Tavan ahşap çitalıdır.

2.07. Nolu Mekan (Oda)

1,30 m x 3,35 m boyutlarındaki odaya sofadan 0,96 m x 1,90 m'lik kapıdan geçiş sağlanır. Batı cephesinde 0,91 m x 0,70 m'lik iki pencere vardır. Döşemeler ahşap kaplı olup, duvarlar sıva üzerine sarı badanalıdır. Tavan ahşap çitalıdır. Döşemelerde 12 cm'lik tahtalar kuzey – güney doğrultusunda döşenmiştir.

2.08. Nolu Mekan (w.c)

Bu mekan iki bölümden oluşmaktadır. WC ve lavabo ilk bölüm olan lavaboya sofadan 0,96 m x 1,90 m'lik kapıdan geçiş sağlanır. Lavabo 1,42 m x 1,70 m boyutlarındadır. İkinci bölüm olan wc'ye 0,96 m x 1,90 m'lik kapıdan geçiş sağlanır. 1,42 m x 2,00 m boyutlarındaki wc'nin kuzeye bakan kısmında 0,80 m x 0,80 m'lik bir pencere vardır. Döşemeleri karomozaik olup, duvarlar boyalıdır. Tavan, ahşap çitalıdır. Lavabo bölümündeki döşemede çökmeler vardır. Bacanın lavaboya bakan duvarı yıkılmıştır. WC ile lavaboyu ayıran duvar ahşap olup, sonradan yapılmıştır.

2.09. Nolu Mekan (Merdiven)

Sofadan ulaşılan bu mekan 2,26 m x 4,00 m boyutlarındaki bölüm alt kattan çıkış merdivenini kapsamaktadır. 19 rıhtlı bu merdivenin sağında lavabo ve alaturka tuvalet, solunda ise çatı katına çıkan bir merdiven bulunmaktadır. Ahşap dikme ile desteklenmiştir. 19 rıhtlı merdiven iki holden oluşmaktadır.

2.10. Nolu Mekan (Merdiven)

19 rıhtlı olup, kuzey cephesinde 0,80 m x 0,80 m'lik bir pencere vardır. Haremlik bölümünden çatı katına ulaşabilmek için yapılmış olan merdiven 2,95 m x 2,85 m'lik alanı kapsamaktadır. 1,30 m genişliğindeki iki koldan oluşan merdiven sahanlıksızdır. Duvarlar ahşap karkas bağdadi duvardır.

2.11. Nolu Mekan

1,27 m x 1,27 m boyutlarında haremlik bölümünden çatı katına geçişi sağlayan hol bölümüdür. 2.10 ve 2.04 nolu mekanlara açılan 0,96 m x 1,90 m'lik iki kapı bulunmaktadır.

4.2.1.4. Çatı Katı Planı

Çatı katı 6,10 m x 10,35 m'lik alanı ve oda etrafında 30 m²'lik 1,40 m eninde bir terastan oluşmaktadır. Batı – güney ve doğu manzaralarına hakim olan teras çinko kaplıdır. Çatı katı yüksekliği 3,20 m olup döşeme ön bahçeden 9,86 m yukarıdadır. Terastaki tüm dikme, korkuluk, tavan ve döşeme malzemesi ahşap olarak göze çarpmaktadır. Pencerelelerin döşemeden yüksekliği 2,74 m'dir. Pencere üstleri yarım daireden oluşmaktadır. Pencere üstlerindeki yuvarlak daire içlerine gelen mukarnas ahşap süslemeler o dönemin ahşap işçiliğini göstermektedir. Oda pencerelerinin tamamı giyotin pencere olup, kapılar çift kanatlıdır. Çatıdaki saçağın yerden yüksekliği 12,84 m'dir. Çatı katı döşeme kalınlığı ise 32 cm'dir. Dış cephede döşeme hizasında kat silmesi göze çarpmaktadır.

Çatı katında dış duvarlar; ahşap dikmeler arasına tuğla dolgu, iç duvarlar ise; dikmeler üstüne çakılmış, tahtalar üzerine yapılmış olan bağdadi sıva tarzındadır. Tavan ortada 10 cm x 20 cm eşik üzerine taşınmış enine doğrultuda 60 cm ile 10 cm x 15 cm merteklerden oluşturulmuştur. Tavan altı kaplaması yapılmamıştır. Üst kaplama mertek üzerine 15 cm genişliğinde tahtalar, mersilya tipi kiremitle kaplanmıştır. Kiremit üzerindeki yazı “ Guichard Frerer “ ibareli yazı vardır. Diğer kiremit çeşitleri; Çukurhisar – Eskişehir – Ahmet Kulen Fabrikası – Adapazarı.

Ç.01. Nolu Mekan (Sofa)

3,87 m x 4,15 m boyutlarındaki mekan sofa olarak kullanılmaktadır. Sofaya 2.kattan çatı katına uzanan bir merdivenle çıkılır. Kuzey cephesine bakan kısımda 1,87 m x 1,30 m'lik pencere vardır. Ç.02 nolu mekana geçiş sağlayan 1,54 m x 2,25 m'lik kapı bulunmaktadır. Baca iç duvarı çökmüştür. Tavanda yer yer çökmeler, zemin döşemesinde ise bozulmalar mevcuttur. Döşeme 13 cm genişliğinde ahşap kaplama olup, doğu – batı doğrultusunda döşenmiştir. Pencere doğramalarında çürümeler oluşmuş ve pencere camları kırıktır. Çatı eğimi görülmekte olup, ahşap kaplama bulunmamaktadır. Mertek ve eşikler görülmektedir. (Resim 1.35) Çatıdaki kırık kiremitlerden dolayı yer yer su almış ve yer döşemelerinde çürümelere neden olmuştur. Duvarlar ahşap karkas bağdadi sıvalı olup, sıvalarda dökülmeler başlamıştır. Kuzey tarafına bakan duvarlarında çatlaklar mevcuttur. Doğrama çift kanatlı olarak yapılmıştır. (Resim 1.33 – 34)

Ç.02. Nolu Mekan (Oda)

5,30 m x 5,40 m boyutlarındaki mekan oda olarak kullanılmaktadır. Bu odaya Ç.01 nolu mekandaki 1,54 m x 2,25 m'lik çift kanatlı ahşap kapıdan girilmektedir. 1,54 m x 2,25 m'lik

çift kanatlı kapıdan terasa geçilmektedir. Terasa açılan kapının her iki yanında 1,04 m x 2,08 m'lik pencereler vardır. Ç.02 nolu mekanın batı cephesine bakan 1,04 m x 2,08 m'lik 2 ve 1,28 m x 2,08 m'lik bir pencere vardır. Doğu cephesindeki pencerelerde, batı cephesindeki pencereler gibi 3 adet olup, bunların simetrisidir. Döşeme 30 cm genişliğinde olup, kuzey – güney doğrultusunda döşenmiştir. Tavan kontraplak kaplanmış olup, çatıdan gelen su nedeni ile kabarmalar oluşmuştur. Duvarlara sıva üzerine bezemeler yapılmış stilize çiçek ve lale motiflerinden düzenlenmiştir. (Resim 1.30 – 31)

Ç.03. Nolu Mekan (Teras)

Teras, üç cephede olup, 1,40 m genişliğindedir. Korkulukları ahşap olup, ahşap dikmelerle çatıya desteklenmiştir. Zemin döşemeleri ahşap üzerine çinko kaplıdır. Duvarlar ahşap lambri kaplamadır. (Resim 32 – 36 – 37 – 38)

4.2.2. Cephe Özellikleri

Sırrı Paşa Konağı'nda cepheler, zemin kat ve 1.katta sıva, ara kat ve teras katında ahşap kaplamadır. (Resim 2.1) Plandaki girinti ve çıkıntılarla cephelere hareket kazandırılmıştır. Zemin katta duvar köşelerinde kesme taş kaplama yapılmış olup, pencere yan ve üst söveleri tuğladır. (Resim 2.2) Üst sövelerdeki tuğlalar, kemer şeklinde örülmüştür. Pencereler, tüm katlarda giyotin penceredir. Bina yanındaki batıya doğru uzayan kısımdaki duvar, zemin kat cephesine uygun olarak yapılmış olup eski bir mutfak ve konak hizmetlilerinin bu bölümde barındığını göstermektedir. Ayrıca bu bölümdeki çeşmede orijinalliğini korumaktadır. Z.04 nolu mekanda içine alan bu bölümde çatının bir kısmı yıkılmış, kalan kısmı da sonradan yapılmış olduğu anlaşılmaktadır. Bu çatı kötü durumda olup yenilenmesi gerekmektedir. 1.kat cephelerinde köşe kısımlarda ahşap dikey kayıtlar bulunmaktadır. Zemin kat ile 1.katı ayıran kat silmesinde yer yer bozulmalar olmuştur. Ara kat ve çatı katı geriye çekilerek çatılar oluşturulmuştur. 1.kat çatı örtüsündeki kiremitlerde kırılmalar vardır. Ara kat ile teras katını ayıran ahşap bir kot silmesi mevcuttur. Çatı katında, üç cephedeki teras, yükselen ahşap dikmelerle çatıya desteklenmiştir. Terasta pencere üstü ahşap kafesler ve ahşap korkuluklar orijinalliğini korumaktadır.

4.2.2.1. Kuzey Cephesi

Arka bahçede, sonradan yapılmış betonarme merdivenle 1.kat ara sahanlık kotuna ulaşılmaktadır. Kapı sonradan açılmış olup herhangi bir özelliği bulunmamaktadır. Merdiven bölümünün her iki tarafındaki tuğla nişler zeminden çatıya kadar ulaşmaktadır. (Resim 2.28) Haremlik ve selamlık bölümlerinin 0,80 m x 0,80 m pencereleri bu cephede bulunmaktadır.

Çatı penceresi diğer katlardaki pencerelerden farklı olarak yapılmıştır. (Resim 2.29 – 30) Binanın en köşe bölümlerindeki kesme taş kaplama bahçeden saçak altına ulaşmaktadır.

Duvarlarda çatlaklar olup, yer yer sıvaları dökülmüştür. Doğu cephesindeki sarmaşık örtüsü bu cephede de devam etmektedir. 1.04 nolu odanın 1,26 m x 1,74 m'lik penceresi ve haremlik çıkış merdiveninin 1,35 m x 1,74 m'lik iki adet penceresi bu cephede bulunmaktadır. Haremlik bölümündeki pencerelerden çıkış merdiveni görülmektedir. Çatıda çatı terasındaki ahşap dikme ve ahşap korkuluklar ile teras döşemesindeki kat silmesi bu cephede de bulunmaktadır. Merdiven altında taş bir blok vardır. (Resim 2.26 – 27)

4.2.2.2. Batı Cephesi

Selamlık bölümünün, mutfak hol kısmına girilebilen 1,03 m x 2,68 m boyutlarında bir giriş kapısı vardır. Bahçeden, zemin kata geçişi sağlayan kapıya üç rıhtla çıkılmaktadır. (Resim 2.23) Konağın arka cephe kısmına gelen köşesinde, bahçeden çatıya kadar kesme taş kaplama yapılmıştır. Z.07 nolu mutfak penceresi (1,23 m x 1,74 m) ve birinci kat 1.04 nolu mekanın (1,00 m x 1,74 m) iki penceresi ile 1.03 nolu mekanın (1,26 m x 1,74 m) iki penceresi bu cephede görülmektedir. 1.03 nolu mekanın köşe noktalarındaki ahşap köşe dikey kayıtlar ve pencere doğramalarında çürümeler ve bozulmalar olmuştur. (Resim 2.31) Bu cephede özellikle selamlık bölümünde bulunan merdivenin çatıya ulaşan dış duvarlarında, sıvada dökülmeler olmuştur. (Resim 2.25) Ara kat ve çatı teras ve Ç.02 nolu odanın, dış cephesi ahşap kaplama olup, pencere üstü ahşap kafes orijinalliğini korumaktadır. Baca da bu cephede olup siva kaplıdır. (Foto 2.33)

4.2.2.3. Güney Cephesi

Binanın ana girişinin yer aldığı güney cephesi zemin kat, bina köşelerinde kesme taş, pencere yan kenarları ve üst tarafı tuğladan oluşmuş, araları ise siva yapılmıştır. (Resim 2.4) 1.katta ise, pencereler oldukça sade olup duvarlar siva olarak göze çarpmaktadır. Bina köşelerinde sütunlar vardır. Ara kat ve çatı katı geriye çekilerek, planda da girinti çıkıntılarla cepheye hareketlilik kazandırmıştır. (Resim 2.5) Ara kat ve teras katının duvarları ahşap kaplamadır. Teras korkuluk ve dikmelerindeki ahşap işçiliği göze çarpmaktadır. (Resim 1.39-40-41) Ayrıca teras pencere üstlerindeki ahşap süslemeler yapıya görkemli bir etki yaratmaktadır. Giriş kapısı 1,42 m x 2,68 m boyutundaki iki kanatlı ahşap kapı ve önündeki 125 cm'lik çıkıntı ile giriş belirlenmiştir. 125 cm'lik çıkıntı üzerindeki balkon, girişe saçak vazifesi görmektedir. (Resim 2.3) Sol yan bahçe tarafındaki mevcut duvar ve pencere açıklıkları zemin katın bu yönde devam ettiğini ispatlamaktadır. (Resim 2.13) Pencere açıklarının

kenarındaki tuğla örgüler ana binanın zemin kat pencereleri ile aynıdır. Bu bölümdeki çeşme önüne yapılmış beton parapet orijinallliğini korumaktadır. Çeşme yanındaki çift kanatlı kapıdan yan bahçeye geçilir. (Resim 2.14) Kapı yanındaki iki pencereyi içine alan alan kısmın üzerine sonradan bir çatı yapılmıştır. Niteliksiz bir çatı olup harap durumdadır.(Resim 2.19) Bu bölümde duvarların bazıları yıkılmış, mevcutların ise sıvaları dökülmüştür. Tuğla sövelerde yer yer bozulmalar vardır. (Resim 2.15-16-17) Duvar üzerinde çiçeklenmeler olmuştur. Ana binada zemin kat ile 1.kat arasında kat silmesi mevcuttur. (Resim 2.32)1.kat pencere altlarında da 12 cm'lik ahşap bir kayıt geçmektedir. (Resim 2.6)1.kat hizasında bulunan balkonun korkulukları metal olup, hava etmenlerinden dolayı paslanmış. Hem 1.kat örtüsü hemde teras çatı örtüsünde kırık kiremitler bulunmaktadır. Çatı oluklarında kırılmalar ve bozulmalar olmuştur. 2.kat hizasında ise 2 adet pencere kenarları ahşap kiremitlerle çevrilmiştir. Ana binanın giriş kapısı üzerindeki balkon 0,20 m x 0,20 m kesitli iki ahşap direk ile desteklenmektedir. Zemin kat pencere denizliğinin bahçeden yüksekliği 1,07 m, üstü ise 3,32 m'dir. 2.kat pencere denizliği 4,90 m yükseklikte, üstü de 6,97 m'dir. 2.kat saçak kotu 7,87 m'dir. Çatı yüksekliği 1,44 m'dir. Terastaki kat silmesi 10,42 m olup, 11,27 m de teras korkuluğu bitmektedir. Teras çatı kotu da 13,40 m'dir. Teras ve 1.kattaki ahşap dikmeler birbiri ile uyum sağlamaktadır.

4.2.2.3. Doğu Cephesi

Zemin katta haremlik bölümüne girilen kemerli anıtsal bir kapı bulunur. Zemin kat pencereleri kemerli olup yan söve ve lentoları tuğla örgüden yapılmıştır. Duvarlar sıva kaplıdır. Yer yer pencere ve kapı kenarlarında çiçeklenmeler mevcuttur. Plandaki girintiler cepheye hareket kazandırmıştır. Girintilerin her köşesinde kesme taş kaplamalar, 1.kat döşeme hizasına kadar gelmiştir. (Resim 2.11 – 12) Zemin kat ile 1.katı ayıran kot silmesindeki profilde yer yer bozulmalar mevcuttur. Zemin kat ve 1.kattaki pencere boşlukları aynı sayıda ve hizada olup 1.kat pencere yanı duvar sıvalarında yer yer dökülmeler olmuştur. Sıvadaki dökülmelerden dolayı ahşap karkas sistem görülmektedir. Ahşap yığma sistemin kullanıldığı zemin kat ve 1.katta cepheyi saran sarmaşık cephe özgünlüğünü bozmaktadır. (Resim 2.34 – 35) Güney cephesinde giriş sahanlığı üstünde saçak vazifesi gören balkon, metal korkuluklarında paslanmalar olmuştur. Balkonu destekleyen 0,20 m x 0,20 m ahşap dikmelerde çürümeler başlamıştır. Ara kat seviyesinde kuzey – güney doğrultusunda iki pencere vardır. Ara kat ve teras katı ahşap kaplama görünümüne sahiptir. Terasta pencere üstü, ahşap kafesler özgünlüğünü korumaktadır. Sağdaki pencere üstündeki ahşap kafes yerinde yoktur. Terastan yükselen dikmeler terası oluşturmaktadır. Teras boyalı ahşap korkuluklarla sınırlandırılmıştır. Yapının ana çatısı 4 yöne eğimli olup Marsilya kiremiti

kaplıdır. Teras döşemesi çinko levhalarla kapatılmıştır. Çatı, kiremitteki kırılmalar yüzünden ciddi biçimde hasar görmüştür. Çatı saçak uçlarındaki metal oluklar çürümüştür. 1.kat seviyesinde bina köşelerinde ahşap köşe dikey kayıtlar bulunmaktadır. 1.kat duvarlar sıva kaplıdır. Sivalarda yer yer çatlaklar olmuştur.

4.2.3. Genel Özellikler

Zemin ve 1.katta, ahşap karkas arası dolgu ve bağdadi üzerine sıva teknikleri ile yapılmıştır. Düzgün kesme taş kaplama zemin kat, cephe köşelerinde kullanılmıştır.

1.kat köşe noktalarındaki ahşap dikey kayıtlar profilli olup, sütunları andırmaktadır. Zemin kat ve 1.kat seviyesinde yaklaşık pencere parapeti hizasında tüm cephe boyunca devam eden hatıllar mevcuttur. Oda içleri döşeme ve tavan ahşap kaplama olup, ahşap çıtalıdır. İç sofa, wc, lavabo ve mutfak iç yer döşemeleri karomozaik kaplamadır. Haremlik ve selamlık bölümlerinden oluşan konakta iki ayrı merdiven vardır. Oda içlerinde sıva üzerine yapılmış boyanın defalarca elden geçirildiği ve onarıldığı, farklı katmanların varlığından anlaşılmaktadır. Ulaşılan ilk katmanlarda pigmentle renklendirilmiş kalem işi bezemeler gözlenmiştir. Bu bezemelerin Dolmabahçe Sarayı'nı restore etmek üzere Rusya'dan gelen ressamlar tarafından "Illustré" tezyin " edilmiştir. Körfez ve karşı sırtlara egemen görünüme sahiptir. İlk yapıldığı dönemdeki niteliğini korumaktadır. Güney, doğu, batı cephelerinden binaya giriş mevcuttur. Ana giriş güney cephesindedir.

4.2.4. Yapım Tekniği

Yapının ilk katında kalınlığı 60 cm, ikinci katında 60 ve 20 cm'den oluşan ahşap hatıllı karkas bağdadi duvarlar vardır. 2.kat ve çatı katı ahşap iskeletli bağdadi duvarlardan oluşturulmuştur. Kalınlığı 20 cm olan ahşap iskeletli duvarların dolgu malzemesi tuğladır. Bütün katların döşemelerinin tamamı ahşap kirişlidir. Zemin kat üstünde, çatı üç yöne eğimli teras katı üstünde ise çatı dört yana eğimli oturtma çatıdır. Çatı kaplama malzemesi özgün Marsilya kiremitidir.

4.2.4.1. Temeller

Kazı veya sonda olanağı sağlanamadığından temelin derinliği ve yapım tekniği hakkında bilgi edilememiştir. Yerli ustalardan öğrenildiğine göre, ahşap kagir ve ahşap karkas olarak yapılan geleneksel Anadolu evlerinde önce temel çukuru açılmaktadır. Temel çukurunun kenarları mümkün olduğunca dik şevli yapılır. Zemin yumuşaksa 1-2 metre, sağlamsa 50-60 cm kadar derinliğe inilir. Toprak tesviye edilince taşların konmasına başlanır. Temel duvarları taşla örülür. Binanın konumuna göre, subasman, zemin kotundan 30-100 cm kadar

yükseltilmektedir. Temel duvarları ahşap hatilla bitirilir ve temel duvarları arasında kalan bölüm toprakla doldurulur. Arka ve üst kotunda ise beden duvarları üzerinde kiriş kalınlığı kadar dişler bırakılır.

4.2.4.2. Duvarlar

Zemin kat taşıyıcı kagir duvarlar üzerine, üst kat ahşap karkas dolgu duvarlıdır. Buna göre karkasın esasını teşkil eden ahşap dikme ve payandalar arası, ara dikmeler dar, dikey olarak bölünür ve boşluklar, tuğla dolgu malzemesi ile doldurulur. Karkas sistemi 0,15 m x 0,15 m ve 0,12 x 0,12 m ölçülerindeki kare kesitli dikmeleri, 120 cm – 150 cm de bir yerleştirilerek oluşan sistem, ara dikmelerle de takviye edilmiştir. Orta sofalı plan tipi olan konağın, doğramaları giyotin düşey sürme halinde olması ile pencere ½ oranındadır. Alt kat beden duvarları tuğla şeklinde örülmüş ve 60 cm kalınlığında kendi kendini taşıyabilir olmasına karşın, 25 – 30 cm kalınlığında dikmeler ile 1,50 m – 2,00 m arayla desteklenmiştir. Böylece ahşap çatki ile kagir kaide duvarı birbirine kenetlenmiştir. 1.kat köşelerdeki ahşap köşe dikey kayıtlar, (gömme sütunlar) özellikleri göstermektedir. Üst kat duvarları daha hafif ve sık dikmeli, tuğla dolgu ve çatkılı yüzleri sıvalıdır. Esas kat ahşap karkastır. Pencere alınlık ve pervazı kapaklar, kat ve köşe silmeleri duvarla aynı yüzdedir. Dikdörtgen ½ oranındaki pencereler, sürme çerçevesidir. Ahşap düz bir silme pencereyi çevirir. Pencereler iki iki gruplandırılmıştır.

4.2.4.3. Döşemeler

Zemin katta haremlik ve selamlık bölümlerinde, oda içlerinde, döşemeler ahşap kaplıdır. Ahşap, doğu – batı doğrultusunda döşenmiş olup, Z.01 nolu mekanda 30 cm, diğer odalarda ise, 13 cm'lik tahtalardan oluşmaktadır. Döşemelerin üstü muşamba ile kaplanmış olup, Z.01 nolu mekanın döşemesinde bozulmalar olmuştur. Mutfak, banyo ve wc bölümleri ile iç sofaların ve holün bulunduğu odalar 0,20 m x 0,20 karomozaik kaplamadır. 1.katta ise selamlık bölümünün odaları kuzey – güney doğrultusunda döşenmiş olup, 30 cm'lik tahtalardan oluşmaktadır. Haremlik bölümünün oda içleri doğu – batı doğrultusunda döşenmiş 13 cm'lik tahtalardan oluşmaktadır. WC ve iç sofa bölümü 0,20 m x 0,20 m karomozaik kaplıdır. Çatı katı sofa bölümü doğu – batı doğrultusunda 13 cm'lik ahşap döşemeden oluşmuştur. Terastaki ahşap döşeme üstü, çinko kaplanmışır. Çatıdan gelen su ile çatı katı ve 1.kat döşeme kaplamalarında bozulmalar görülmektedir. Tüm katlarda oda içlerindeki döşeme kirişlerinin tamamı ahşaptır. 1.kat döşeme kalınlığı 49 cm, 2.kat döşeme kalınlığı 40 cm, çatı katı döşeme kalınlığı 32 cm'dir. Çatı katında taban tahtası ve kirişler alttan kapatılmıştır. 1,5 cm kalınlığında profilendirilmiş çatılar, döşeme kirişlerinden, dik yönden ve 15 – 20 cm ara

ile tavan tahtalarının birleşim çizgilerini kapatacak şekilde boydan boya çakılmıştır. Tavan tahtalarının kalınlığı 2 cm. eni ise bazı odalarda 13, bazı odalarda 30 cm dir. Tavan dış kenarlarının duvarla birleştiği noktalarda, motifler yer almakta, bu çerçevenin dışında kalan kısımda ise pencere aralarında ve salon köşe noktalarında küçük payanda motifleri konularak en alttaki korniş üstü çitasına tavan bağlanmaktadır. Bu bölgedeki motifler, çeşitli Osmanlı bitkisel motifleri ile yapılmış olan süslemeler; sarı, bej ve yeşil tonlarda işlenmiştir.

Tavan köşe noktalarında sekizgen motifler, bu motiflerin aralarını birleştiren panolar, çıta çerçeve kabartmalı ve yine aynı renklerle formları kuvvetlendirilerek kullanılmıştır. Çıta en dış kenarında ise uçuk yeşil bir bant, bu süslemeyi çerçevelemektedir. İç kısımdaki çerçevenin, çevrelediği alan içerisinde ortada avizenin asıldığı kısımda alçı kabartmalı çiçek motifleri tavan sathında rölyef tarzı işlenmiş ve bu kabartmaların çevresinde sarı ve yeşil bitki dalları ile süslenmiştir. Avizenin bağlandığı orta noktada ise, yine yuvarlak kabartmalı dilimlerden teşkil olmuş olan avize askısının çevresinde yer alan bir motif mevcuttur. Dikdörtgen tavanın, kuzey – güney doğrultusunda yer alan yine alçı kabartma çerçeve içerisine yerleştirilmiş olan iki manzara resmi bulunmaktadır.

4.2.4.4. Çatı

Zemin katta Z.04 ve Z.05 nolu mekanları örten +5,35 m kotunda ve 1.katta 1.01 – 1.02 – 1.03 – 1.11 – 1.12 – 1.13 nolu mekanları örten +7,87 kotunda üç cephe boyunca devam eden tek eğimli ve çatı katını örten +13,06 m kotunda dört yöne eğimli kırma çatı vardır. Çatıların genel şekli oldukça sade düzenlenmiştir. 1.katı ve çatı katını örten çatının saçak kotunu profilli ahşap silmeler belirlemektedir. Çatı saçağı dışarıya 65 cm taşar. Saçak altında kaplama tahtaları kullanılmıştır. Yağmur oluğu ve iniş borusu çinkodur. Ana çatı ana kütlelin orta eksenine atılmış mahya aşığından dört yöne 1/3 oranında eğimlidir. Çatı katının Ç.01 nolu mekanın üstünde de doğu – batı doğrultusunda iki yöne eğimli çatı bulunmaktadır. Konağın girinti çıkıntıları çatıya yansıtılmış ve dış satıha paralel saçaklarda çatı eteği bitirilmiştir. Çatı alınları ahşap kaplama tahtaları ve çinko levhalarla kaplanmıştır. Çatı makas sistemi, kuzey – güney doğrultusunda atılmış 16 cm x 18 cm boyutlarında 13 adet ahşap aşık ve aşıklara dik yönde, yaklaşık 50 cm ara ile yerleştirilmiştir. 10 cm x 10 cm boyutlarında merteklerden oluşur. Aşıklar düşevde taşıyıcı duvarların üzerine yaklaşık 1,20 m x 1,30 m ara ile oturtulmuş 0,15 m x 0,15 m kesitli dikmelerle desteklenmiştir. 0,6 m x 0,10 m ile 0,08 m x 0,08 m'lik göğüslemeler dikme ve aşıklar arasına çift yönde eğimli olarak yerleştirilmiştir.

4.3. Yapıdaki Bozulmalar

4.3.1. Strüktürel Bozulmalar

Bütün katlarda deprem nedeni ile çatlaklar tespit edilmiştir. Bu derin çatlaklar nedeni ile güney ve doğu cephesinde, düşeyde ana kütleden ayrılma gözlenmiştir. Odalardaki sıva dökülmelerinden dolayı binanın iskelet sistemi görülmektedir. Ahşap dikmeler arası tuğla dolgu olarak yapılan zemin ve birinci kat odalarındaki ahşaplar yerinden oynamış, hatta dolgu malzemesi olan tuğlalarda düşmüştür. Pencere camlarının kırık olmasından dolayı su, doğrama içine işlemiş ve çürütmesine neden olmuştur. Z.04 ve Z.05 nolu mekanlar ile 1.kat ve teras kat çatısındaki kırık kiremitlerden dolayı bina su almış, zemin kat döşemesine kadar gelmiştir. Bu nedenle zemin kat tavanlarındaki tahta kaplamaların çürütmesine neden olmuştur. Çürüten yerler muşamba kaplanarak kapatılmıştır. Zemin kat giriş kısmında saçak görevi gören balkon kirişleri çürümüş, taşıyıcı direklerde yerinden oynamış ve deformasyona uğramıştır. Çatı örtüsündeki açılmalar nedeni ile su alan döşemelerin taşıyıcılarında zayıflamıştır. Odaların tavanlarındaki çökmeler, döşemede sehim, kaplama tahtalarında da bozulmalar olmuştur. Baca iç duvarlarındaki çökmeler ile çatıdaki bacada tehlike arz etmektedir. Bahçe giriş kapısına doğru olan kısımdaki duvarda yer yer yıkılmalar olmuştur.

4.3.2. Malzemedeki Bozulmalar

Zemin kat ve 1.katta iç mekanlarda duvar yüzeylerinde çatlaklar vardır. Bu çatlaklar sıva yüzeylerinin dökülmesine yol açmıştır. Çatıdan gelen su nedeniyle duvar taşıyıcı ahşap dikmelerinde çürümeler görülmektedir. Bu döşeme ahşap kaplamalarına da işlemiş ve bazı kısımlarda deformasyona sebebiyet vermiştir. Doğu cephesini saran sarmaşık hem sıva, hem de taş kaplama yüzeylerinin yosunlanmasına yol açmıştır. Oda içlerinde açılmış derz ve çatlaklara kapı ve pencere kenarlarına sonradan uygulanmış çimento bazlı harç dolgular ve sıva tamiratları eski yapım yapım ile bağdaşmamaktadır. Yapının beden duvar örgüsü içinde yer alan ahşap taşıyıcı dikme ve hatılarda, tavan ve döşeme kaplamalarında, ahşap süpürgeliklerde ve ahşap givotin pencerelerde ısı ve nem farkları, ultraviyole ışınları ve doğal etkenlerden dolayı (yağmur, kar, rüzgar) aşınma ve kararma gözlenmektedir. Ahşap doğramalı pencerelerin mevcut kanat açılma ve kararma gözlenmektedir. Pencereler nem ve ısı farkları nedeniyle işlemez hale gelmiştir. Pencere camlarının kırık olmasından dolayı parapet yüzeylerinde rutubetlenmeler olmuştur. Taş kaplama olan yüzeylerde yer yer kir ve toz birikimleri gözlenmektedir. Güneyde giriş sofasına açılan giriş kapısının çevresindeki kısımlarda 0,05 – 1 cm'lik yüzey kaybı vardır. Girişin üstünü örten balkon metal korkuluklarındaki pas, kat silmesi üzerinde lekeler oluşturmuştur. Çatı kenarlarındaki çinko

oluklardaki bozulmalar ve açılmalar nedeni ile saçak altı ahşap kaplamaları bozulmuş ve çürümesine neden olmuştur. Çatı kiremitlerindeki kırıklar özellikle 1.kat ahşap tavan ve döşeme kaplamalarına zarar vermiştir. Çatıdan gelen su nedeniyle tavan kaplamasında mantarlaşma bile görülmektedir. Çatı katı Ç.02 nolu oda tavanında sonradan kontrplak kaplanmış ve orjinal tavan yok olmuştur.

4.3.3. Kullanıcıların ve İşlev Değişikliklerinin Neden Olduğu Bozulmalar

Konak yapıldığı yıllardaki orijinalliğini koruyarak günümüze gelmiştir. Yalnızca arka bahçeden 1.katın ara sahanlığına ulaşan bir merdiven eklenmiştir. Bu merdiven betonarme olarak inşaa edilmiştir. Merdiven sahanlığına çıkış için arka cepheden bir kapı açılmış ve mevcut pencere küçültülmüştür. Yaklaşık beş yıldır bakımsızlığa terk edilen Sırrı Paşa Konağı'nın pencere camları dışarıdan atılan sert cisimlerle kırılmıştır. Selamlık bölümünün ahşap oymalı korkuluklarından bir kısmı, çatı katı teras pencere üstü ahşap kafesler ile Z.01 ve 1.01 nolu mekanlardaki duvar – tavan birleşimlerinde yapılan süslemelerden bazıları yerlerinde yoktur. Çatı kayında kırık kiremitlerden dolayı bozulan ahşap kaplama tavan yok olmuş, yerine kontrplak çakılmıştır.

5. RESTİTÜSYON

İzmit tarihi kent dokusu içinde ayrıcalıklı bir yeri olan Sırrı Paşa Konağı, Tapu Tahrir Defterlerinde bulunan en eski kaydına göre Sırrı Paşa mülküdür.

Kullanım süresi boyunca artan kullanıcı sayısı nedeni ile yeni mekan gereksinimi doğmuş, yapılan ekler olmuştur.

Yapının restitüsyonu için eski fotoğraflardan, mülk sahibi İrfan Çepni'den öğrenilen bilgilerden, yapıdaki izlerden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler ışığında yapının restitüsyon projesi hazırlanmıştır.

5.1. Zemin Kat

Değişen sosyo – ekonomik durum, zemin kat mekanlarının işlevlerinin zayıflamasına neden olmuş, kullanıcı sayısının artması ile ihtiyaç duyulan alan arayışı eklenen yeni mekanlarla çözümlenmeye çalışılmıştır.

Zemin katın, batı cephesinden bahçe giriş kapısına doğru, sadece dış duvarın kalıntıları olan kısımda önceden konak hizmetlilerinin bulunduğu bir müstemilat ve ana mutfak bölümlerinin bulunduğu İrfan Çepni tarafından öğrenilmiştir. Arsanın ana girişi şu anda Batı cephesinden değil, Kuzey cephesindeki kapıdandır.

1924 yılından sonra kullanıcı işlevine göre, Z.14 nolu merdiven altı banyoya, Z.07 nolu mutfak mekanının da 1,60 m x 4,00 m'lik kısmı da banyoya çevrilmiştir. 1954 yılında, arka bahçeden 1.kata ulaşılan betonarme bir merdiven ilave edilmiştir. Z.04 ve Z.05 nolu mekanın çatı örtüsünde yine bu yıllarda yeniden yapılmış, orjinal hali bozularak güney – kuzey doğrultusunda tek yöne eğimli çatı olarak yapılmıştır. 1954 yılında konak komple beyaza boyanmış, çinko oluklarında kırmızı boyanmıştır. Z.10 nolu merdiven altı sonradan dolap haline çevrilmiştir. Ana mutfağın ve hizmetlilerin bulunduğu fakat şimdi sadece duvar bölümünün kaldığı kısımda temel kazısı yapılamamıştır.

5.2. Birinci Kat

Yaşama hacimlerinin yer aldığı 1.kat, yapılan ek ve yenilemelerle özgün plan şemasını yitirmiştir. Kullanıcılardan öğrenildiğine göre, 1.04 nolu odanın güney tarafına banyo ve dolap kısmı eklenmiştir. Giriş kapısının olduğu duvar tarafını da mermer bir lavabo ve tezgah

konmuştur. 1.03 nolu odanın batı cephesinin, duvar tarafına bir niş yapılmış ve dolap olarak kullanılmıştır. Bahçeden 1.kat ara sahanlığına ulaşan merdivenden binaya giriş olarak bir kapı açılmış, mevcut pencere de küçültülmüş, 0,87 m x 1,05 m boyutlarına getirilmiştir.

5.3. İkinci Kat

2.kat yapılan ek ve yenilemelere rağmen özgün plan şemasını yitirmemiştir. Rölöve ve tespit çalışmaları ile incelemeler sonucunda elde edilen verilere dayanılarak yapının, iç sofalı plan şemasına sahip özgün durumunu gösteren restitüsyon hazırlanmıştır.

2.08 nolu mekan da wc ve lavabo kısmı ahşap bir kapı ile birbirinden ayrılmıştır.

6. RESTORASYON

6.1. Yapının Yeniden Kullanımına İlişkin Öneriler

Tarihi anıtları korumak, geçmişteki belgeleri sadece ayakta tutmak, tarihi varlığı kanıtlamak anlamına gelir. Yeniden işlevlendirme eski binaların yıkımından kurtarılması için bir araçtır. Venedik tüzüğü'nün 5.maddesinde “ Anıtların korunması her zaman onları herhangi bir yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir “ denir. (Ahunbay , 1996)

Yılların getirdiği fiziksel eskimenin yanı sıra, değişen sosyo – ekonomik koşulları nedeni ile de Sırrı Paşa Konağı, sahipleri tarafından tasarlandığı amaçla kullanılmak istenmektedir. Yapının bulunduğu semtin sosyal statüsü zaman içinde değişmiş, gelişen ticaret ve endüstri, tarihi çevre ile çatışır konuma gelmiştir. Buda söz konusu yapının bulunduğu arsanın üzerindeki spekülâtif baskıyı arttırmıştır. Günümüzde tescillenenek yıkımdan kurtulabilen Sırrı Paşa Konağı, mülkiyet konusu olan herşey gibi, salt tarihsel yada sanatsal gerekliliğe sahip olmanın ötesinde ekonomik koşullara bağlı bir mimari üründür.

Sırrı Paşa Konağı vazgeçilmez bir “kültür varlığı“ olarak “kendiliğinden korunabilir” konuma getirilmelidir. Bu amaçla yapının özgün tarihsel ve mimari özellikleri gözetilerek, restorasyon projesi hazırlanmıştır.

6.2. Yapının Onarımına İlişkin Müdahale Önerileri

Çatı onarımı ve strüktürel müdahaleler ayrı tutulursa yapıdaki bozulmalar daha çok yüzey bozulmaları ve kaplama düzeyindedir. Koruma amaçlı onarım uygulamaları cephe temizlikleri ve küçük ölçekli sağlamlaştırılmalar çerçevesinde ele alınmıştır. Bu doğrultuda yapılması gereken müdahaleler aşağıdaki başlıklar altında tanımlanmıştır:

- Ayıklama
- Sağlamlaştırma
- Bütünleme
- Yeniden yapım

6.2.1. Ayıklama

Yapı özgün duruma ait olmayan tüm nitelsiz eklerden arındırılmalıdır. Özellikle arka bahçecen 1.kata ulaşan betonarme merdiven yapıya uyum sağlamamaktadır. Bu geç dönem eki kaldırılmalı ve kuzey cephesine açılan kapı ve küçültülen pencere eski konumuna getirilmelidir. 1.04 nolu odada yapılmış olan banyo ve dolap kısmı kaldırılmalı, mekanın özgün durumundaki gibi tek ve geniş bir hacim olarak kullanımı sağlanmalıdır. Z.11 nolu merdiven altında ahşap bölücülerle yapılmış olan dolap sökülmeli, haremlik bölümündeki 1.08 nolu merdiven altındaki banyo kaldırılmalıdır. 2.katta haremlik bölümünden sofaya çıkış duvarı kaldırılmalı, bu bölümdeki sofa her iki bölümden ulaşılan tek bir hacim olmalıdır. Z.04 ve Z.05 nolu mekanları birbirinden ayıran, birikitle örülen zemin kat duvarı kaldırılmalıdır.

6.2.2. Sağlamaştırma

Sağlamaştırma, yapının malzeme ve strüktürünün bağlayıcı, birleştirici ve taşıyıcı yeni malzeme ile güçlendirilmesidir. (Ersan , 1987)

Sırrı Paşa Konağı'nın acil olarak bakım ve onarıma ihtiyacı vardır. Batı cephesinde ve kuzey cephesinde 1.kat hizasında derin çatlaklar tespit edilmiştir. Özellikle bu çatlaklar 1.kat iç duvarında büyük tahribatlara yol açmıştır. 1.01 – 1.04 – 1.11 – 1.12 – 1.03 nolu mekanlarda dökülmüş olan sıvalardan ahşap iskelet sistem görülmektedir. Bilindiği gibi İzmit'te pek çok depremler olmuştur. Son büyük deprem 2000 yılında yaşanmış ve konakta meydana gelen çatlakların, zayıf birleşim noktalarında, depremlerden sonra meydana gelen çözülmeler olduğu ihtimali kuvvetlidir. Buna göre çatlaklar, kenet ve harç dolgu ile sağlamaştırılabilir. Cephedeki strüktürel önlemler ve yeterli sağlamaştırma çalışmalarından sonra, batı cephesindeki çelik putrel ve güneyde kemer altındaki ahşap dikme kaldırılmalıdır. Boşalan derzler harç terkibi ile doldurulmalıdır. Yeni üretilen harçların geleneksel harçlarla aynı mekanik özelliklere sahip olmasına dikkat etmek gerekmektedir.

Restorasyon uygulamaları sırasında ahşap dikme ve kaplamaların çürümüş veya strüktürel açıdan zayıflamış olanları yenileri ile değiştirilmelidir. Ancak tarihi ve estetik değeri bulunan yapı elemanlarının sökülerek yerine yenilerinin konulması söz konusu olmayacağından, emprenye yoluyla sağlamaştırma tekniği kullanılmalıdır.

Ahşap yapı elemanlarında gözlenen rutubet sorunu, çatıdan gelen yağmur sularının etkisinden kaynaklanmaktadır. Çatı örtüsünün yenilenerek iyileştirilmesi gerekmektedir. Rutubetin kaynağı ortadan kaldırıldıktan sonra yerinde korunacak nitelikteki ahşap malzemenin yüzeyi

tel fırça ve zımpara ile temizlenip, üzerine iki kat, uygun bir ahşap koruyucu malzeme sürülmelidir.

Yenilenecek ahşap malzemenin tümü ise koruma işleminden geçirilmelidir. Koruma için kullanılacak kimyasalların ahşabın görüntüsünü bozmamasına, kullanım aşamasında veya yanma halinde insan sağlığına zararlı gazlar çıkarmamasına dikkat edilmelidir.

Sırrı Paşa Konağı'nda ahşap doğramaların bir kısmı ısı ve nem farklılıklarından dolayı peçlenmiş – boyut değiştirmiştir. Yeniden üretilecek kasa ve kanadın yüzeyleri, düzgün bir şekilde birbirine yaslanmalı, sızdırmazlık için; sürekli elastik kalabilen EPAM (Ethyler – Peofylen – Dien) kauçuk fitili kullanılmalıdır. (Işık B.; 1994 ; S: 67-74)

Restorasyon sırasında tüm ahşap elemanların nem oranının incelenmesi ve standardın üzerinde neme sahip ahşabın yeniden kullanılmaması gerekmektedir. Yeni kullanılacak ahşap malzeme, kullanılacağı yere göre eskiyle uyumlu olacak şekilde kurutulmalıdır.

Çatının makas sistemi restorasyon projesinde önerilen çatı formuna göre yenilenmeli ve üzerindeki özgün Marsilya kiremitlerinin aktarılması gerekmektedir.

6.2.3. Bütünleme

Sırrı Paşa Konağı'ndaki Z.04 – Z.13 – 1.12 nolu mekanların tavanı kısmen çökmüş, Ç.02 nolu mekanın tavanı ise tamamen yok olmuş ve kontraplak kaplanmıştır. Ayrıca Z.01 – Z.12 – 1.11 – 1.12 – 1.13 nolu mekanların döşemelerinde de çökmeler olmuştur. Restorasyon aşamasında çöken ve yok olan bu mekanların döşeme ve tavanları mevcuda uygun teknik ve malzeme ile tamamlanmasına karar verilmiştir. Kuzey cephesinde selamlık bölümünün 1.kat hizası merdiven ana sahanlığında sonradan yapılmış olan açıklığın boyutları değiştirilmiştir. Uygulama sırasında dolgu yapılacak bu bölümlerde mevcut örgü tekniği uygun boyutlarda kapatılmıştır. Binanın sol yan bahçe tarafında bahçe dış kapısına doğru uzayan kısımda bulunan ve sadece dış duvarı kalmış olan bölümün üstü ilk tasarıma uygun şekilde tamamlanmalıdır. Bunun için yapıda mevcut diğer kısımlar örnek alınmalıdır.

6.2.4. Yeniden Yapım

Yapının kullanıcılar tarafından onarılmış çatı örtüsü kötü bir durumda olduğundan yeniden yapılması gerekmektedir. Yan bahçe tarafında konağın ana mutfağı olduğu düşünülen bölümün üstünü örten çatı örtüsünün oturtma çatı olarak düzenlenmesi düşünülmektedir.

Selamlık bölümünün giriş üstündeki balkonunda ahşap kiriş ve kaplamalarının yenilenmesi gerekmektedir.

6.2.5. Tesisat

Yapıdaki tüm elektrik tesisatı, yangın güvenliği açısından toprak hatlı olmalıdır. Olası bir elektrik kaçağında otomatik olarak devreye giren manyetik üniteli hata akımı koruma anahtarlı siva üstü prizler tercih edilmelidir. Aydınlatma armatürlerinin seçiminde mevcut tavan dekorasyonu ile uyum aranmalıdır.

Isıtma tesisatı için, gerekli ısıtma kapasitesine göre seçilen doğal konveksiyonlu kanal konvektörlerinin, pencere önlerine soğuk bölgeleri perdeleyecek şekilde yerleştirilmeleri önerilmiştir. Kanal konvektörleri, kullanılacağı yere göre seçilebilen renk ve dokuda değişik seçenekler sunması ve minimal boyutlarda olması nedeni ile tercih edilmiştir.

SONUÇ

SIRRI PAŞA KONAĞI VE ÇEVRESİ KORUMA, RESTORASYON ÖNERİSİ

- Temel Kurumsal Yaklaşım – Koruma Restorasyon Önerisi

Restorasyon aşamasında; yapıyı hangi yöntemlere başvurarak en özgün haliyle ayakta tutmanın mümkün olabileceği araştırılır. Sırrı Paşa Konağı'nda da korumanın gerçekleştirilebilmesi için birtakım yapısal ve strüktürel önlemlerin yanısıra yapının gerçek kimliğini ortaya çıkaracak bir dizi yaklaşımların kullanılması gerekmektedir. Konağın günümüze kadar büyük tahribatlara uğramasına rağmen ayakta kalabilmesi bilinçsiz bir korumadan kaynaklanmaktadır. İşlev görür durumda olan zemin katta kiracılar oturmuş, üst katları kullanmamışlardır. Son iki senedir de konak, kendi halinde çürümeye terk edilmiştir.

Tarihsel sürekliliğin sağlanabilmesi için yapıların korunarak bir müze gibi değerlendirilmesi yetmemektedir. Kültürel açıdan belirli bir düzeye ulaşmış ülkelerde, hem tarihi hem geleneksel mimarinin büyük ve küçük ölçekteki örnekleri, bugün bilinçli bir koruma altındadır. Yurdumuzda ise, ekonomik koşullar kamuoyunun bilinçsizliği bu korumayı yetersiz kılmaktadır.

Sırrı Paşa Konağı'nın korunabilmesi için, öncelikli olarak zararlı dış etkenlerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Yapının strüktürel olarak zayıf olan kısımları sağlamlaştırılarak desteklenmelidir. Bu destek sayesinde yapının çürümü, kendini veya üstündeki yükleri taşımayacak kadar zayıf durumda ki yapı parçaları sağlamlaştırılmış olacaktır.

Bilinçli korumanın bir başka yöntemi de, tarihi yapıda orijinalliği bozan birtakım fazlalıkların ortadan kaldırılmasıdır. Fazlalıklar çıkarılacağı gibi, bazı eksik kısımlarında tamamlanması gerekmektedir. Özgünlüğü koruma açısından, bu yönetime başvururken gerekli kararları büyük bir sorumluluk duygusuyla yaklaşma zorunluluğu vardır. Analiz – sentez dengesini iyi oluşturulması gereken bu aşamada, yapı bileşenlerinin orjinal şekilleriyle üretilmesi gerekmektedir.

Korunarak ayakta durabilmesi sağlanan yapının, nasıl yaşatılacağı konusu önem kazanmaktadır. Yapının sürekliliğinin sağlanabilmesi için, aktif bir işlevle günümüze ve geleceğe kazandırılması zorunluluğu vardır. Aksi takdirde yapı çok kısa bir zamanda tahrip

olabilecektir. Bu arada, yeniden yaşatmayı başarı ile gerçekleştirmek amacıyla, restorasyonun gerektirdiği yöntemler uygulanır.

- Strüktürel ve Yapısal Önlemler

Yapının işlerlik kazanabilmesi için günümüzde içinde bulunduğu strüktürel sorunlarının çözülmesi gerekmektedir. Bu yapılmaya başlanmadan önce, yapının doğal etkilere en fazla maruz kaldığı üst örtü sistemi, koruma altına alınmalıdır. Sağlamlaştırmanın; konağın yapısını oluşturan malzeme de ve taşıyıcı sisteminde uygulanması gerekmektedir. Tuğla dolgu duvarda yer alan çürümüş ahşap hatıllar emprenye edilmiş ahşap hatıllarla değiştirilmelidir.

Dış cephede yapının ara kat silmelerinde ve köşe kısımlarında bulunan dikmelerde meydana gelmiş olan tahribat giderilmelidir. Giriş üstünde saçak vazifesi gören balkonun taşıyıcı ahşap kirişlerdeki bozulmalar yağmur sularının cephe duvarıyla doğrudan temas etmesini sağlamaktadır. Ayrıca balkonu taşıyan ahşap direklerin orjinaline uygun olarak yeniden üretilmesi gerekmektedir.

Birinci kat odalarının duvar sıvaları çatlamış ve çoğu yerde dökülmüştür. Rutubetten ve bakımsızlıktan dökülmeye yüz tutmuş bu sıvaların kazınması ve yerine yeni sıva yapılması gerekmektedir.

Katlarda yer döşeme ve tavanlarındaki muşambalar kaldırılarak orjinal halleri ortaya çıkarılmalıdır. Çatı katı teras döşemesinde bulunan çinko kaplama çıkarılarak, ahşap kaplama emprenye edilmelidir. Doğramalarda ki kırık camlar yenilenmelidir. Zemin kat pencere önlerindeki paslı demir korkuluklar temizlenerek antipas boya ile boyanmalıdır.

Birinci katta bulunan balkon korkulukları çürümüş olup, metal kısımları onarılmalıdır. Cephedeki bozuk taşlar değiştirildikten sonra, taşlar sıcak su ve tel fırça ile temizlenmelidir.

- Çağdaş İşlevlendirme Yaklaşımı

Tarihi anıtları korumak, geçmişteki belgeleri sadece ayakta tutmak, tarihi varlığı kanıtlamak anlamına gelir. Yeniden işlevlendirme eski binaların yıkımdan kurtarılması için bir araçtır. Venedik Tüzüğü'nün 5. Maddesi'nde " Anıtların korunması her zaman onları herhangi bir

yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir” denir. Yapıya, içinde bulunduğu bölgenin ihtiyacına uygun bir işlev kazandırılarak, uzun yıllar bakımlı bir şekilde ayakta durması sağlanabilir. Kapanca Sokağı’nda bulunan Sırrı Paşa Konağı uzun süreli meslek içi eğitim etkinliklerine hizmet vermesi planlanmıştır. Bu amaçla Halk Eğitim Merkezi olarak kullanılması önerilmiştir.

Bahçe giriş tarafına doğru yıkılmış kısım yeniden yapılarak üstü orjinal haliyle kapatılmıştır. Bu kısım müstemilat olarak planlanmıştır. Sarnıç ile Konak arası avlu haline getirilmiştir. Sarnıç önu ve arkasındaki çeşmeler orjinal hali ile kullanılmaktadır.

Zemin kat mutfak içinde sonradan yapılmış banyo kaldırılıp, baca küçültülerek kullanım alanı genişletilmiştir. Giriş sofasında sergi ve bekleme salonu, diğer odalar ise atölye; teras katında ise kütüphane bölümü tasarlanmıştır. Her katta bulunan iki adet wc bölümleri eski halinden uzaklaşarak, günümüz koşullarına göre iç dizaynı yapılmıştır. Zemin katta Z03 ve Z04 nolu odalar idari ve dinlenme bölümleri haline getirilmiştir.

KAYNAKLAR

Ana Britannica, (1994), Cilt 19, Kocaeli maddesi, İstanbul

Axis, (1999), Cilt 6, İzmit maddesi, İstanbul

Batuta İbni, (1905), Seyehatname “ Şerif Paşa Çevirisi “ Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, İstanbul.

Çerası, M.M., (1999), Osmanlı Kenti, Osmanlı İmparatorluğunda 18. ve 19. yüzyıllarda Kent Uygarlığı ve Mimarisi, İstanbul

Eldem, Sedat. H., (1968), Türk Evi Plan Tipleri, İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Eldem, Sedat. H., (1969 a), Köşkler ve Kasırlar I, D.G.S.A. Yayınları, İstanbul.

Eldem, Sedat. H., (1969 b), Köşkler ve Kasırlar II, D.G.S.A. Yayınları, İstanbul.

Eldem, Nezih., (1984), “ Tarihi Yarımada’da Mekan Dokusu ve Ahşap Konutların Geleceği “ İstanbul’dan Göremeye Kültür Mirasımız, İstanbul.

Eldem, Sedat. H., (1984), “ Klasik Türk Evi “ Türk Evi Osmanlı Dönem I, İstanbul.

Ersen, A., (1987), Kentsel Sitlerde Bozulma Nedenleri ve Temizleme Önerileri No:7, Taç Vakfı Yayınları, İstanbul.

Gralier International Americana, Kocaeli Maddesi, Cilt 9, İstanbul.

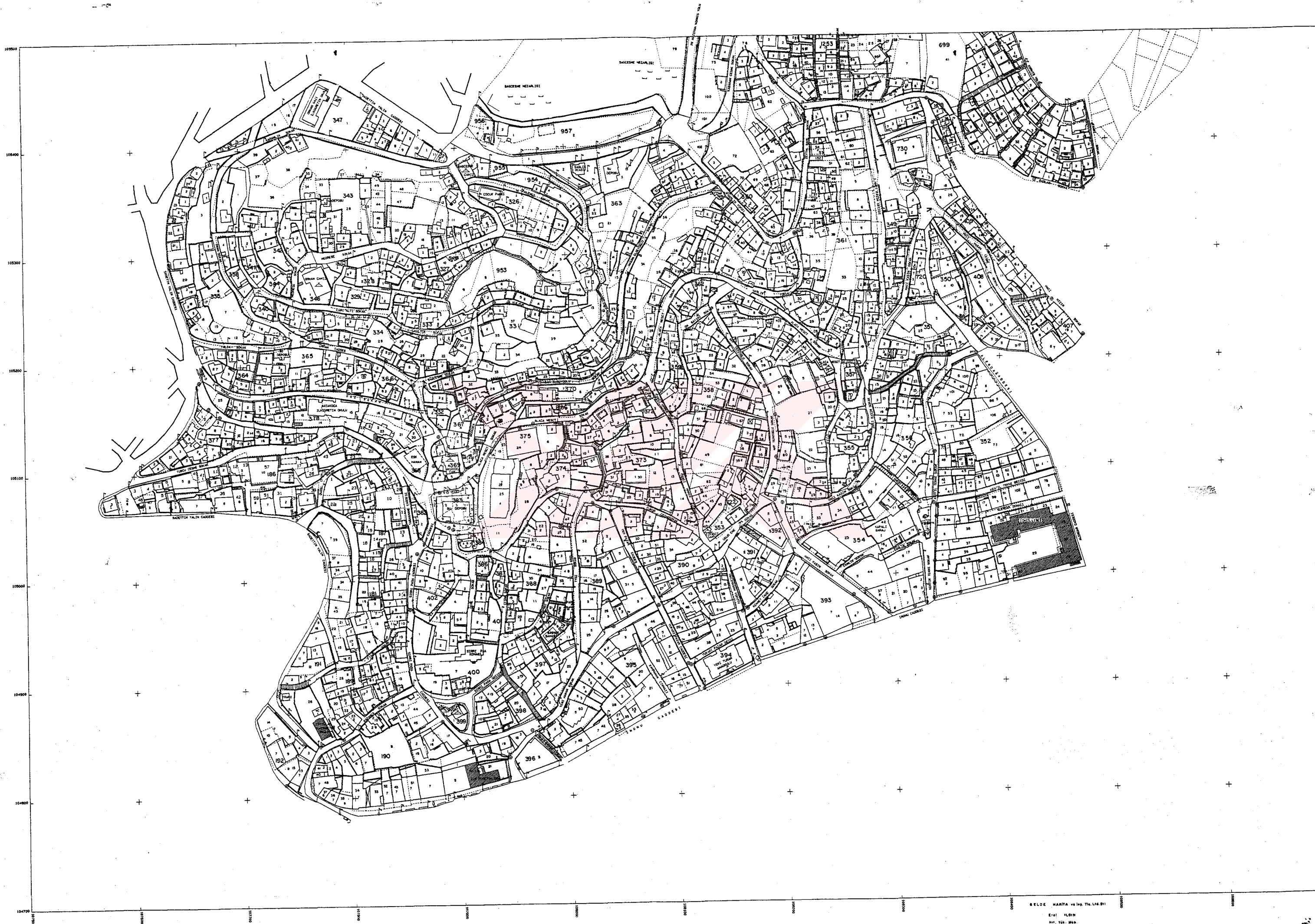
Işık B., (1994), Ahşap Doğramada Hasar, Yapı Dergisi No: 152 İstanbul.

Gülgeç, İlhan., (1979), İzmit Analitik Etüdları, Harita Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

Öztüre, Avni., (1981), İzmit Tarihi – Nicomedia, İstanbul.

Yüce, Rıfat, (1998 a), İzmit ve Çevresel Tarihi, İzmit.

Yüce, Rıfat, (1998 b), İzmit ve Çevresel Tarihi “ Özet “, İzmit.

[illegible]

SİVİL MİMARLIK ÖRNEKLERİ

DOĞAL SİT ALANI

ANIT AĞAÇ

KENTSEL ARKEOLOJİK SİT ALANI SINIRI

KENTSEL SİT ALANI SINIRI

KAT ADETLERİ ANALİZİ

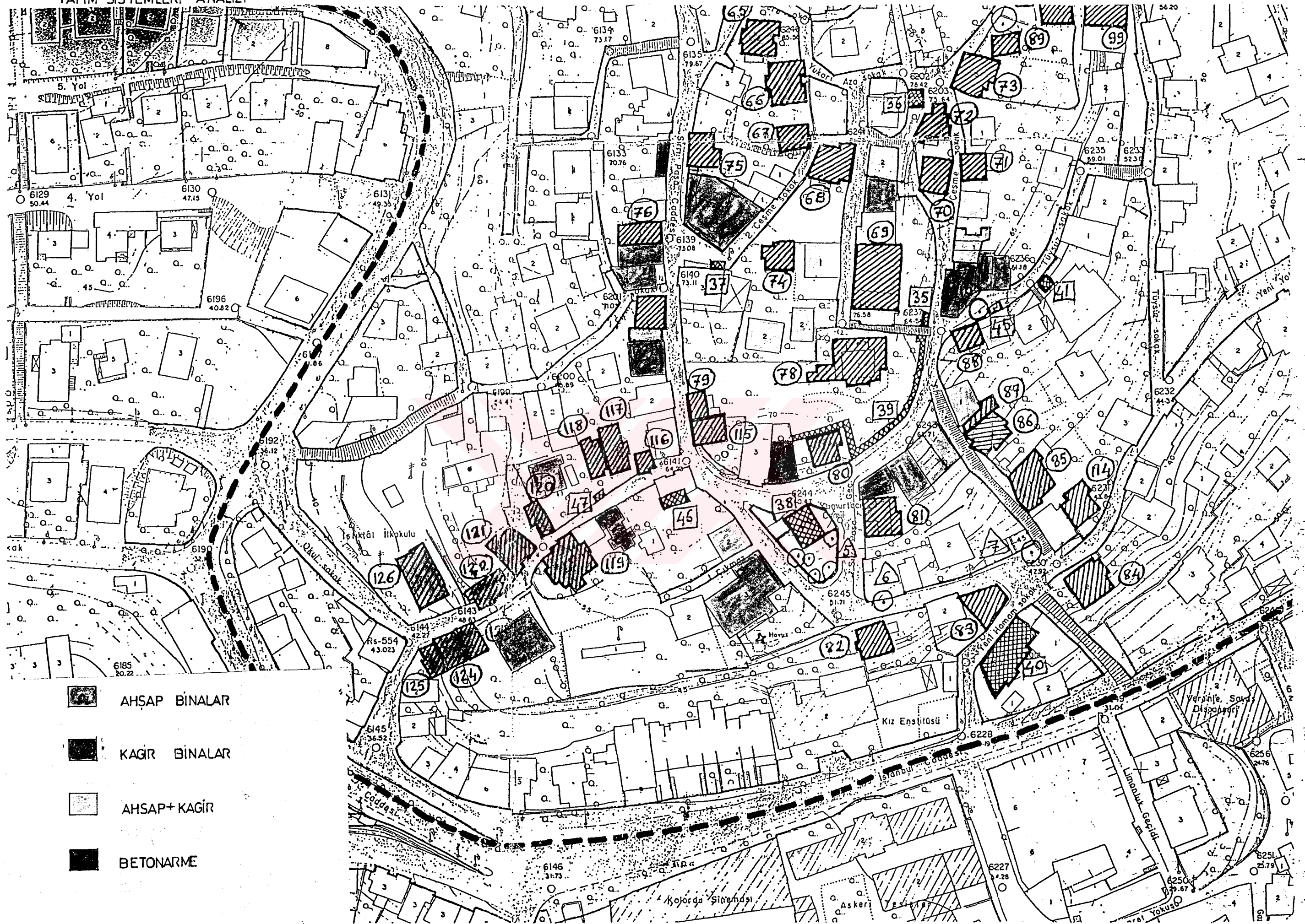
5. Yol
4. Yol
Yeni Yol
Tutuş Sokak
Yukarı Azo Sokak
Cesme Çukuru
Yukarı Sokağı
Kız Enstitüsü
Kıyıda Sineması
Askeri
Yeni Yokuş
Lindok Geçidi
Verimli Sokağı

6129 50.44
6130 47.15
6133 70.76
6135 79.67
6139 75.08
6140 73.11
6143 48.6
6144 42.27
6145 36.52
6146 31.75
6185 20.22
6190 32.1
6192 36.12
6196 40.82
6200 71.0
6201 70.0
6202 78.42
6203 73.64
6204 78.42
6205 73.64
6206 78.42
6207 73.64
6208 78.42
6209 73.64
6210 78.42
6211 73.64
6212 78.42
6213 73.64
6214 78.42
6215 73.64
6216 78.42
6217 73.64
6218 78.42
6219 73.64
6220 78.42
6221 73.64
6222 78.42
6223 73.64
6224 78.42
6225 73.64
6226 78.42
6227 73.64
6228 78.42
6229 73.64
6230 78.42
6231 73.64
6232 44.35
6233 89.01
6234 52.30
6235 89.01
6236 61.18
6237 64.55
6238 64.55
6239 64.55
6240 64.55
6241 64.55
6242 64.55
6243 64.55
6244 64.55
6245 31.71
6246 31.71
6247 31.71
6248 31.71
6249 31.71
6250 31.71
6251 31.71
6252 31.71
6253 31.71
6254 31.71
6255 31.71
6256 24.76
6257 24.76
6258 24.76
6259 24.76
6260 24.76

BİR KATLI
İKİ KATLI
ÜÇ KATLI
DÖRT KATLI

YAPIM SİSTEMLERİ ANALİZİ

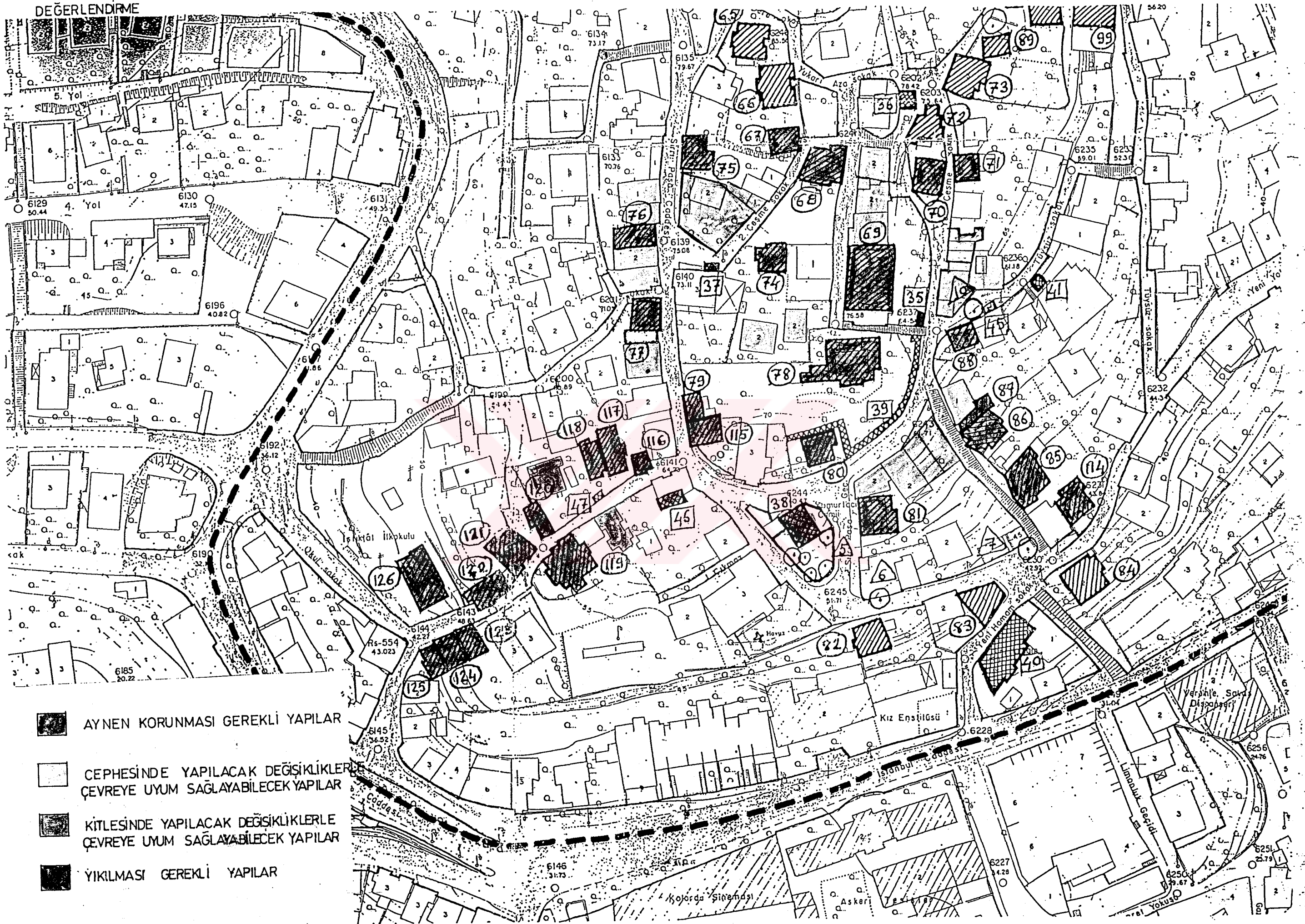
- AHSAP BİNALAR
- KAGIR BİNALAR
- AHSAP+KAGIR
- BETONARME

[illegible]

- ÖZGÜNLÜĞÜNÜ KORUYAN YAPILAR
- ÖZGÜNLÜĞÜNÜ AZ ORANDA YİTİRMİŞ YAPILAR
- ÖZGÜNLÜĞÜNÜ ÖNEMLİ ORANDA YİTİRMİŞ YAPILAR

- ☒ STRÜKTÜR SORUNU OLMAYAN
TARİHSEL YAPILAR
 - ☒ STRÜKTÜR ONARIMI GEREKTİREN
YAPILAR
 - ☒ TEHLİKELİ DURUMDAKİ YIKINTILAR

DEĞERLENDİRME

- AYNEN KORUNMASI GEREKLİ YAPILAR
- CEPHESİNDE YAPILACAK DEĞİŞİKLİKLERLE ÇEVREYE UYUM SAĞLAYABİLECEK YAPILAR
- KİTLESİNDE YAPILACAK DEĞİŞİKLİKLERLE ÇEVREYE UYUM SAĞLAYABİLECEK YAPILAR
- YIKILMASI GEREKLİ YAPILAR

FOTO 1.1. ZEMİN KAT 1. NOLU MEKANDAN GİRİŞ KAPISI GÖRÜNÜMÜ

FOTO 1.2. ZEMİN KAT 1.NOLU MEKANDAN İÇ SOFAYA GEÇİŞ KAPISI GÖRÜNÜMÜ

FOTO 1.3. ZEMİN KAT 1 NOLU TAVAN GÖRÜNÜMÜ

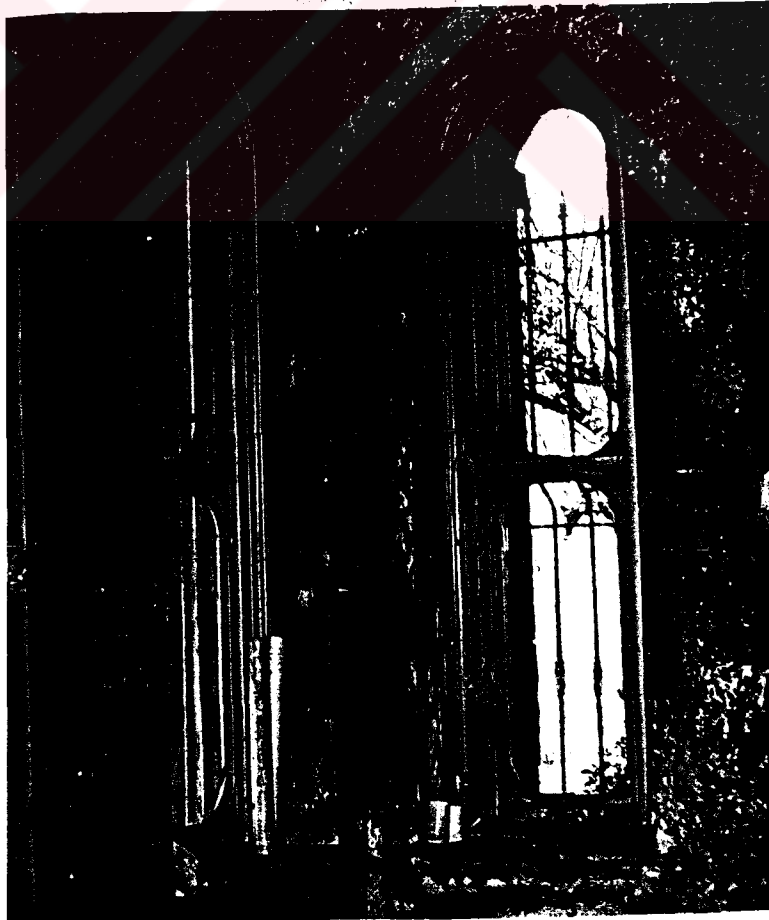

FOTO1.4. ZEMİN KAT GİRİŞ SOFASINDAN PENCERE GÖRÜNÜMÜ

FOTO 1.5. ZEMİN KAT 12. NOLU MEKANIN TAVAN GÖRÜNÜMÜ

FOTO 1.6. ZEMİN KAT 3 NOLU MEKANIN TAVAN GÖRÜNÜMÜ

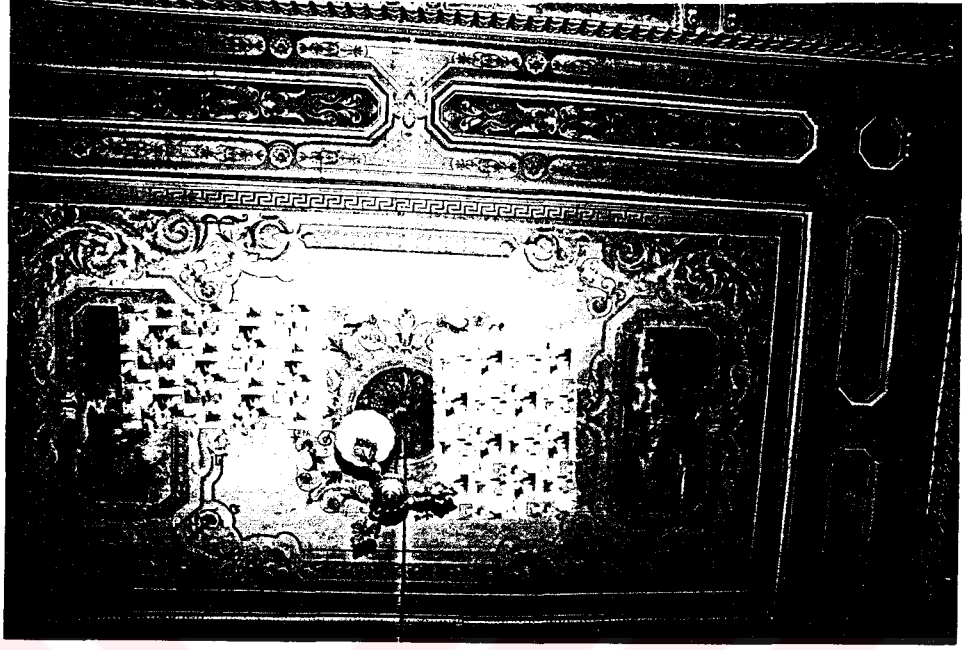

FOTO 1.7. ZEMİN KAT 1.NOLU GİRİŞ SOFASI TAVAN GÖRÜNÜMÜ

FOTO 1.8. ZEMİN KAT 1. NOLU GİRİŞ SOFASI TAVAN GÖRÜNÜMÜ

FOTO 1.9. ZEMİN KAT 1. NOLU GİRİŞ SOFASI TAVAN GÖRÜNÜMÜ

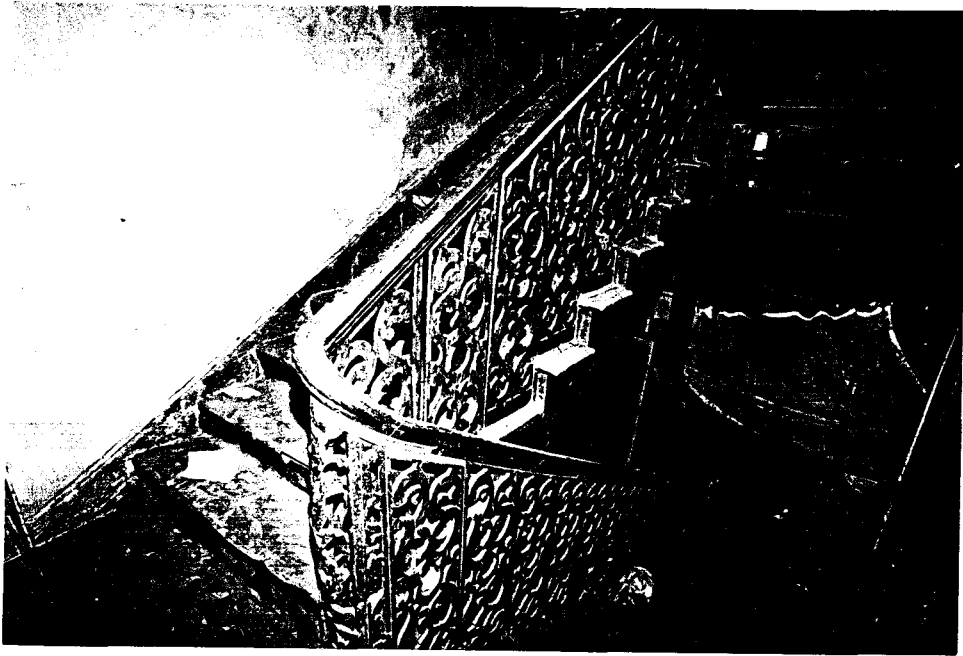

FOTO 1.10. ZEMİN KAT ARA SAHANLIKTAN MERDİVEN KORKULUĞU

FOTO 1.11. 1.KAT İÇ SOFADAN MERDİVENE BAKIŞ

FOTO 1.12. 1.KAT 101 NOLU TAVAN GÖRÜNÜMÜ

FOTO 1.3. 1.KAT 101 NOLU TAVAN GÖRÜNÜMÜ

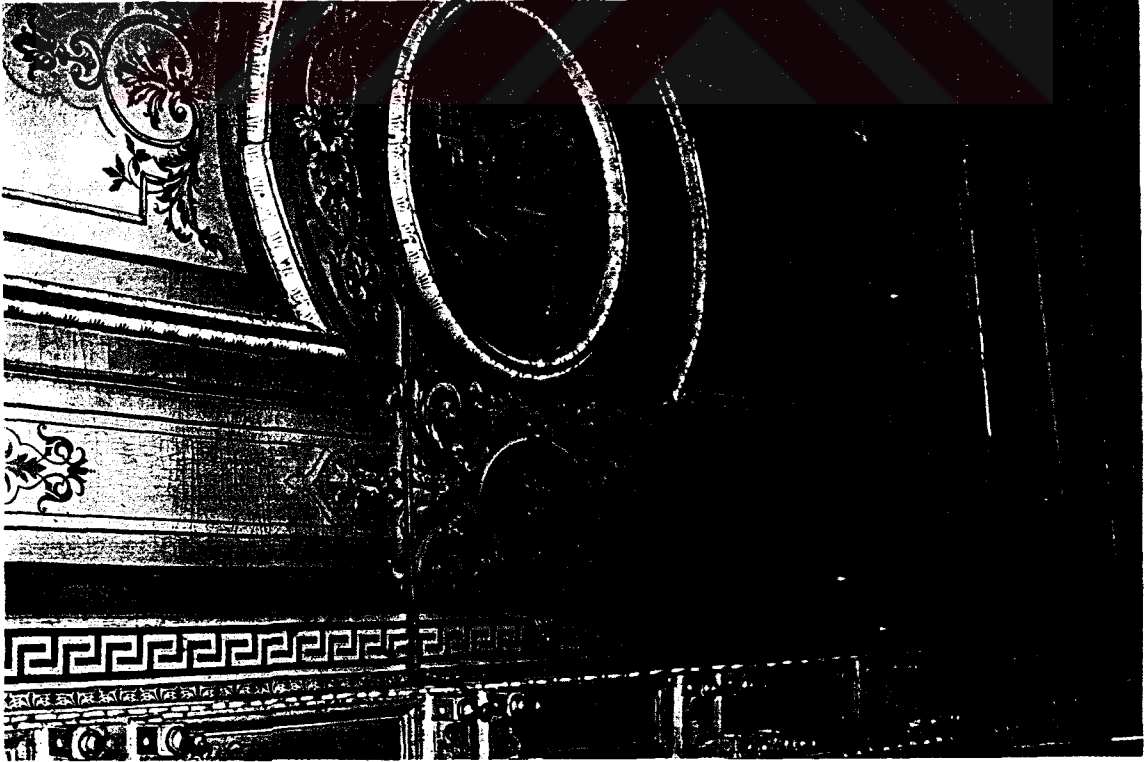

FOTO 1.14. 1.KAT 101 NOLU TAVAN GÖRÜNÜMÜ

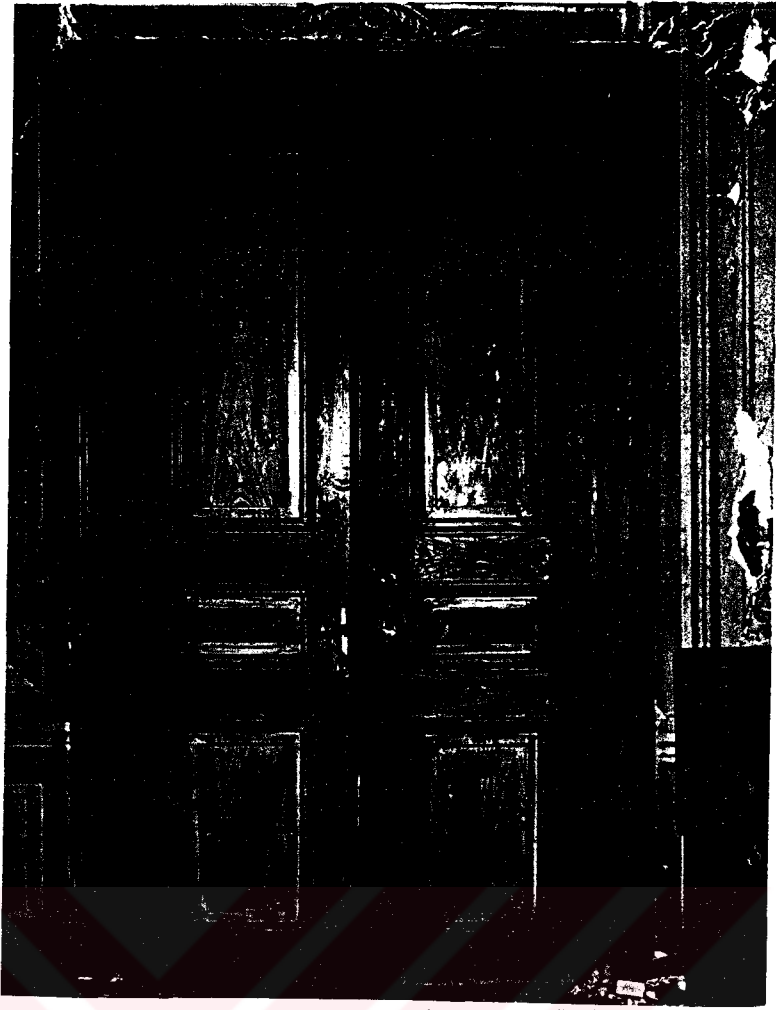

FOTO 1.15. 101 NOLU MEKANDAN 102 NOLU İÇ SOFA BÖLÜMÜNE GEÇİŞ KAPISI

FOTO 1.16. 103 NOLU MEKANIN PENCERE VE TAVAN GÖRÜNÜMÜ

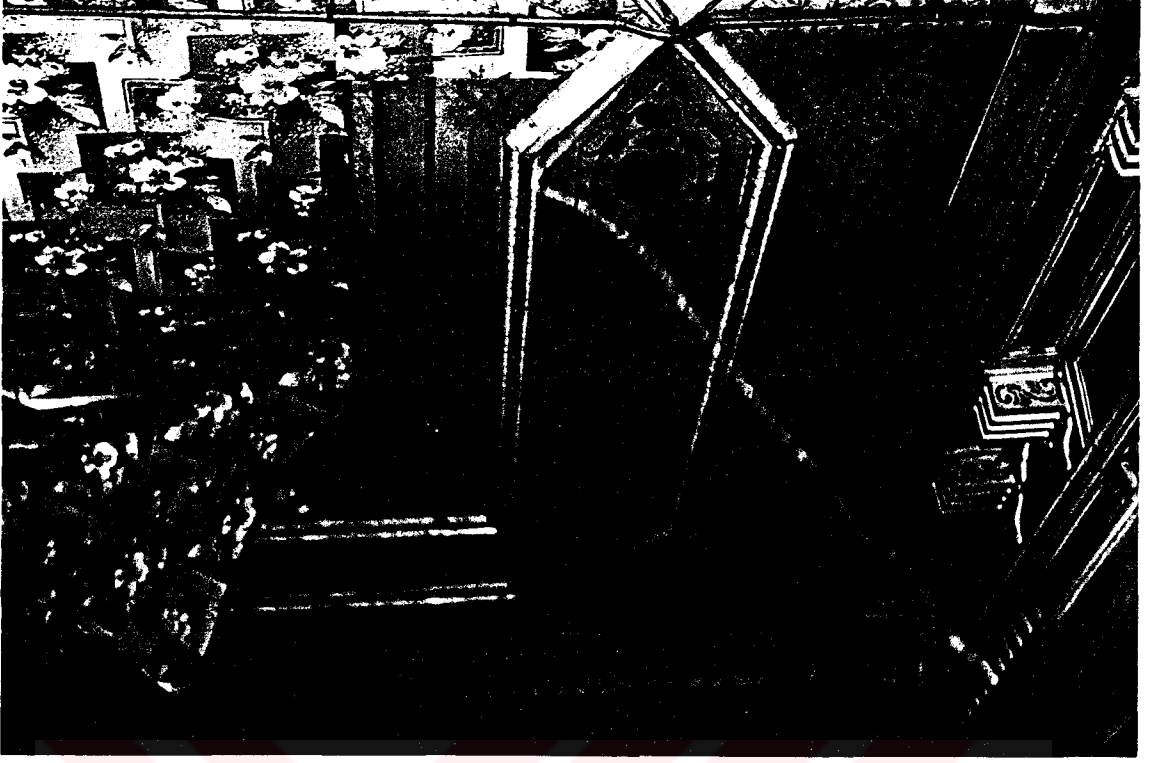

FOTO 1.17. 103 NOLU MEKANIN TAVAN GÖRÜNÜMÜ

FOTO 1.18. 103. NOLU MEKANIN TAVAN GÖRÜNÜMÜ

FOTO 1.19. 104. NOLU MEKANDA BULUNAN BANYO KAPISI

FOTO 1.20. 104. NOLU MEKAN BANYO İÇİ

FOTO 1.21. 104. NOLU MEKAN LAVABO BÖLÜMÜ

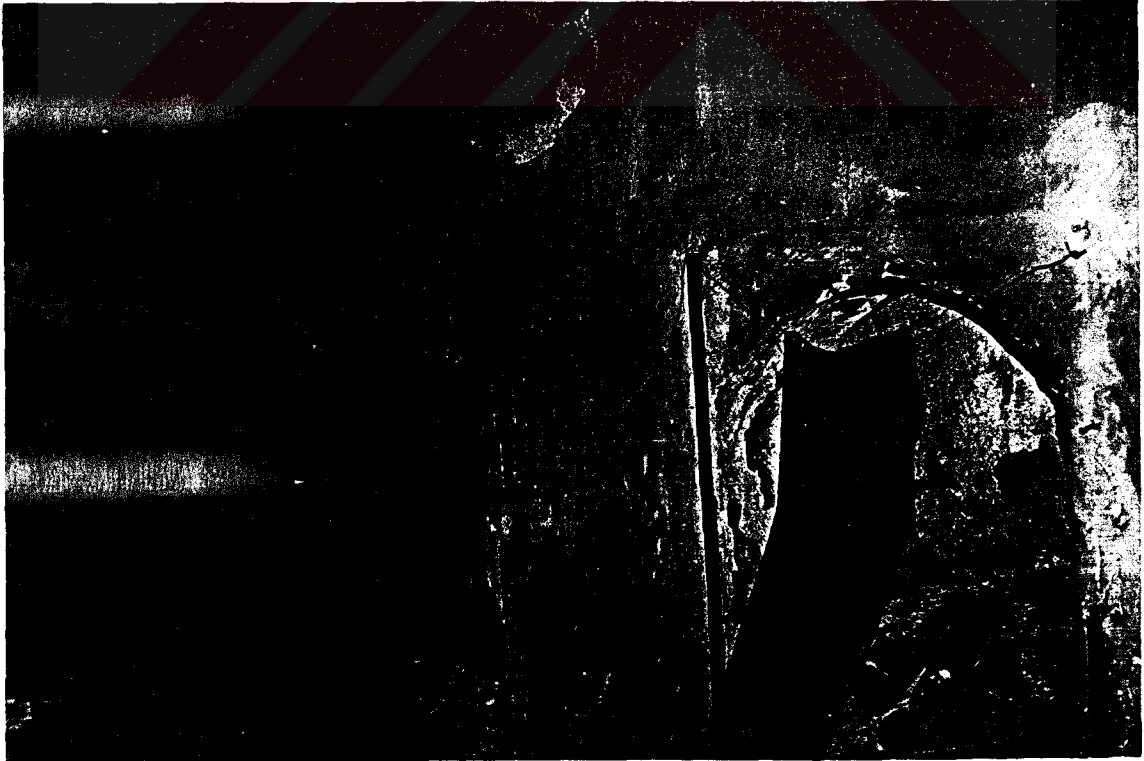

FOTO 1.22. 104. NOLU MEKANDAKİ OCAK VE LAVABO

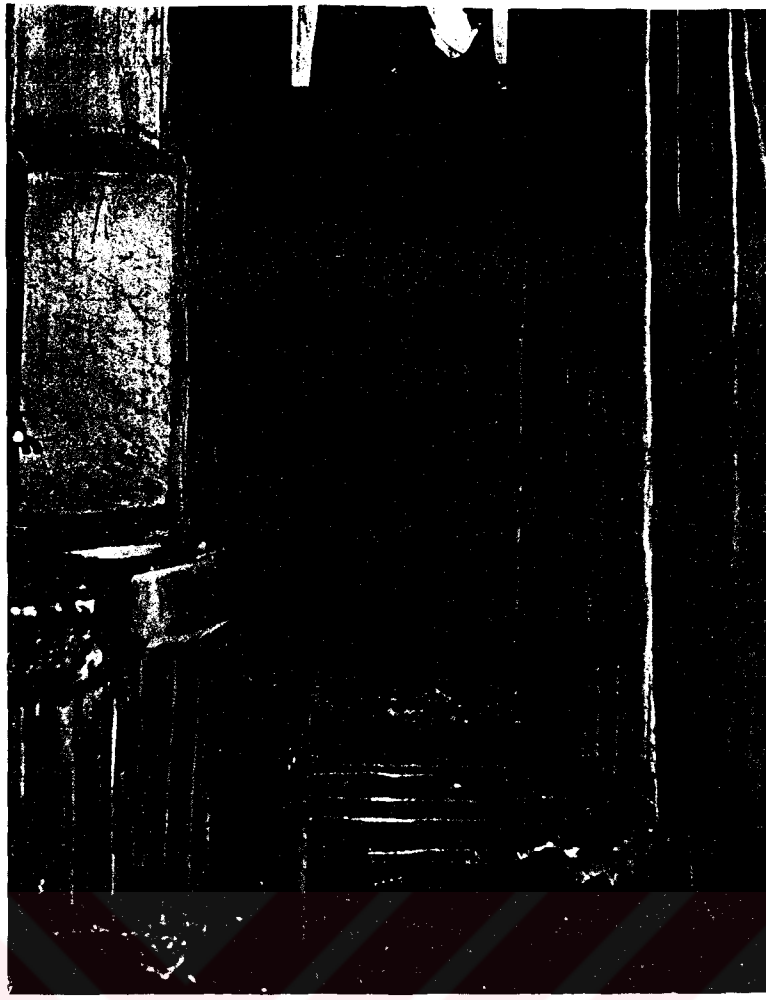

FOTO 1.23. 106.NOLU LAVABO VE WC GÖRÜNÜMÜ

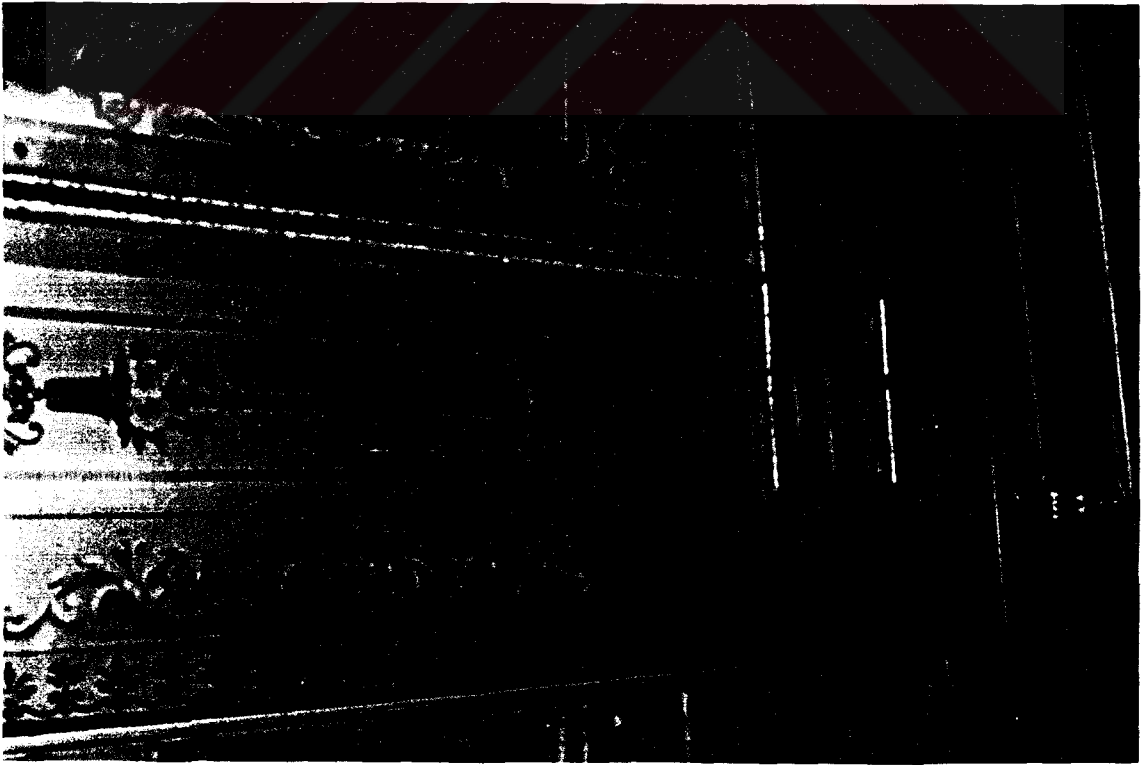

FOTO 1.24. 112. NOLU MEKANIN DUVAR GÖRÜNÜMÜ

FOTO 1.25. 112. NOLU MEKANIN GÜNEY DUVARI

FOTO 1.26. 112. NOLU MEKANIN DUVAR GÖRÜNÜMÜ

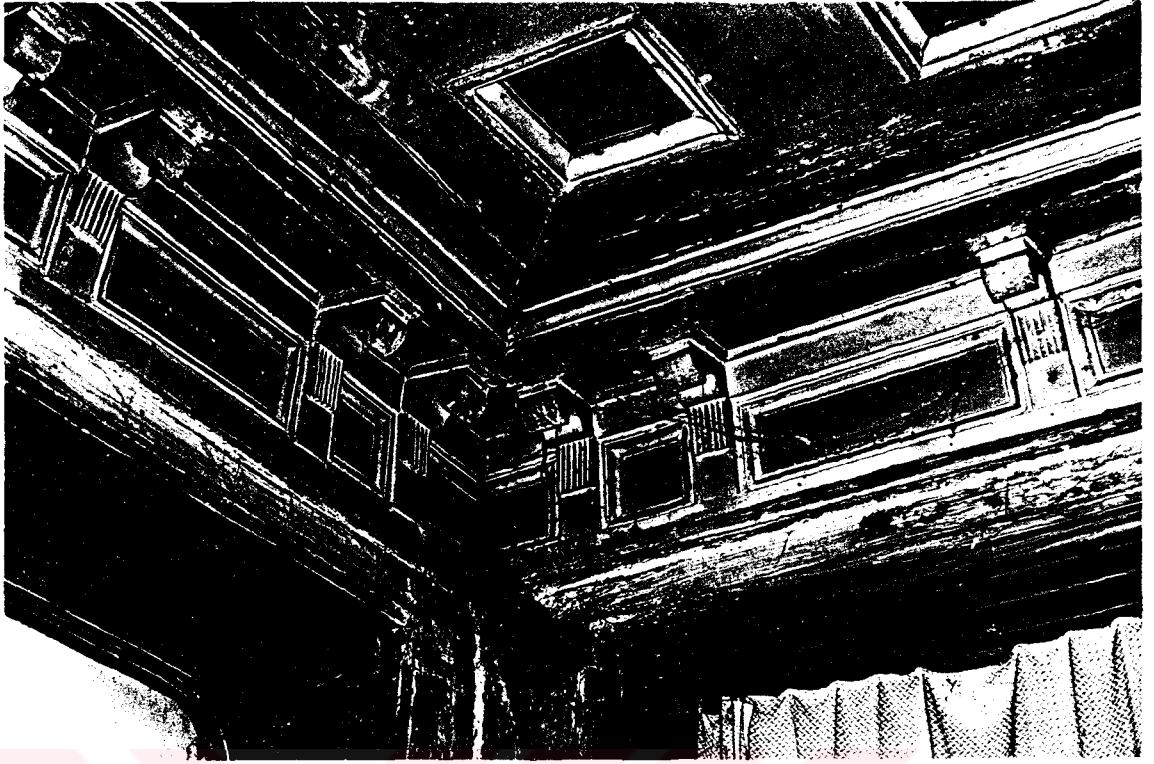

FOTO 1.27. 113. NOLU MEKANIN DUVAR TAVAN KÖŞE GÖRÜNÜMÜ

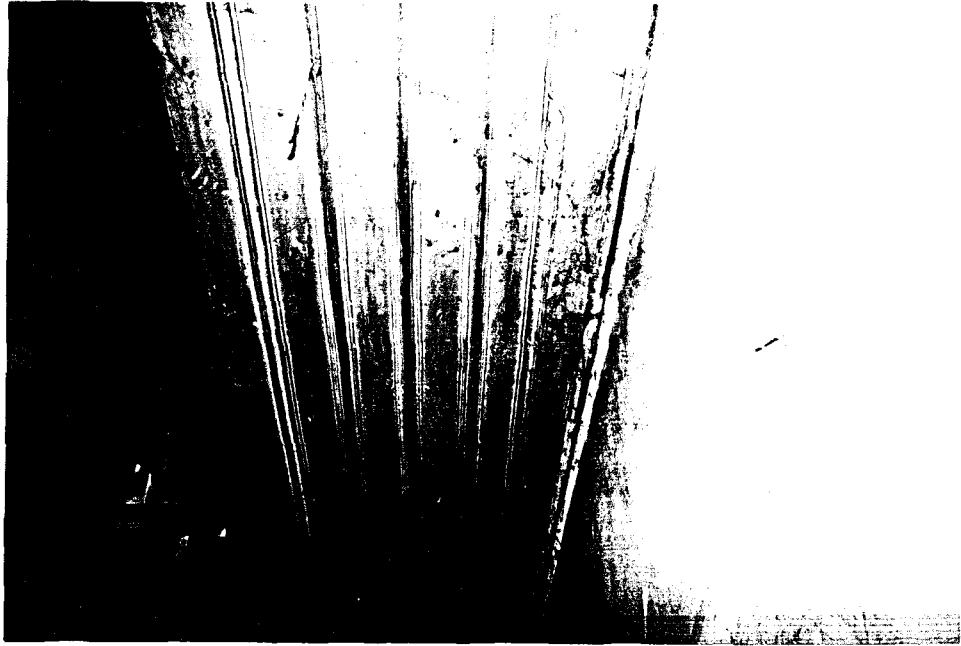

FOTO 1.28. 107. NOLU BÖLÜMÜN MERDİVEN ALTI AHŞAP KAPLAMA GÖRÜNÜMÜ

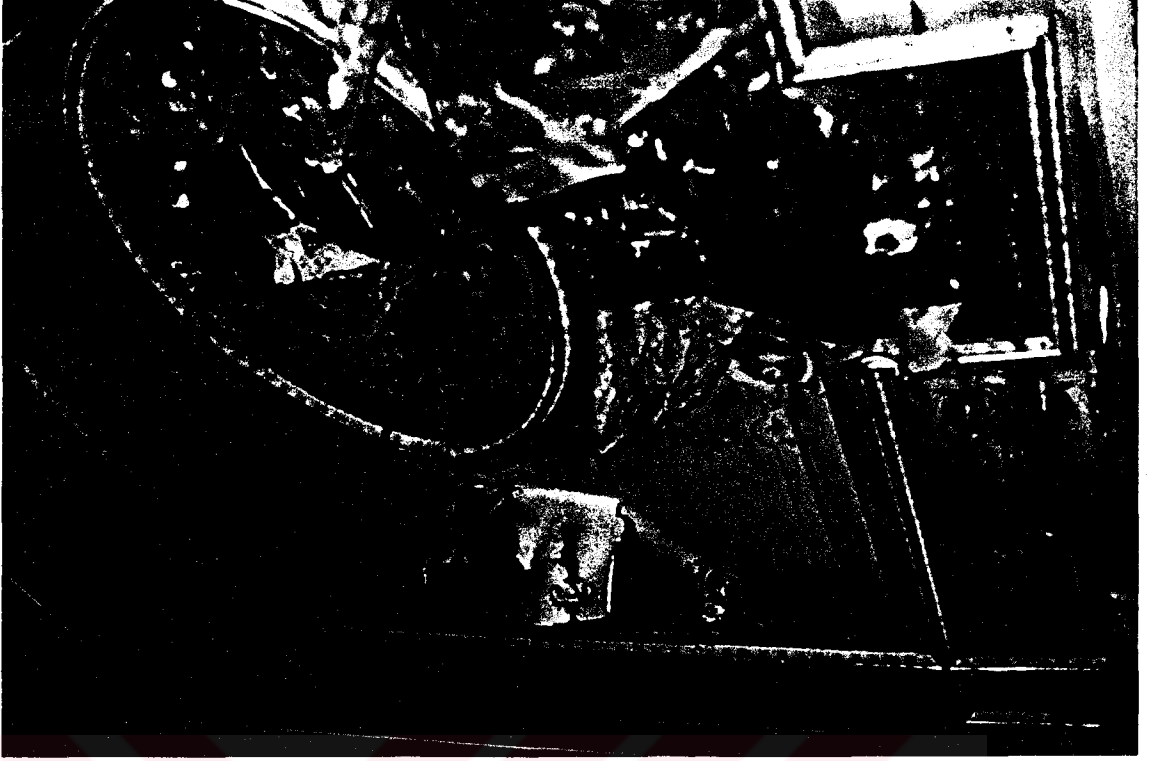

FOTO 1.29. 112. NOLU MAKANIN TAVAN GÖRÜNÜMÜ

FOTO 1.30. Ç02. NOLU MEKANDAN TERASA ÇIKIŞ KAPI VE PENCERE İÇ GÖRÜNÜMÜ

FOTO 1.31. Ç02. NOLU MEKANDAN BATI CEPHESİNDEKİ PENCERE GÖRÜNÜMÜ

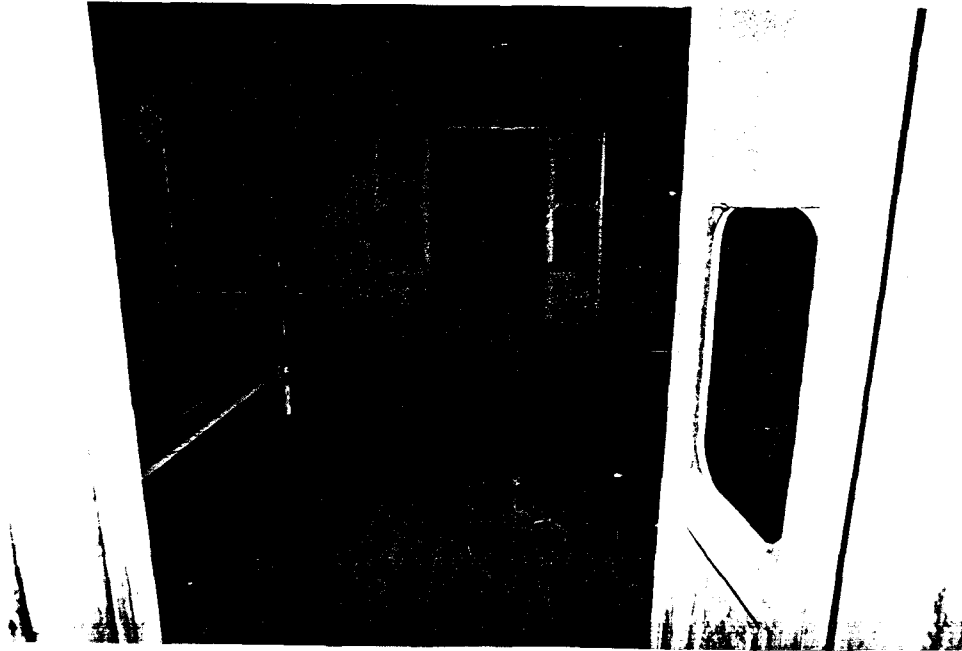

FOTO 1.32. TERAŞTAN Ç02. VE Ç01 NOLU MEKANLARIN GÖRÜNÜMÜ

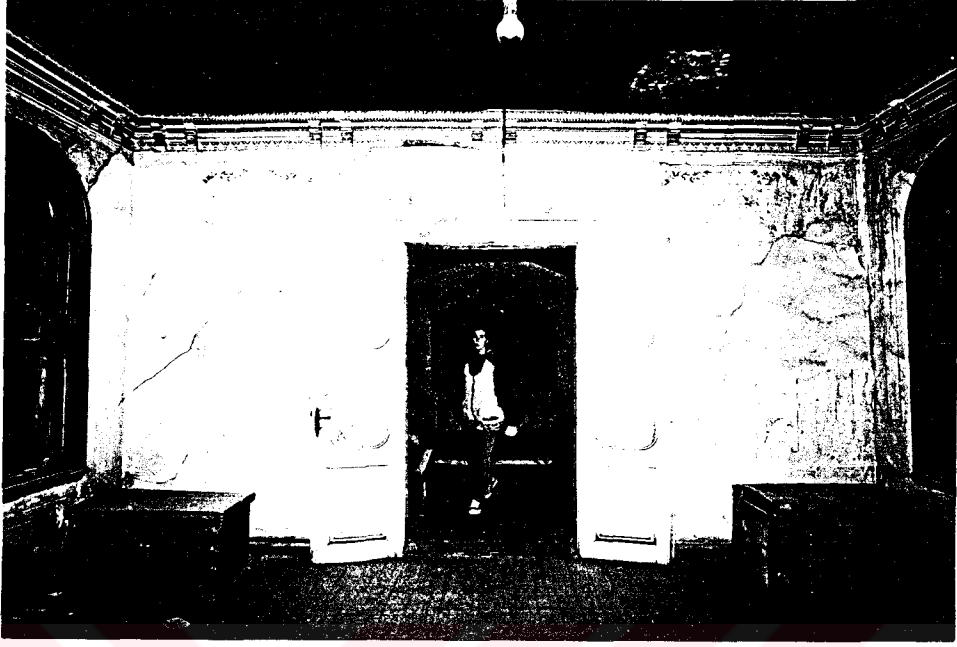

FOTO 1.33. Ç02.'DEN Ç01 NOLU MEKANA GEÇİŞ KAPI GÖRÜNÜMÜ

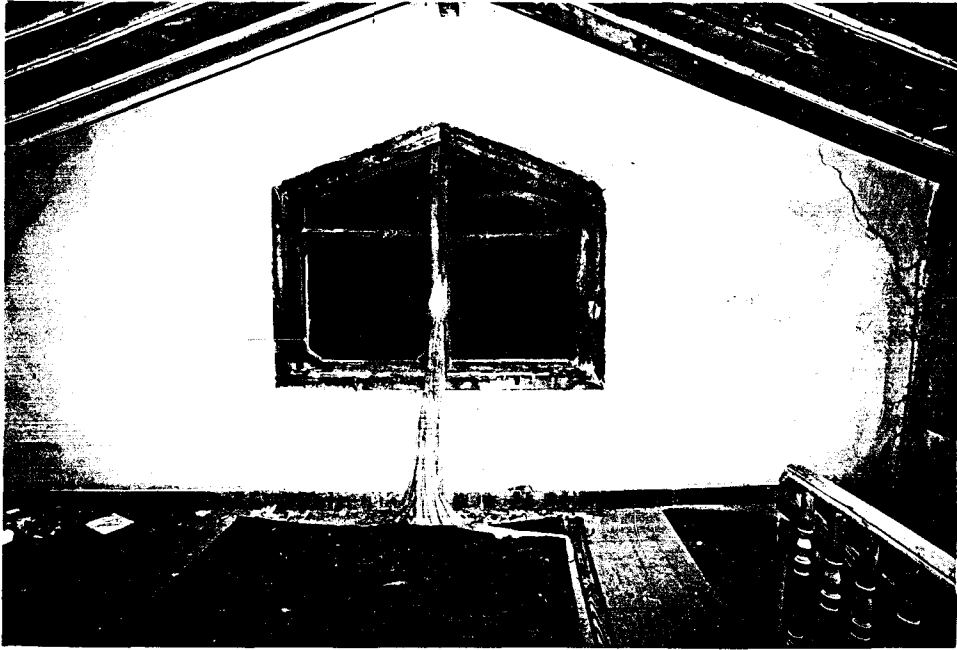

FOTO 1.34. Ç01. NOLU SOFA BÖLÜMÜNDEN KUZEY PENCERESİ GÖRÜNÜMÜ

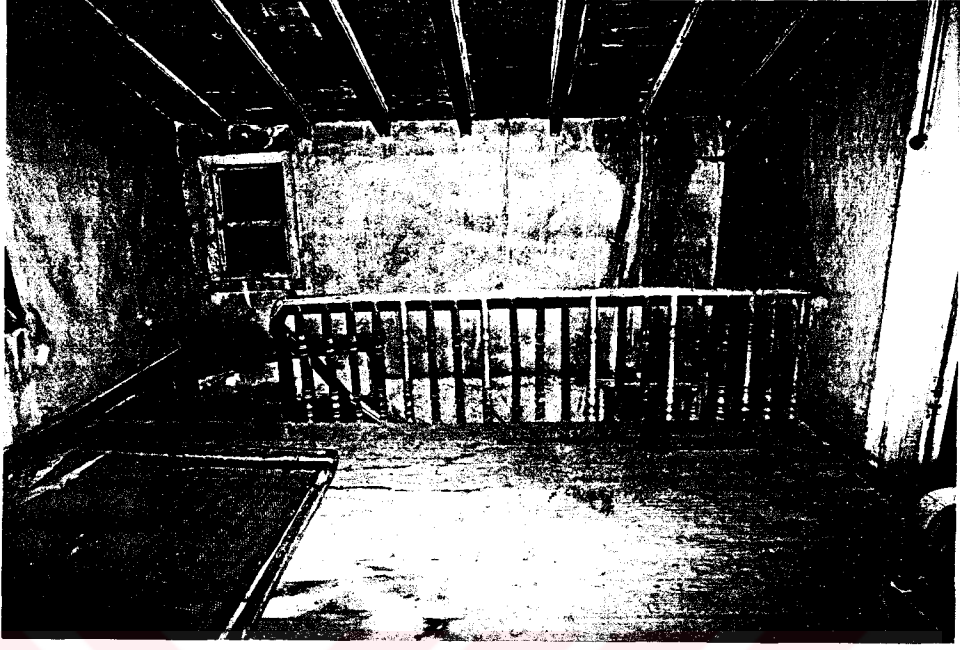

FOTO 1.35. Ç01. NOLU MEKANDAN MERDİVEN KORKULUK GÖRÜNÜMÜ

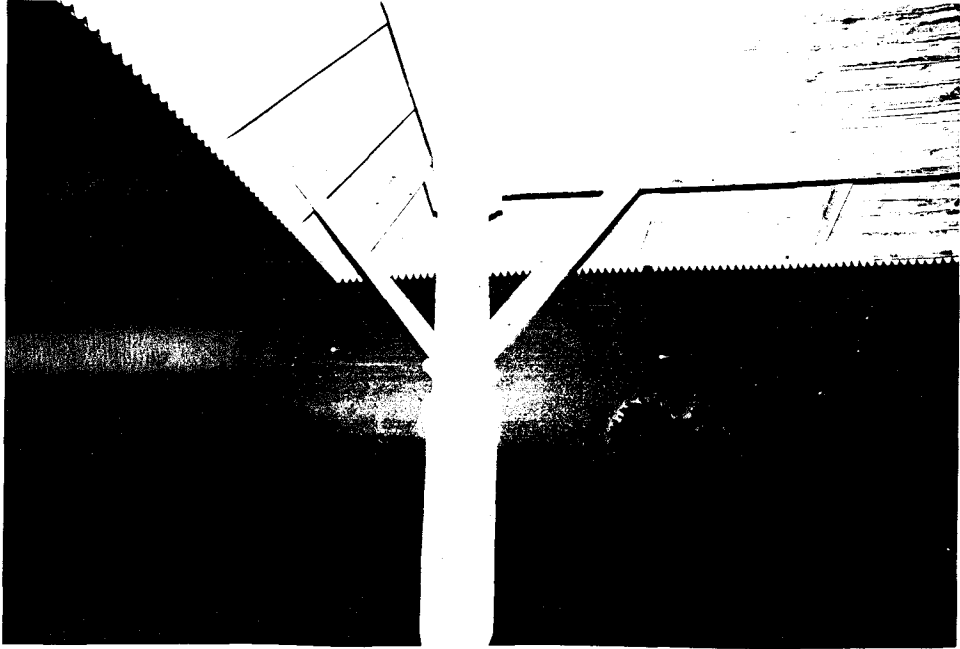

FOTO 1.36. TERASTAKİ DİKME

FOTO 1.37. TERAS GÖRÜNÜMÜ

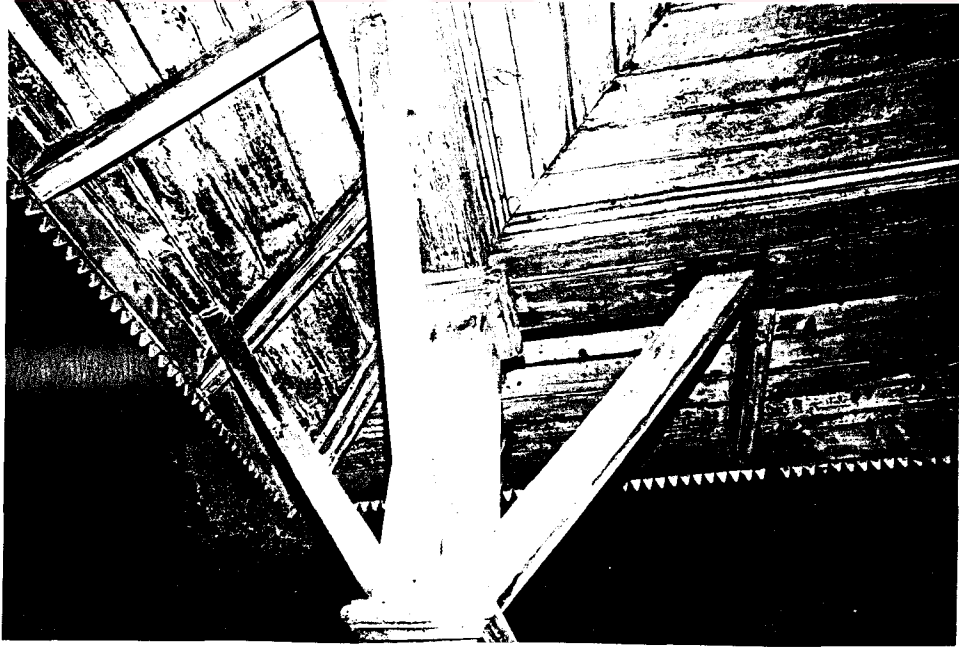

FOTO 1.38. TERAS DİKME DETAYI

FOTO 1.39. BALKON KAPI ÜSTÜ AHŞAP SÜSLEMESİ

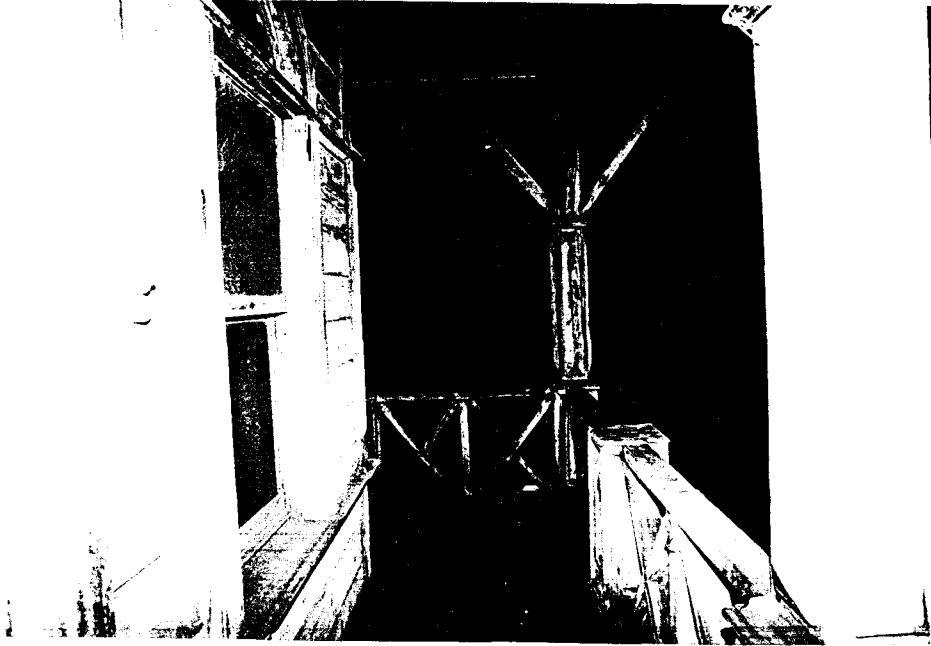

FOTO 1.40. TERAS GÖRÜNÜMÜ

FOTO 1.41. TERAS GÖRÜNÜMÜ

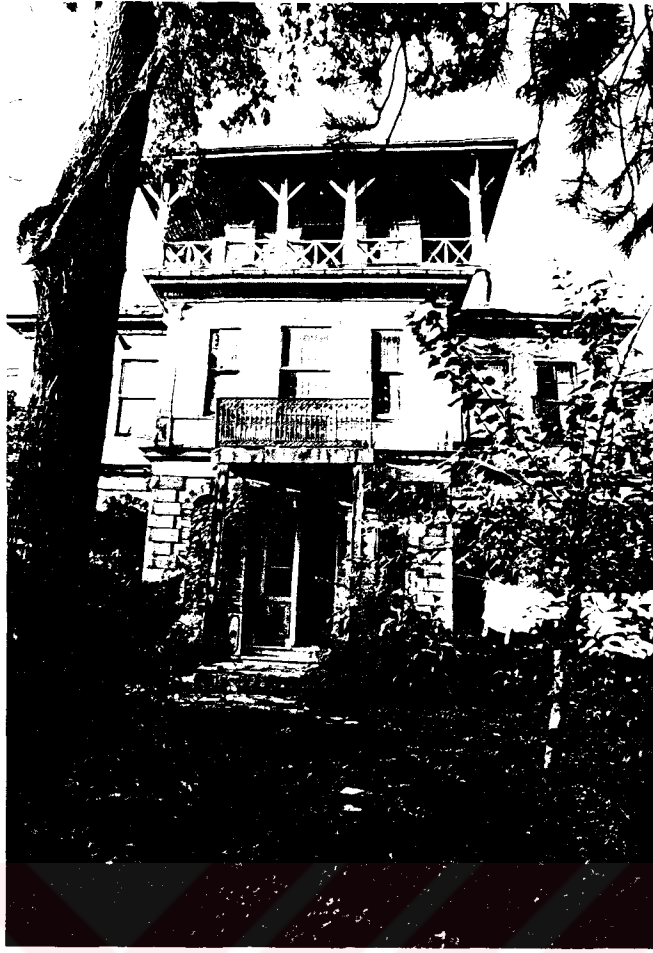

FOTO 2.1. ÖN CEPHE

FOTO 2.2. ÖN CEPHE

FOTO 2.3. ÖN CEPHE

FOTO 2.4. ÖN CEPHE

FOTO 2.5. ÖN CEPHE

FOTO 2.6. ÖN CEPHE

FOTO 2.7. SELAMLIK BOLUMU ANA GIRIS KAPISI VE BALKON GORUNUMU

FOTO 2.8. BALKON KORKULUK GORUNUMU

FOTO 2.9. Z12. NOLU MEKANA DOĞRU DIŞ CEPHE GÖRÜNÜMÜ

FOTO 2.10. ÖN CEPHE

FOTO 2.11. GÜNEY VE DOĞU CEPHESİ

FOTO 2.12. GÜNEY VE DOĞU CEPHESİ

FOTO 2.13. BİNA YAN DUVAR GÖRÜNÜMÜ

FOTO 2.14. YAN BAHÇEYE GEÇİŞ KAPI GÖRÜNÜMÜ

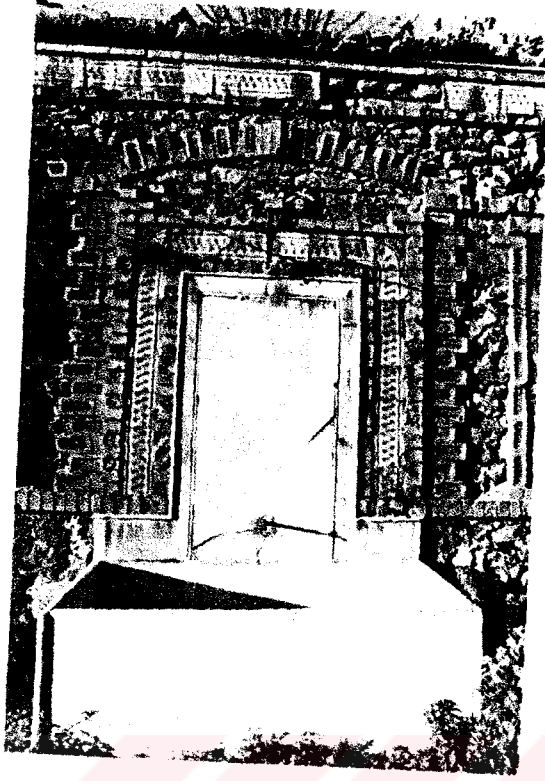

FOTO 2.15. ÖN CEPHE ÇEŞME

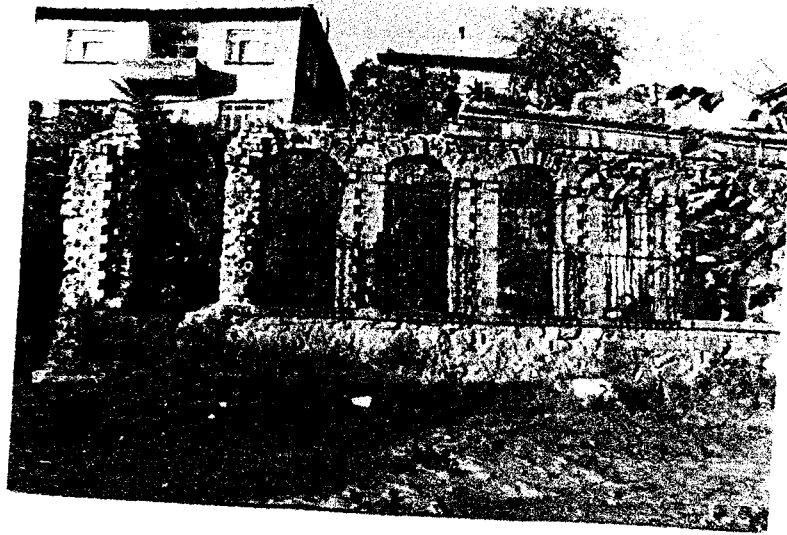

FOTO 2.16 ÖN BAHÇEDEN DUVAR GÖRÜNÜMÜ

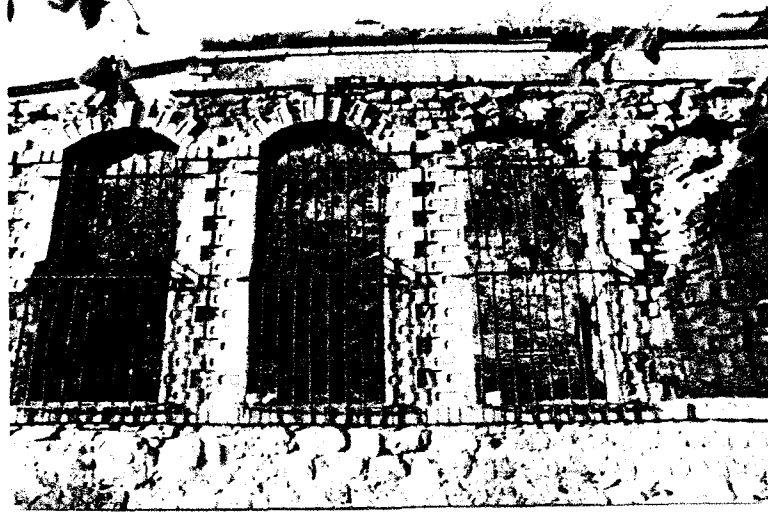

FOTO 2.17. ÖN CEPHE SOL TARAF

FOTO 2.18 ÖN CEPHEDEN GÖRÜNÜM

FOTO 2.19. BATI CEPHESİ GÖRÜNÜMÜ

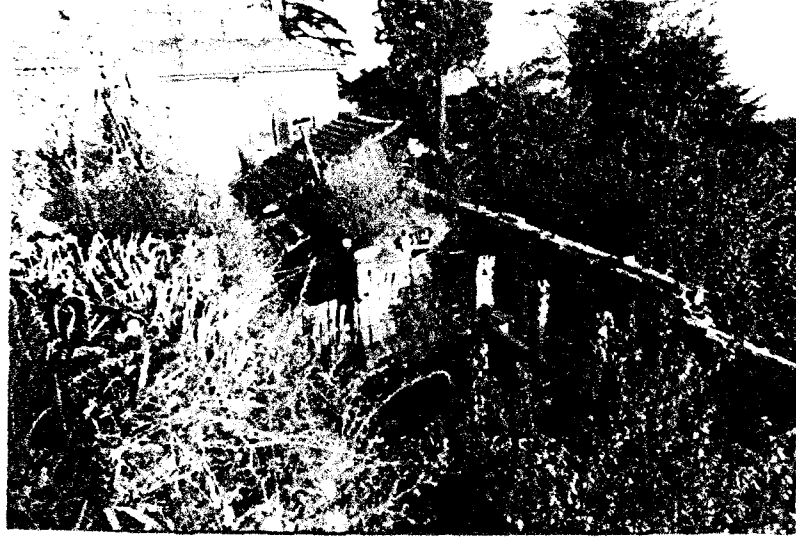

FOTO 2.20 YIKIK OLAN KISMA ÜSTTEN BAKIŞ

FOTO 2.21. YAN BAHÇEDEKİ ÇEŞME

FOTO 2.2. ÇEŞME GÖRÜNÜMÜ

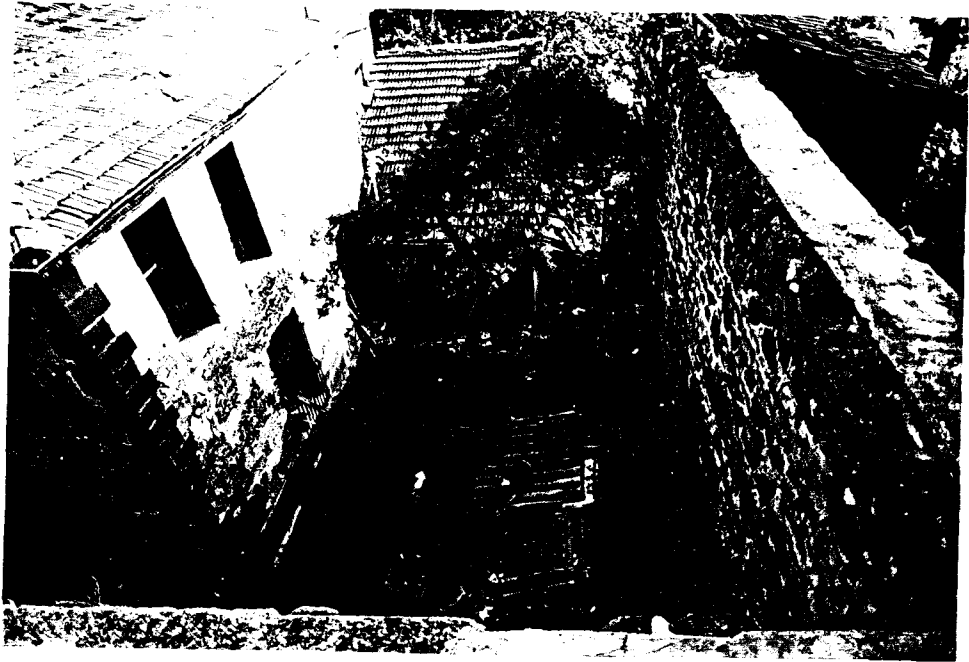

FOTO 2.23. BATI CEPHESİ VE BAHÇE

FOTO 2.24. BATI CEPHESİ VE BAHÇE

FOTO 2.25 BATI CEPHESİ

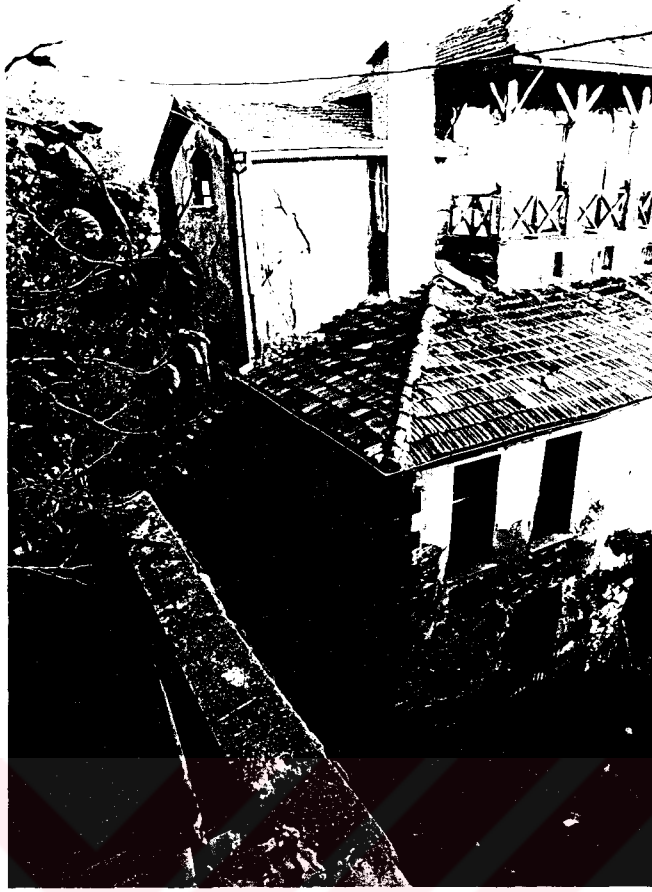

FOTO 2.26. KUZHEY VE BATI CEPHESİ

FOTO 2.27. BAHÇEDEN ÇIKIŞ MERDİVENİ

FOTO 2.28. KUZHEY CEPHESİ

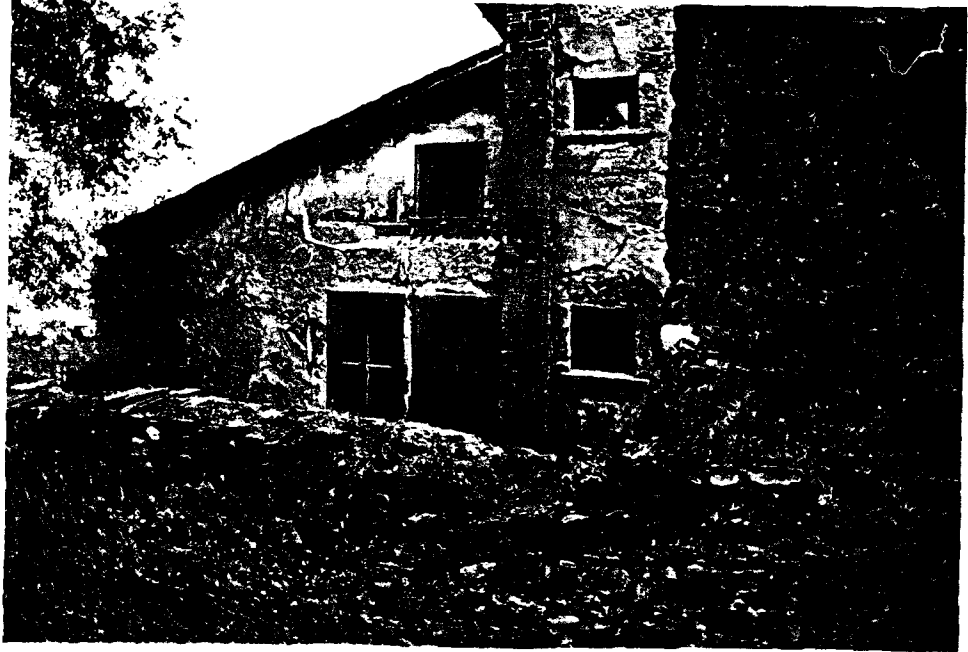

FOTO 2.29. KUZHEY CEPHESİ

FOTO 2.31. ÖN CEPHE SÜTUN BAŞLIĞI VE SAÇAK İLİŞKİSİ

FOTO 2.31. ÖN CEPHE SÜTUN BAŞLIĞI VE SAÇAK İLİŞKİSİ

FOTO 2.32. ZEMİN KAT İLE 1.KAT ARASINDAKİ AHŞAP SİLME GÖRÜNÜMÜ

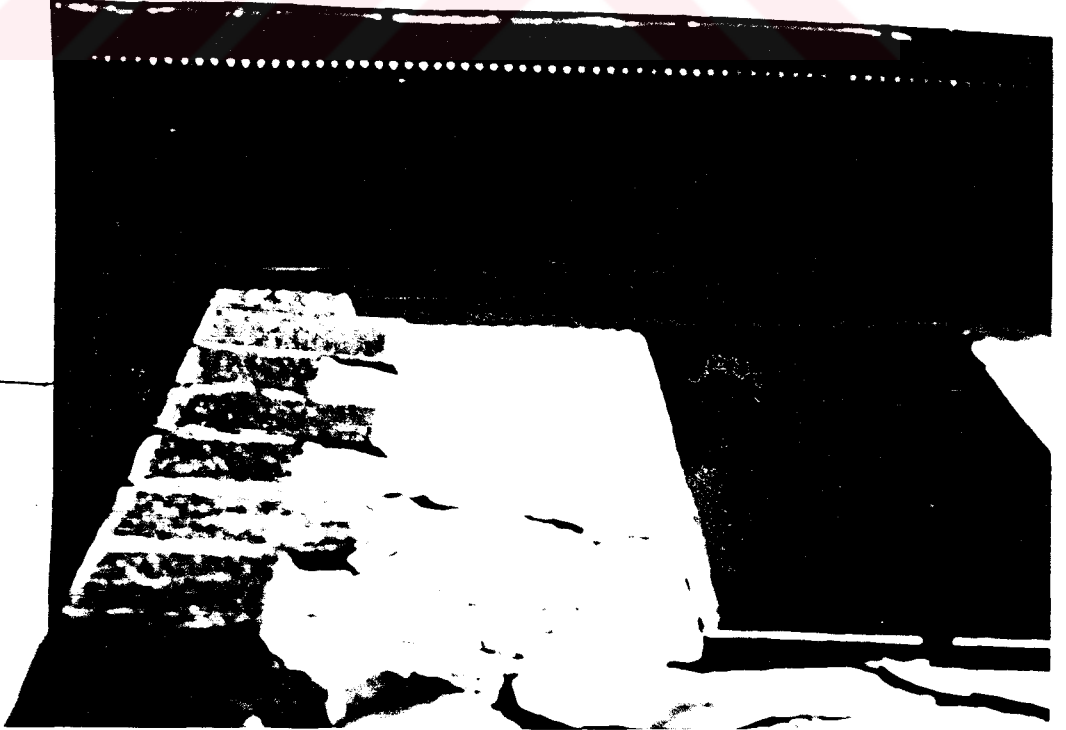

FOTO 2.33. 1.KAT ÇATI SAÇAK GÖRÜNÜMÜ

FOTO 2.34. DOĞU CEPHESİ

FOTO 2.35. HAREMLİK BÖLÜMÜ GİRİŞ KAPISI

FOTO 2.36. ARKA BAHÇE GİRİŞ KAPISI GÖRÜNÜMÜ

FOTO 2.37. ARKA BAHÇE GİRİŞ KAPISI

FOTO 2.38. KONAĞIN TERASINDAN GÖRÜNÜM

FOTO 2.39. BAHÇE GİRİŞ DUVARLARI

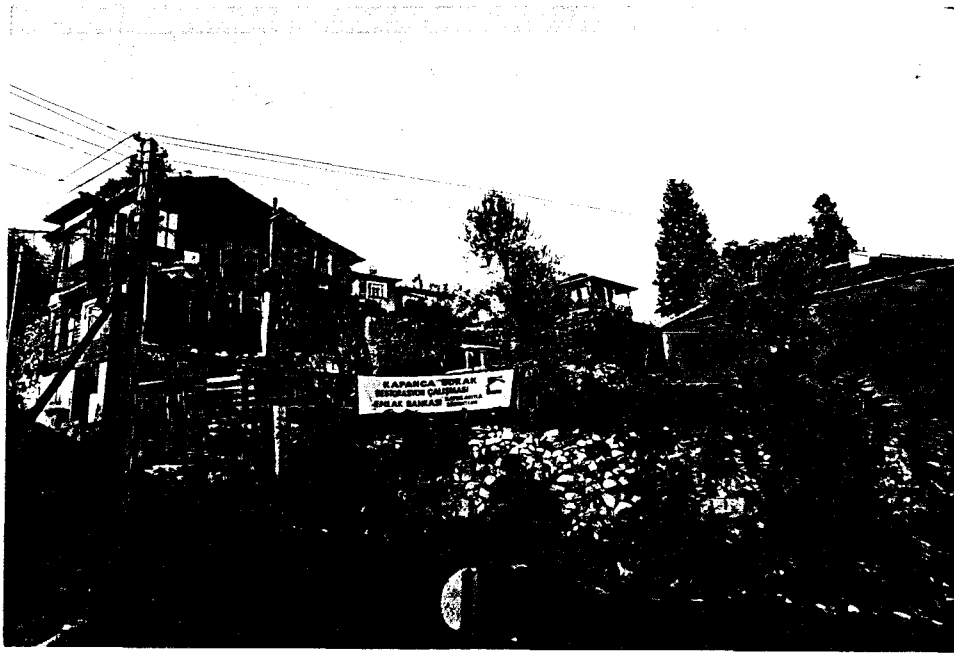

FOTO 2.40. KAPANCA SOKAK'TAN KONAĞA BAKIŞ

FOTO 2.41. KAPANCA SOKAK

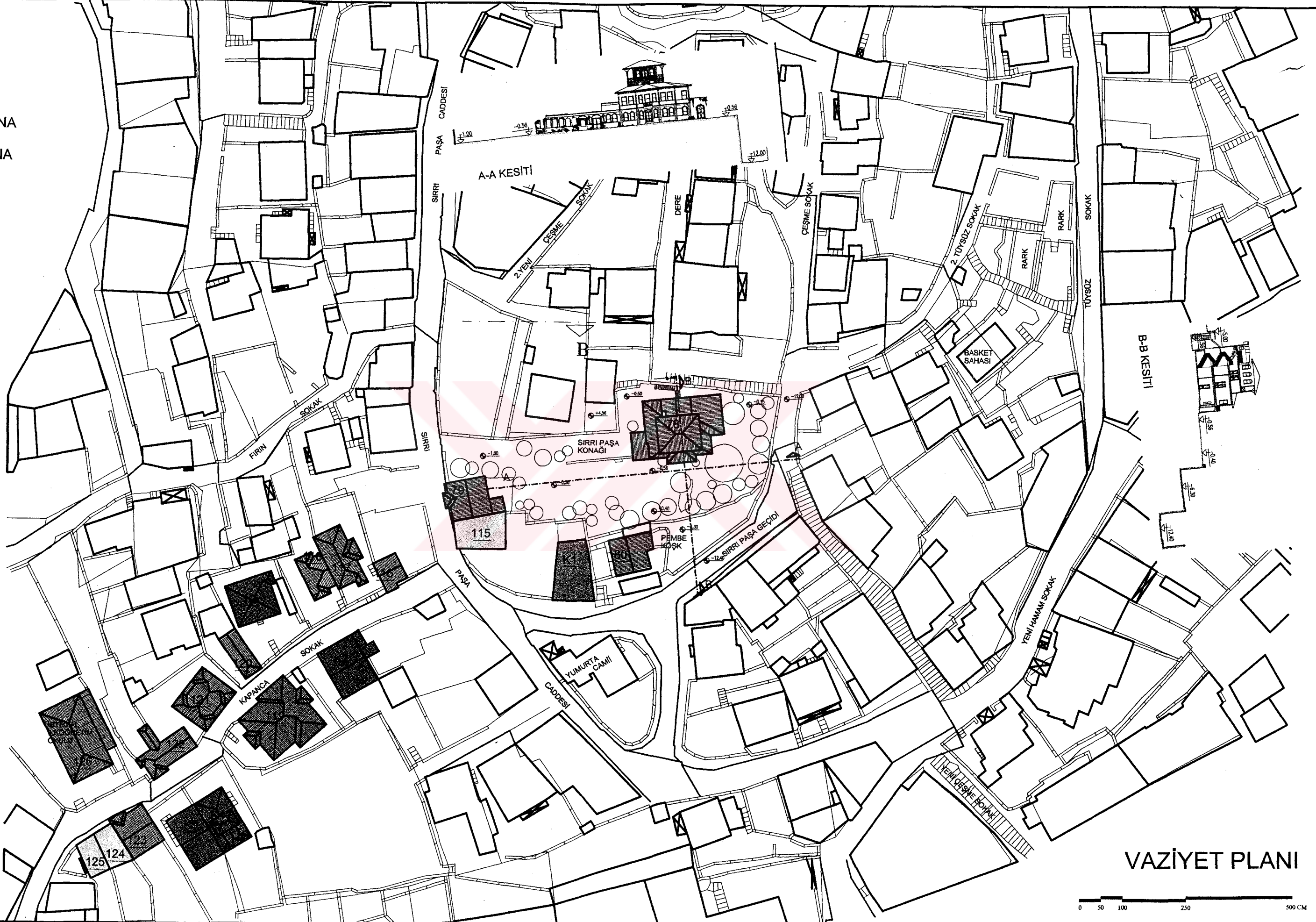

■ AHŞAP BİNA

■ KAGIR BİNA

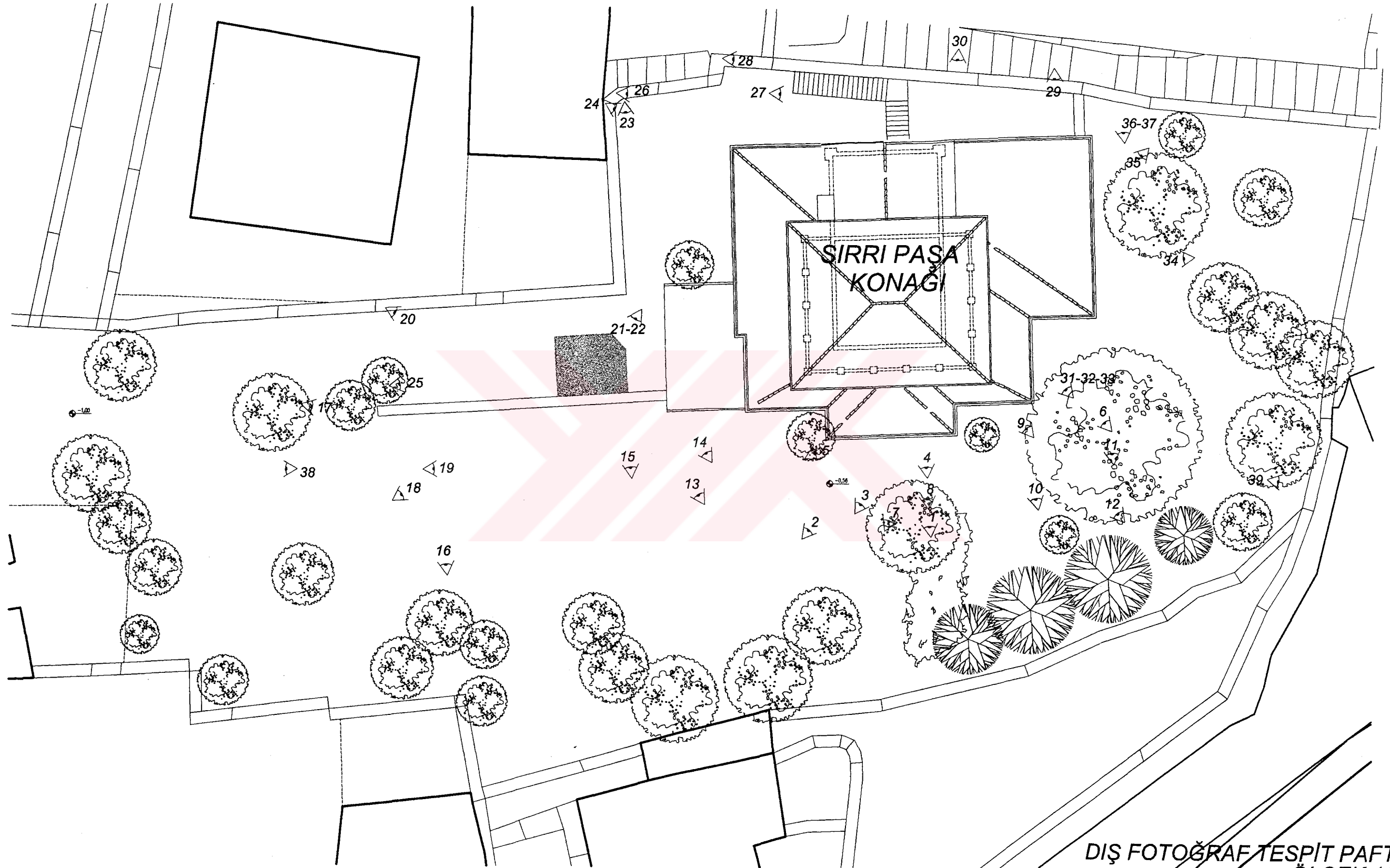
Bina No:	Kat Adedi:
78	4
79	3
80	4
115	2
K1	3
116	3
117	2+B
118	2+B
119	3
120	3
121	3
122	2
123	3
124	4
125	3
126	2
K2	2
K3	3+B
K4	3
K5	3

KAPANCA SOKAK

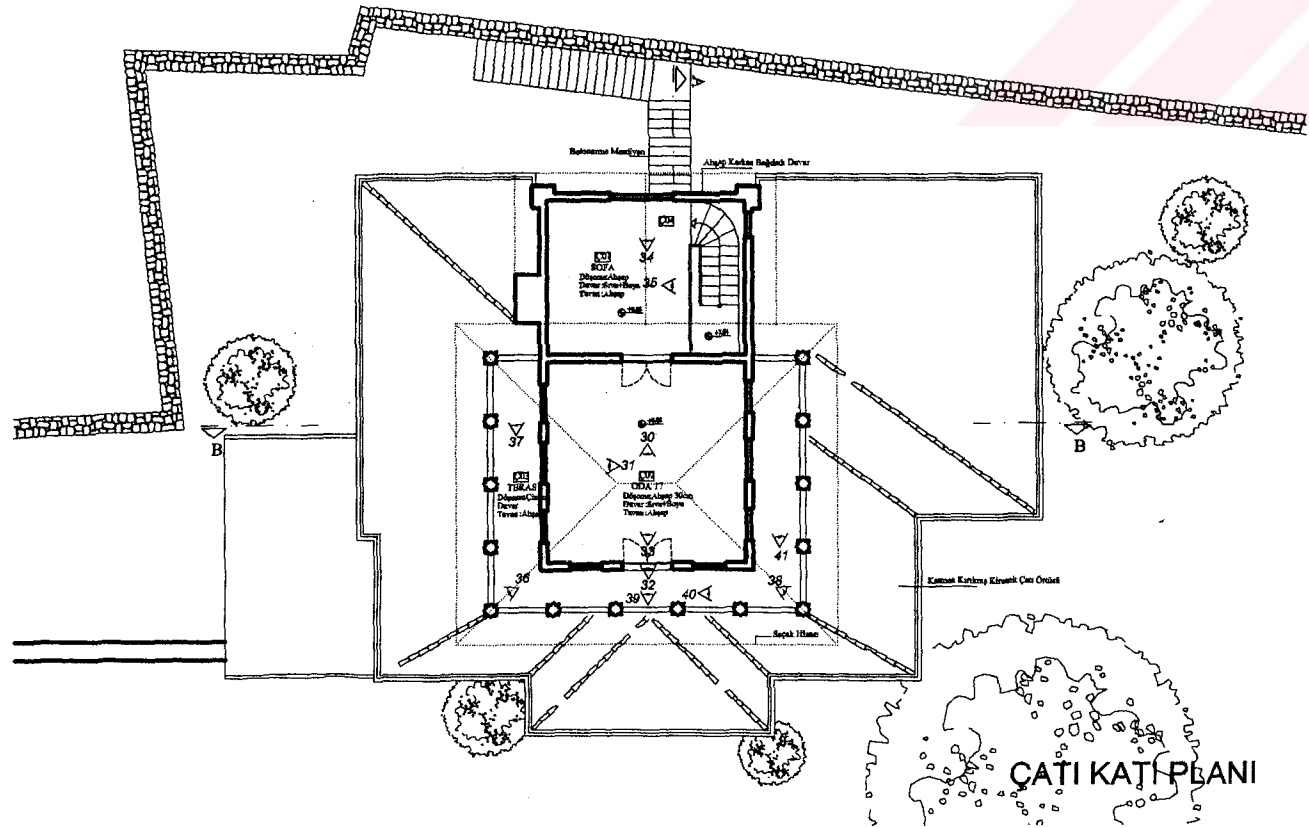
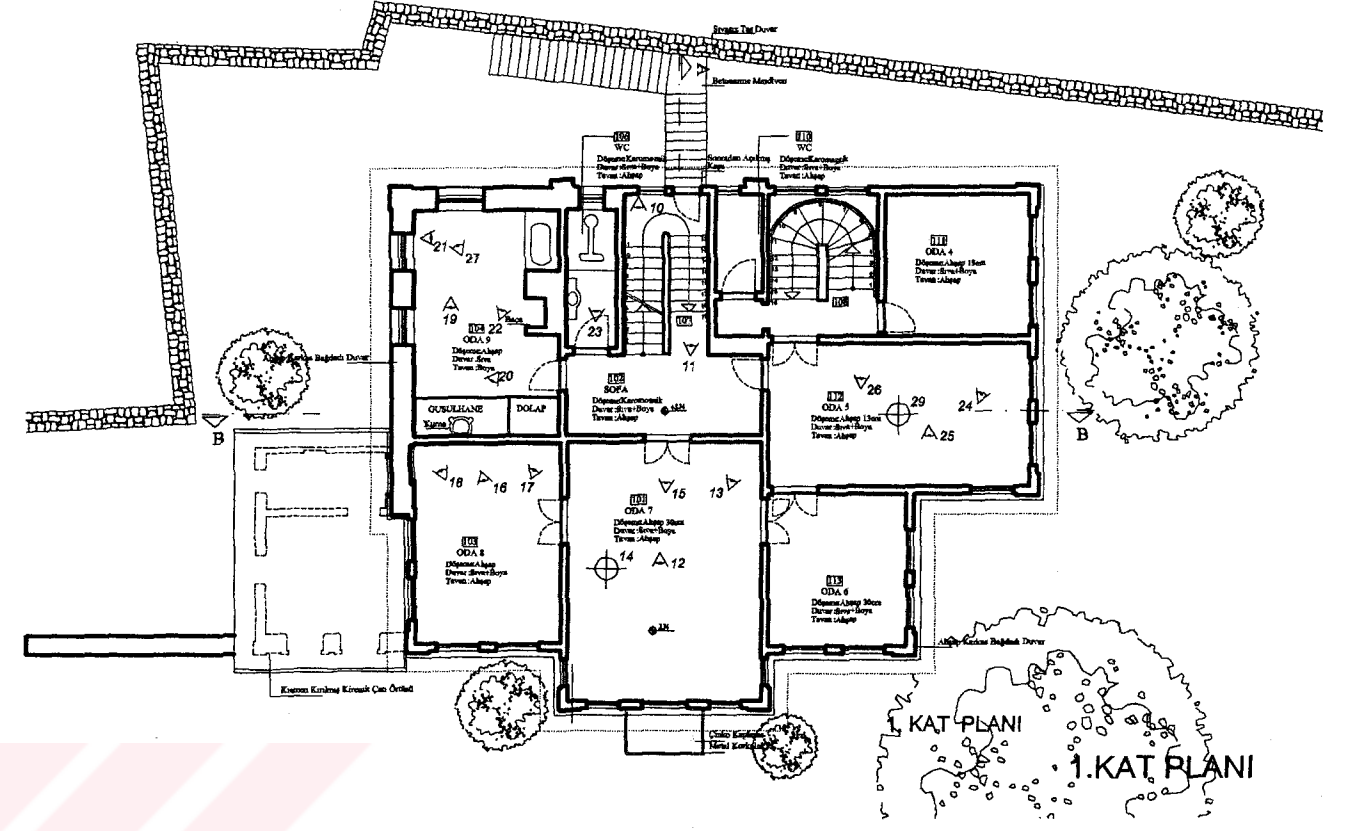
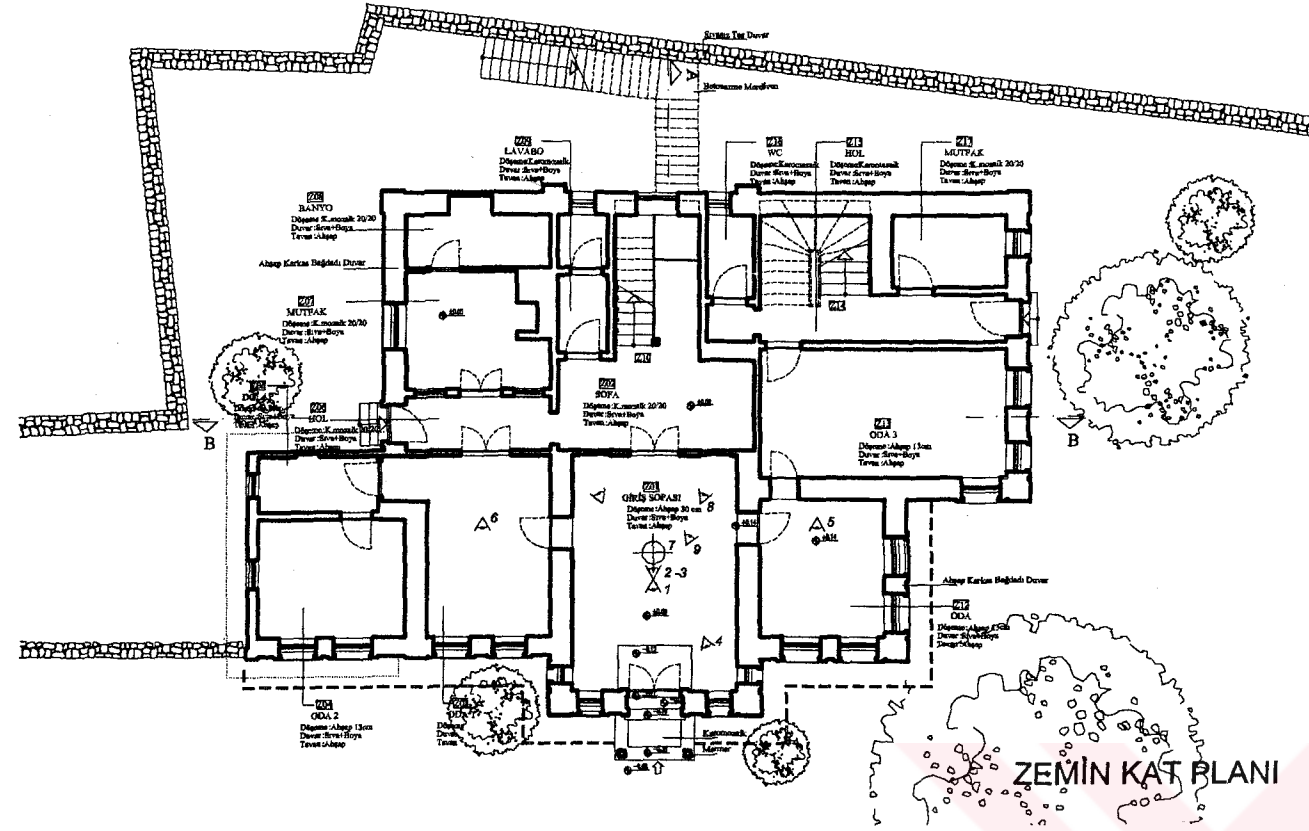
VAZİYET PLANI

0 50 100 250 500 CM

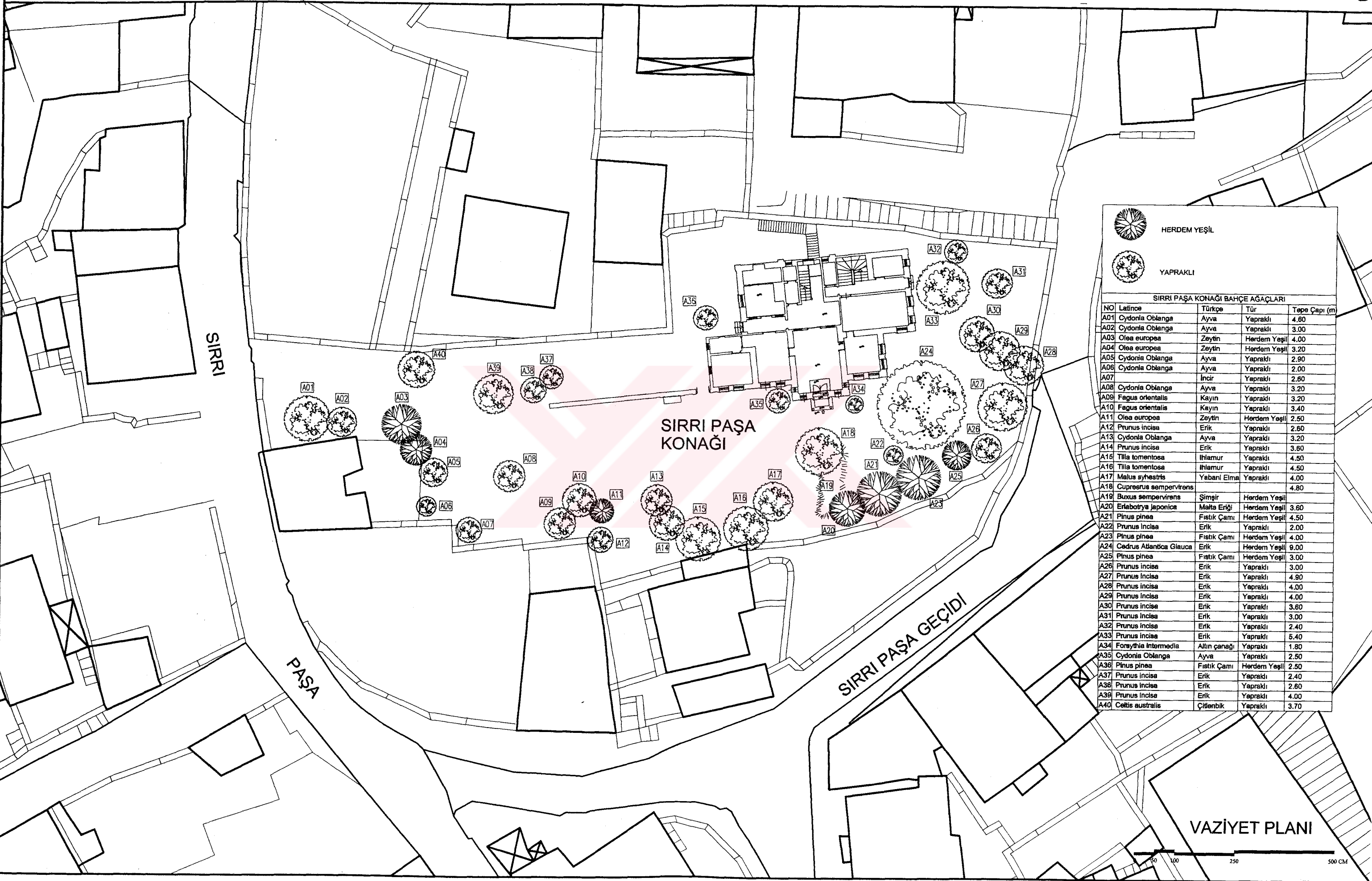
DIŞ FOTOĞRAF TESPİT PAFTASI
ÖLÇEK: 1/200

0 50 100 250 500 CM

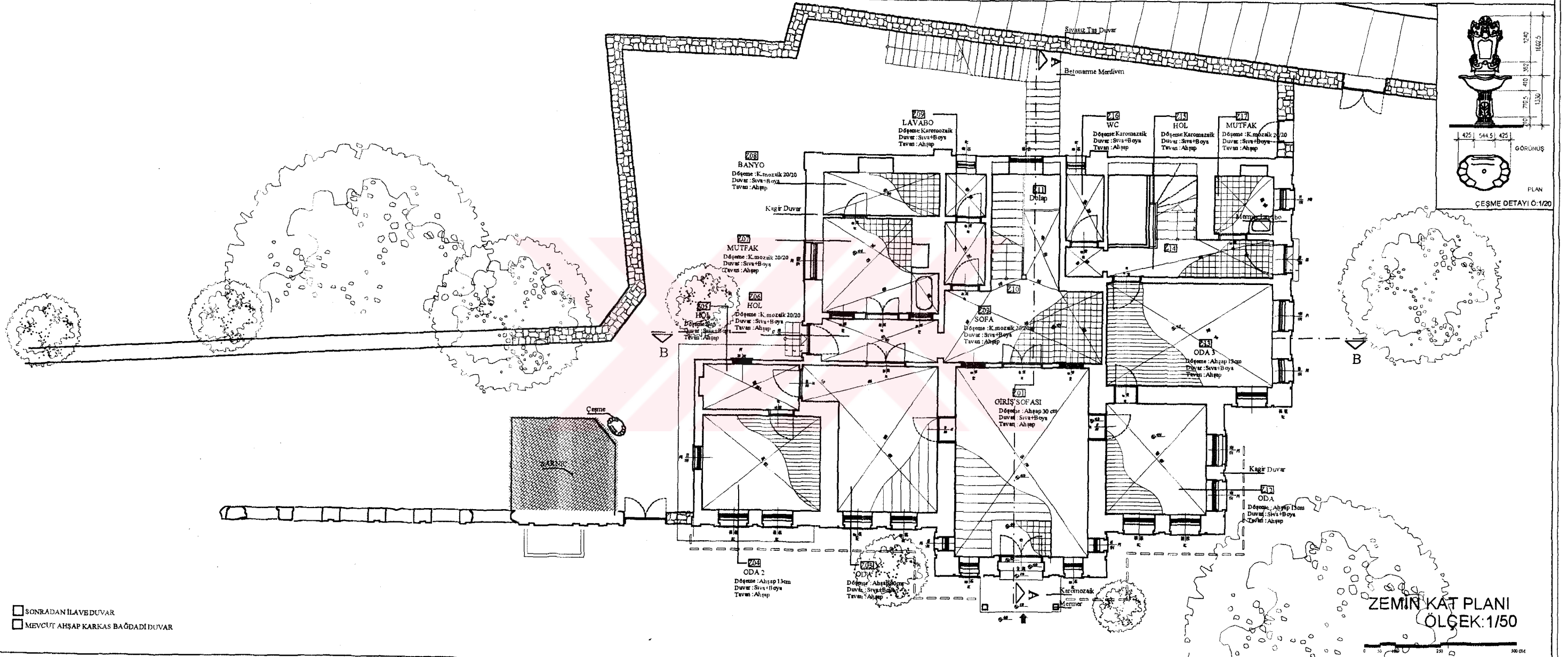

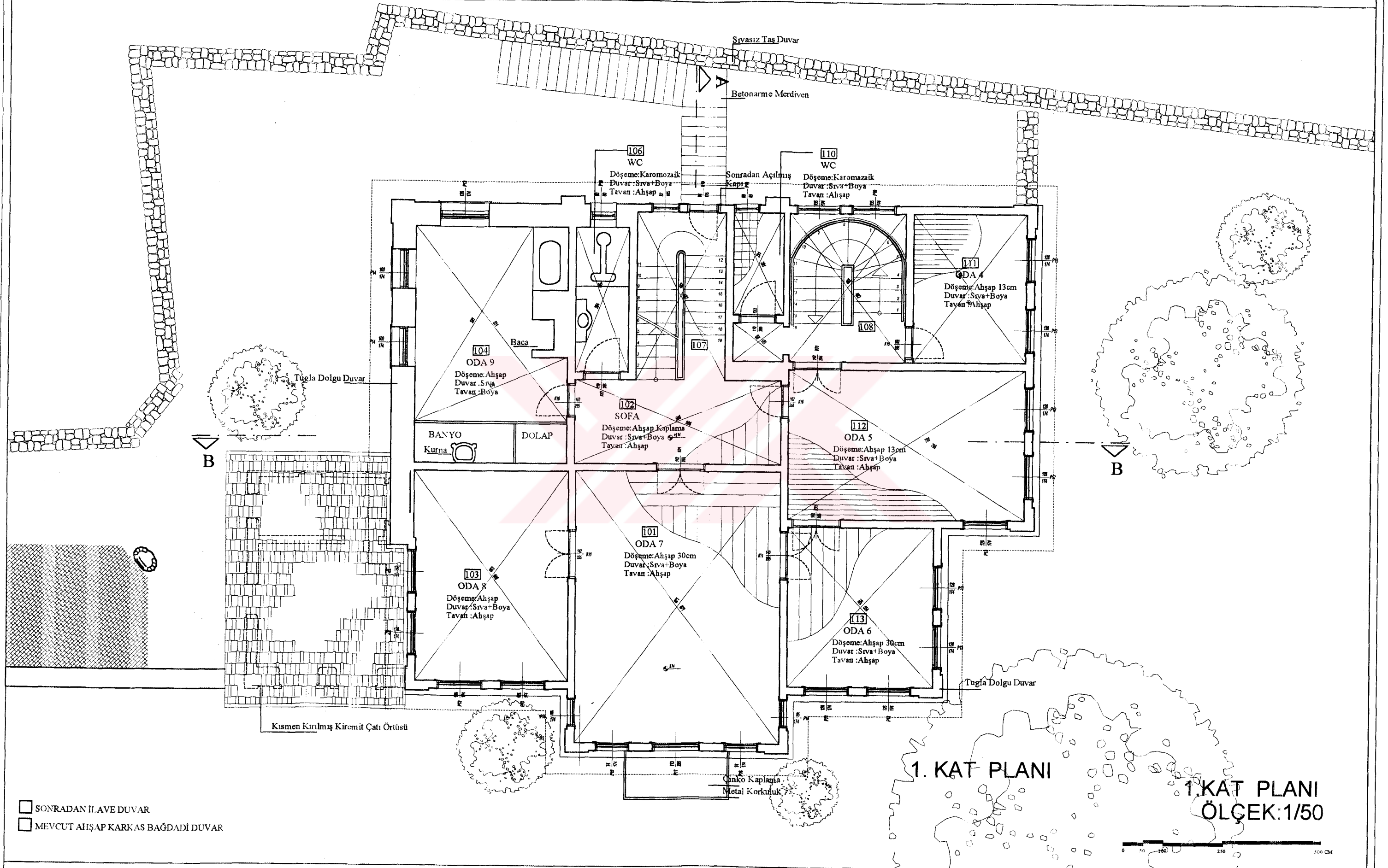
FOTOĞRAF TESPİT PAFTASI
ÖLÇEK: 1/200

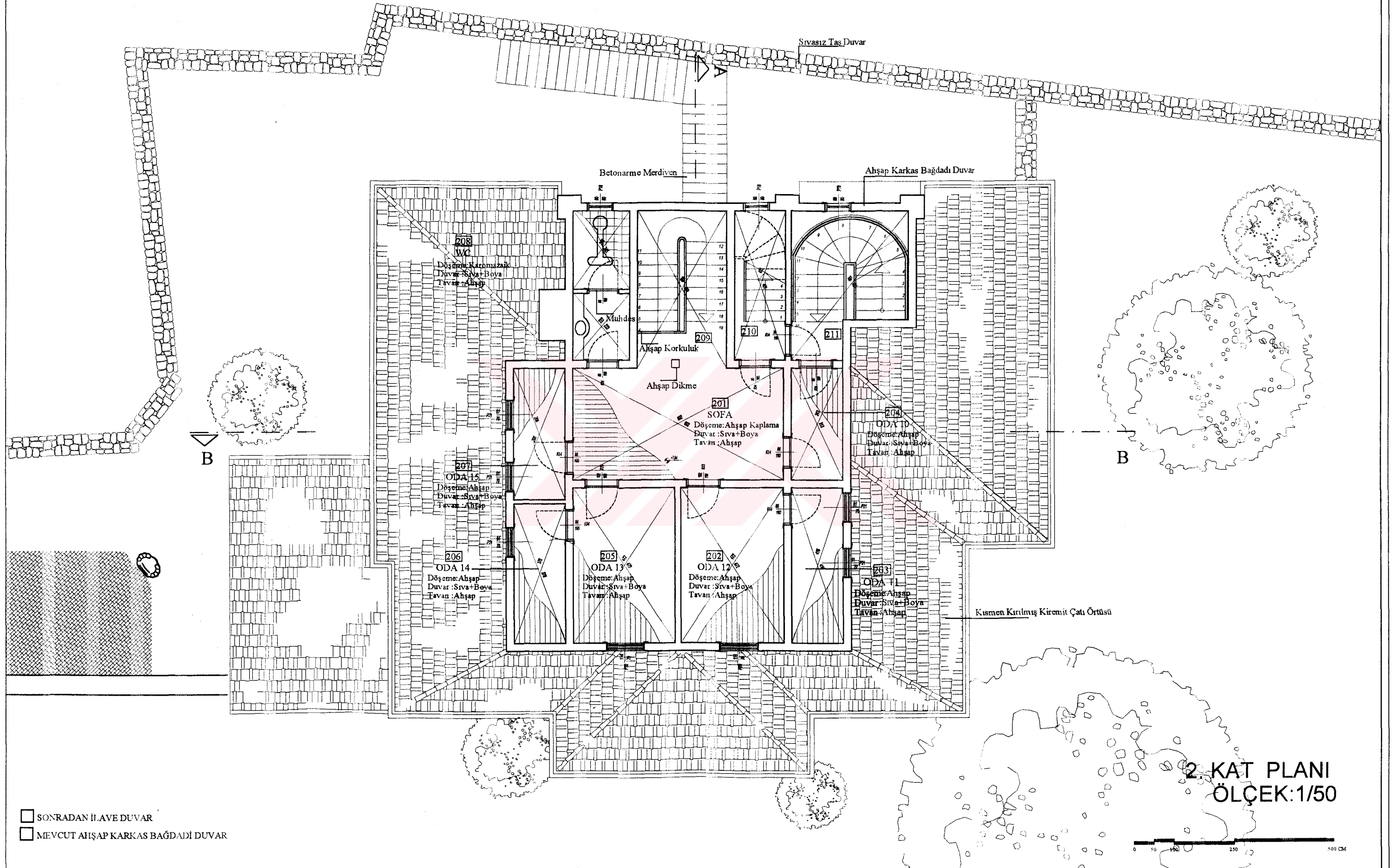
0 50 100 250 500 CM

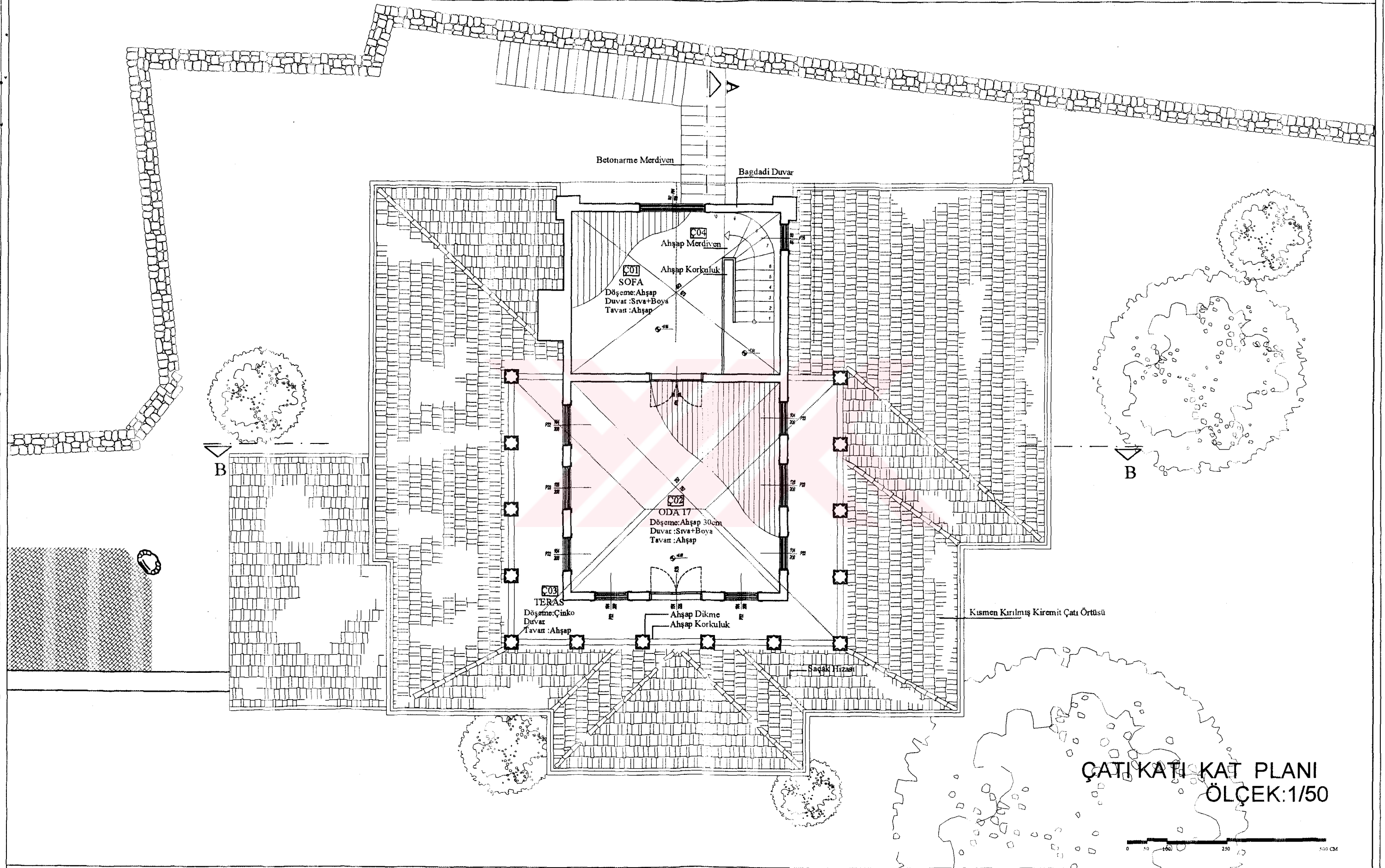

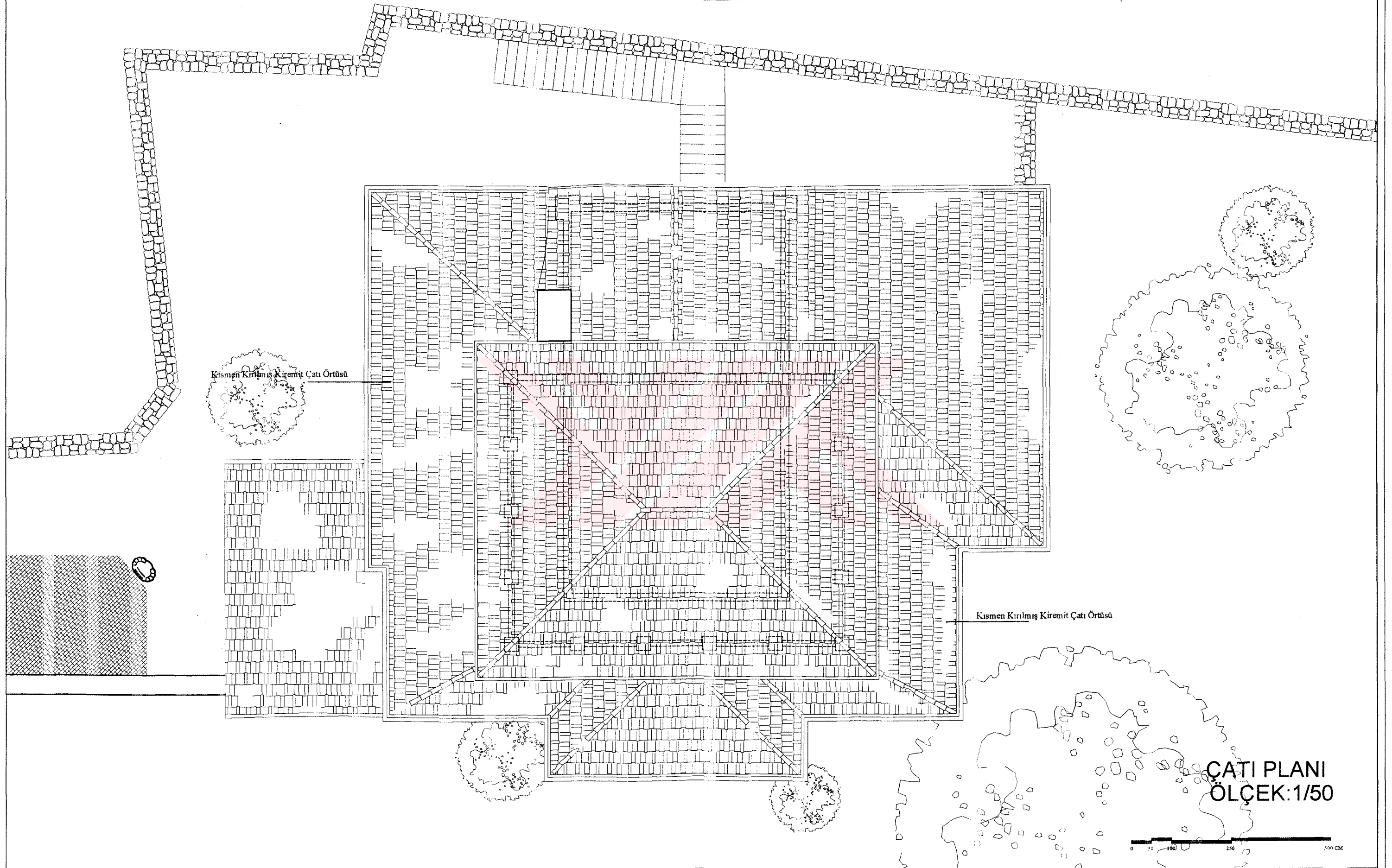
SIRRI PAŞA KONAĞI BAHÇE AĞAÇLARI				
NO	Latince	Türkçe	Tür	Tape Çapı (m)
A01	Cydonia Oblonga	Ayva	Yapraklı	4.80
A02	Cydonia Oblonga	Ayva	Yapraklı	3.00
A03	Olea europea	Zeytin	Herdem Yeşil	4.00
A04	Olea europea	Zeytin	Herdem Yeşil	3.20
A05	Cydonia Oblonga	Ayva	Yapraklı	2.90
A06	Cydonia Oblonga	Ayva	Yapraklı	2.00
A07		İncir	Yapraklı	2.60
A08	Cydonia Oblonga	Ayva	Yapraklı	3.20
A09	Fagus orientalis	Kayın	Yapraklı	3.20
A10	Fagus orientalis	Kayın	Yapraklı	3.40
A11	Olea europea	Zeytin	Herdem Yeşil	2.50
A12	Prunus incisa	Erik	Yapraklı	2.60
A13	Cydonia Oblonga	Ayva	Yapraklı	3.20
A14	Prunus incisa	Erik	Yapraklı	3.60
A15	Tilia tomentosa	İhlamur	Yapraklı	4.50
A16	Tilia tomentosa	İhlamur	Yapraklı	4.50
A17	Malus syhestris	Yabani Elma	Yapraklı	4.00
A18	Cupressus sempervirens			4.80
A19	Buxus sempervirens	Simşir	Herdem Yeşil	
A20	Eriobotrya japonica	Malta Eriği	Herdem Yeşil	3.60
A21	Pinus pinea	Fıstık Çamı	Herdem Yeşil	4.50
A22	Prunus incisa	Erik	Yapraklı	2.00
A23	Pinus pinea	Fıstık Çamı	Herdem Yeşil	4.00
A24	Cedrus Atlantica Glauca	Erik	Herdem Yeşil	9.00
A25	Pinus pinea	Fıstık Çamı	Herdem Yeşil	3.00
A26	Prunus incisa	Erik	Yapraklı	3.00
A27	Prunus incisa	Erik	Yapraklı	4.80
A28	Prunus incisa	Erik	Yapraklı	4.00
A29	Prunus incisa	Erik	Yapraklı	4.00
A30	Prunus incisa	Erik	Yapraklı	3.60
A31	Prunus incisa	Erik	Yapraklı	3.00
A32	Prunus incisa	Erik	Yapraklı	2.40
A33	Prunus incisa	Erik	Yapraklı	5.40
A34	Forsythia Intermedia	Altın çanağı	Yapraklı	1.80
A35	Cydonia Oblonga	Ayva	Yapraklı	2.50
A36	Pinus pinea	Fıstık Çamı	Herdem Yeşil	2.50
A37	Prunus incisa	Erik	Yapraklı	2.40
A38	Prunus incisa	Erik	Yapraklı	2.60
A39	Prunus incisa	Erik	Yapraklı	4.00
A40	Celtis australis	Çiğdem	Yapraklı	3.70

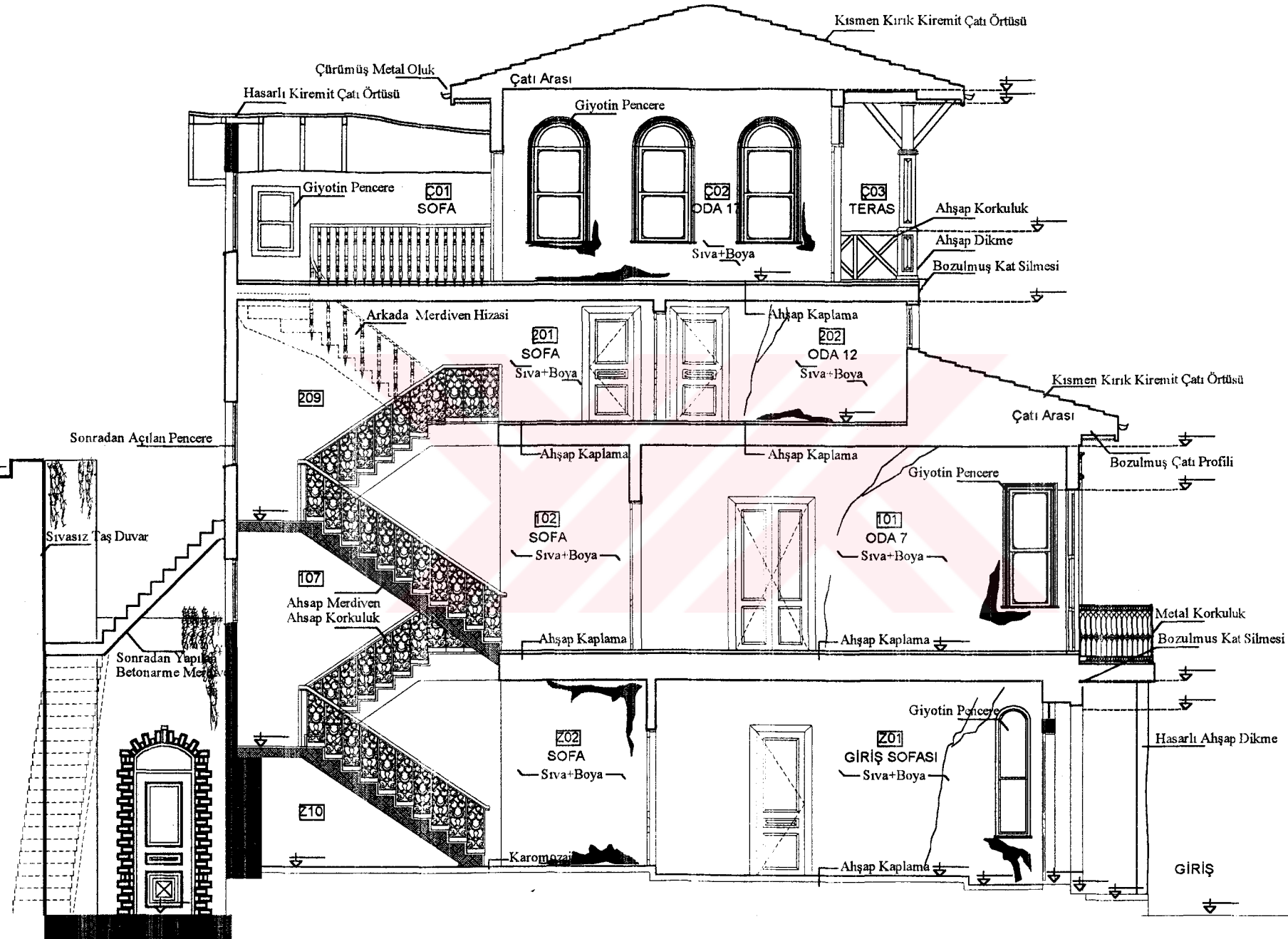

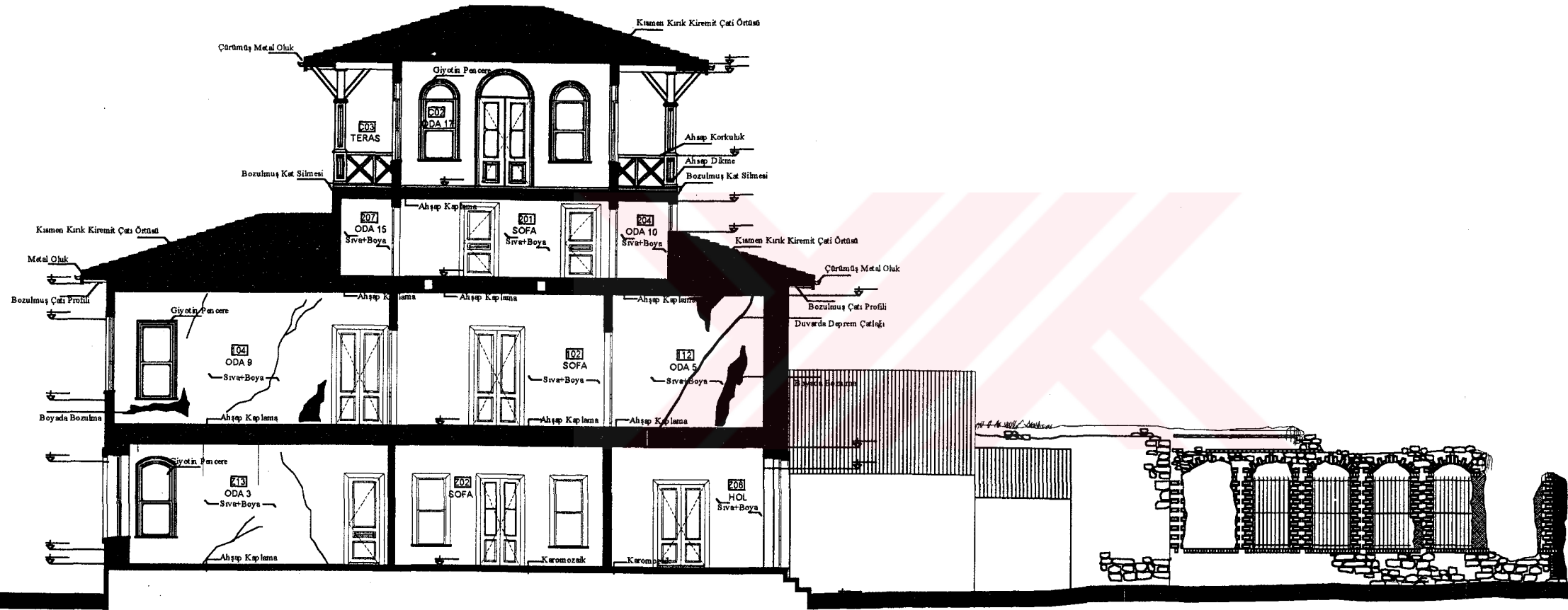

ORIGINAL AHSAP KARKAS BAĞDADI DUVAR

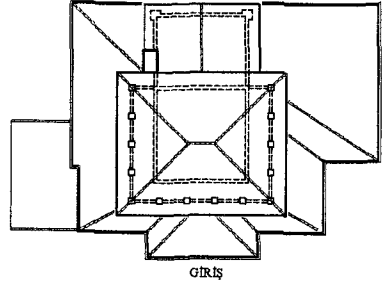
A A KESİTİ
ÖLÇEK:1/50

A A KESİTİ
ÖLÇEK:1/50

0 50 100 250 500 CM

B B KESİTİ
ÖLÇEK:1/50

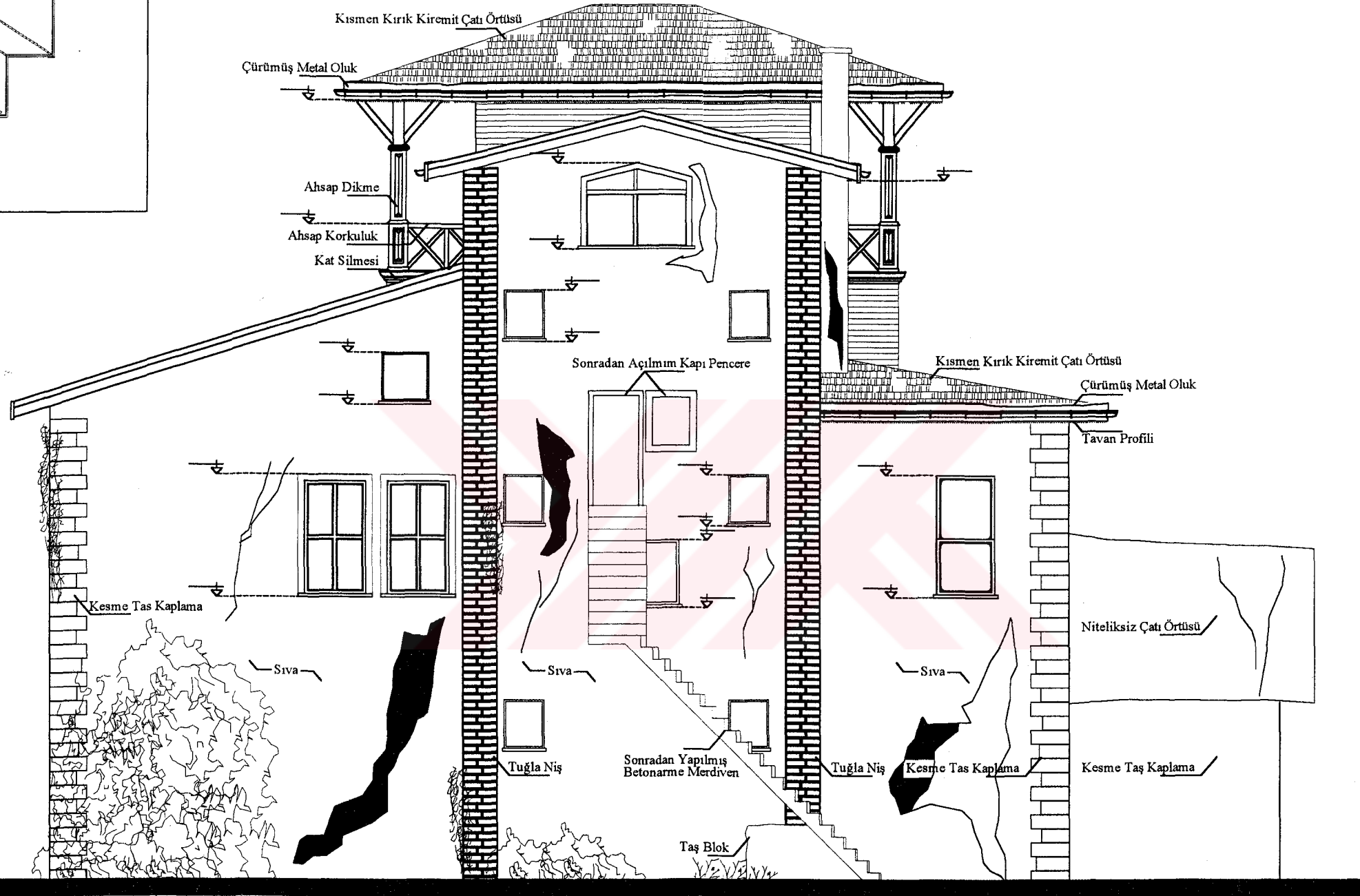
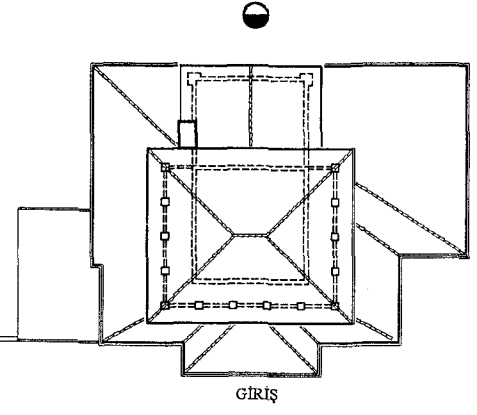

GİRİŞ

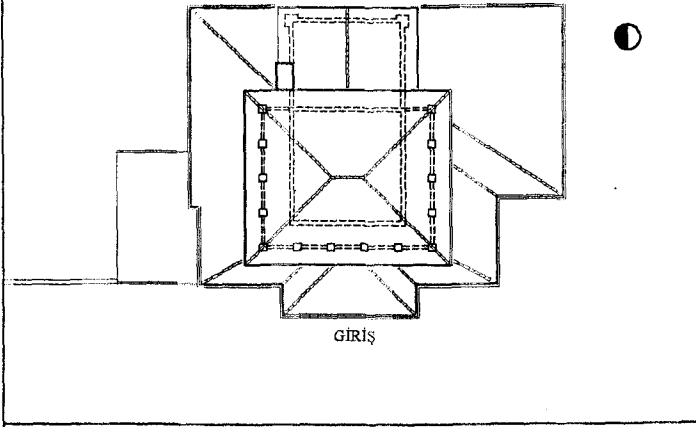
ÖN GÖRÜNÜŞ
ÖLÇEK: 1/50

0 50 100 250 500 CM

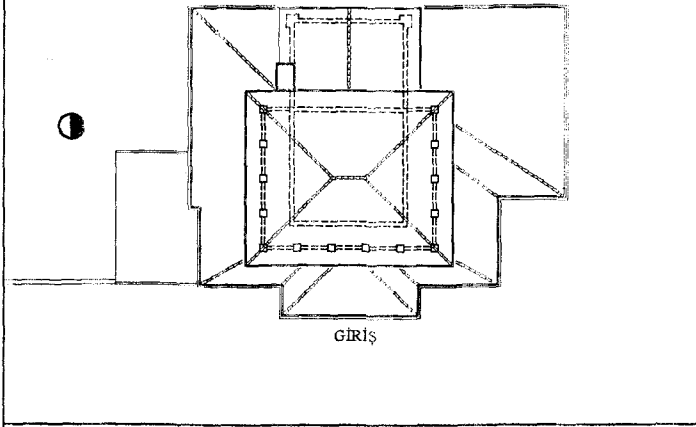
ARKA GÖRÜNÜŞ
ÖLÇEK: 1/50

0 50 100 250 500 CM

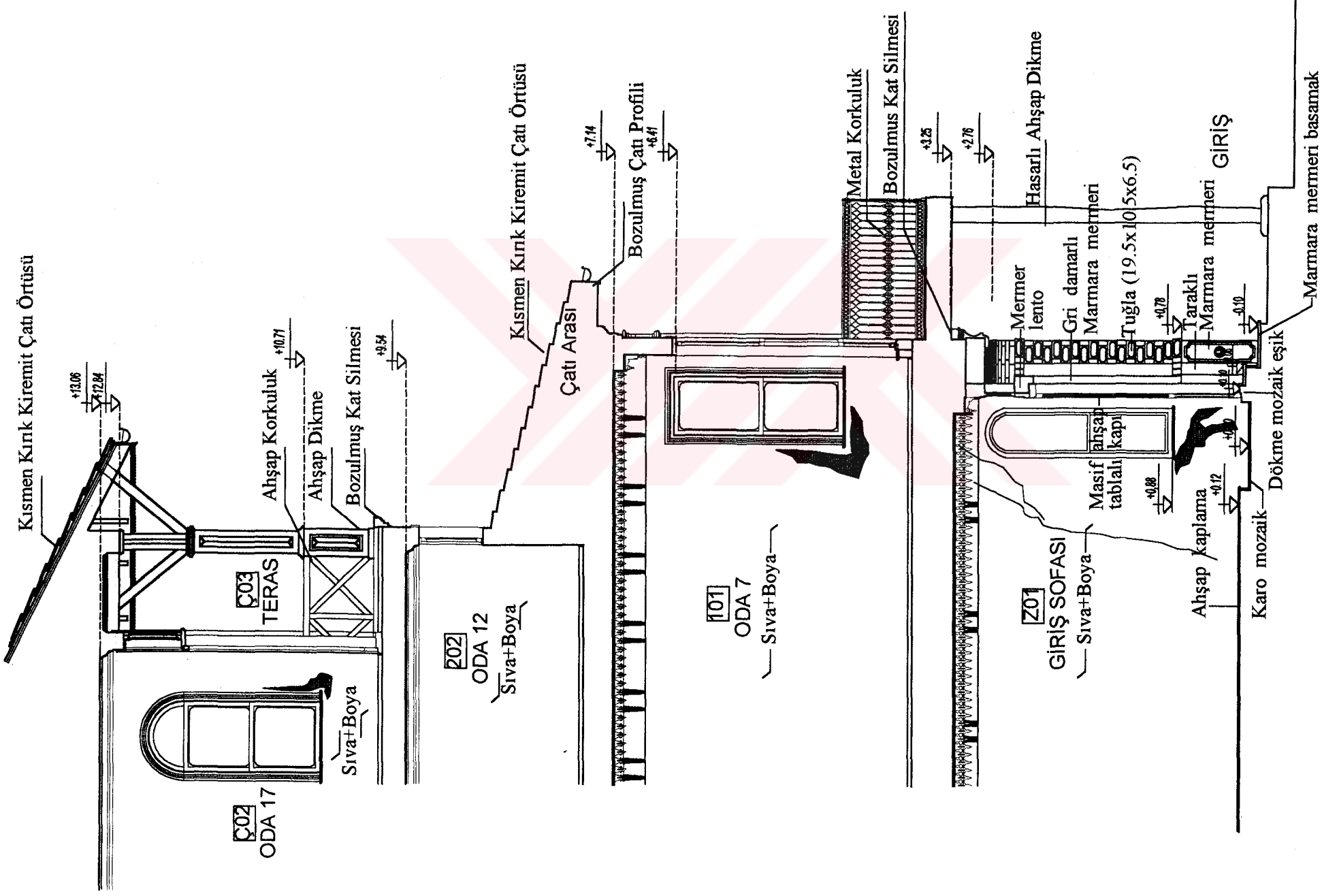
SAĞ GÖRÜNÜŞ
ÖLÇEK: 1/50

0 50 100 250 500 CM

SOL GÖRÜNÜŞ
ÖLÇEK: 1/50

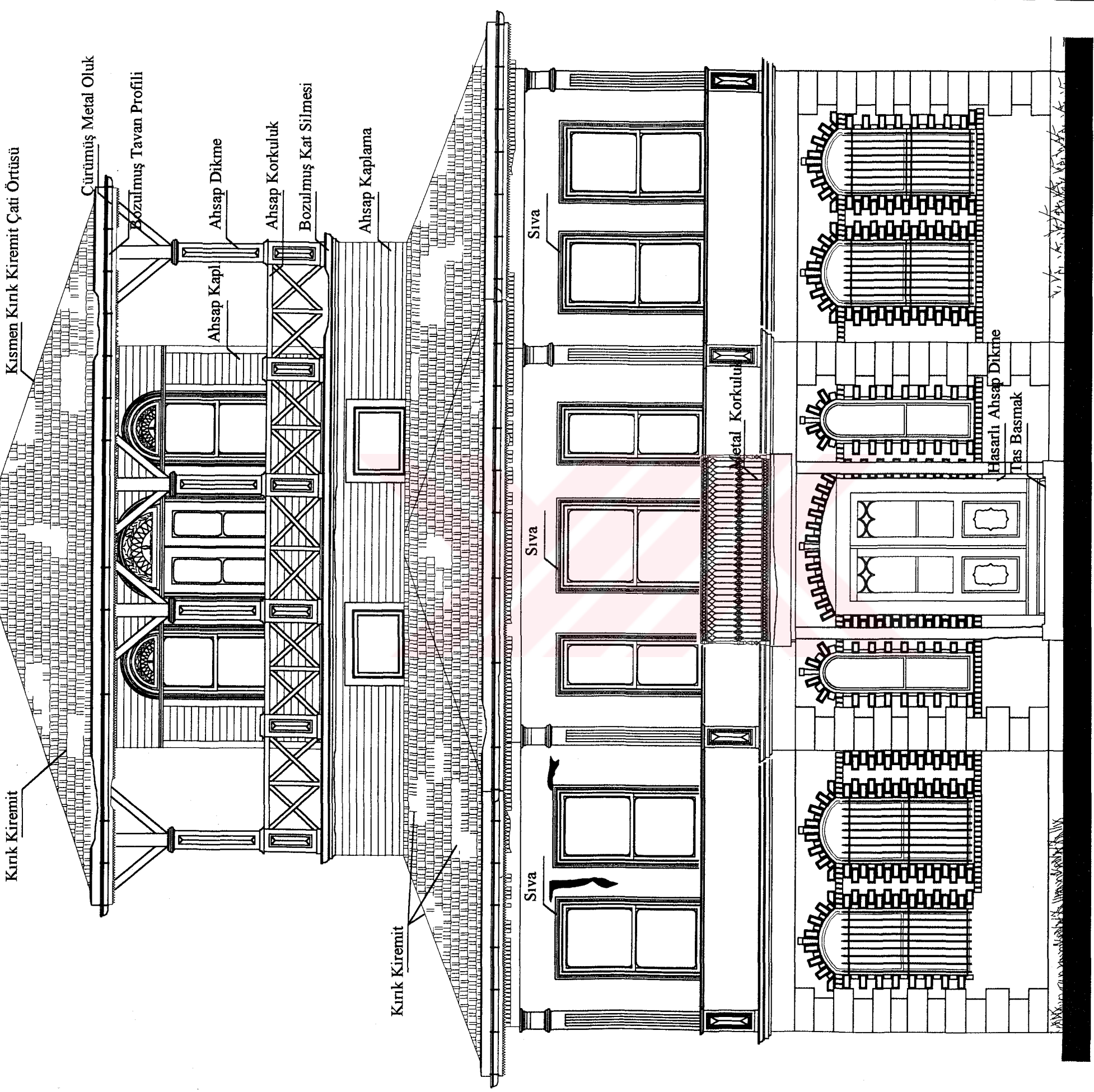
0 50 100 250 500 CM

KESİT

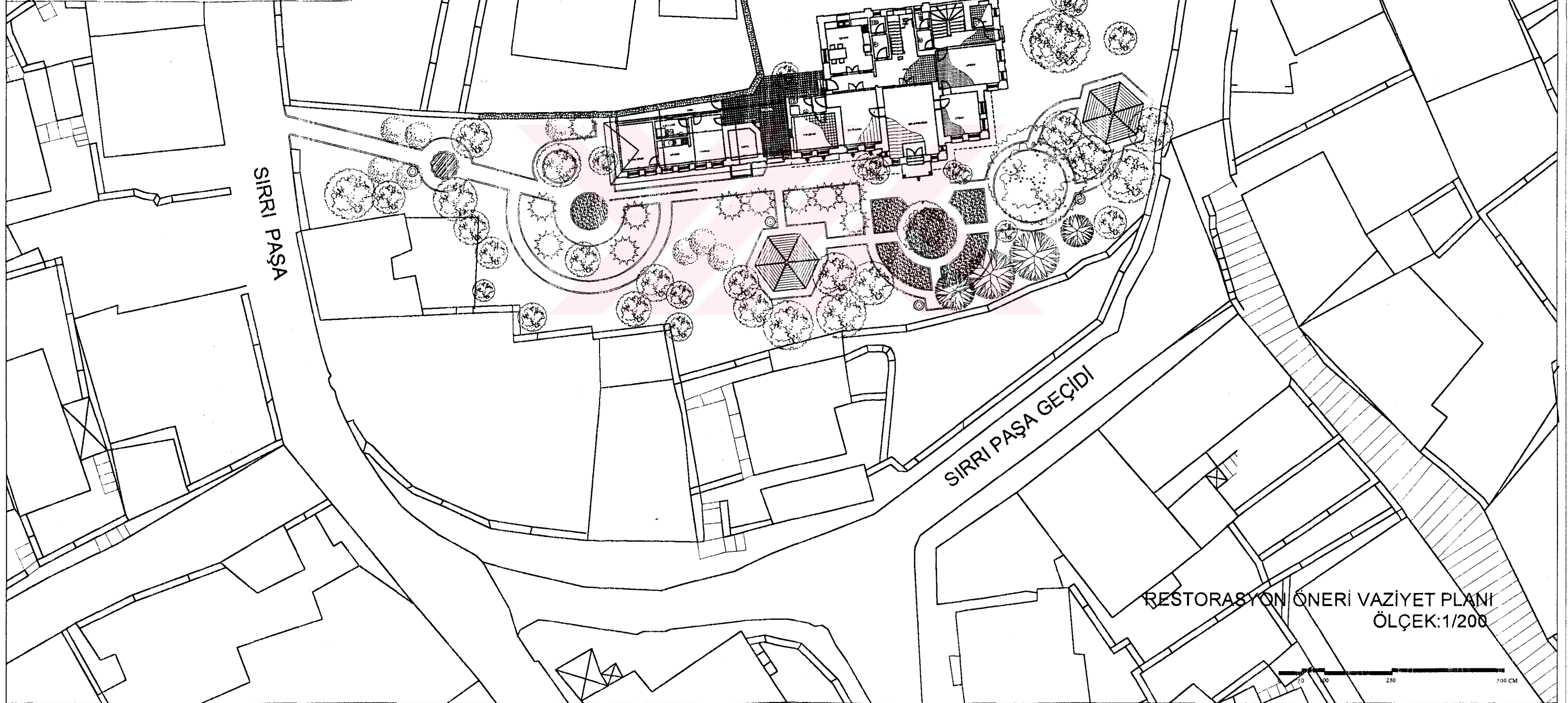
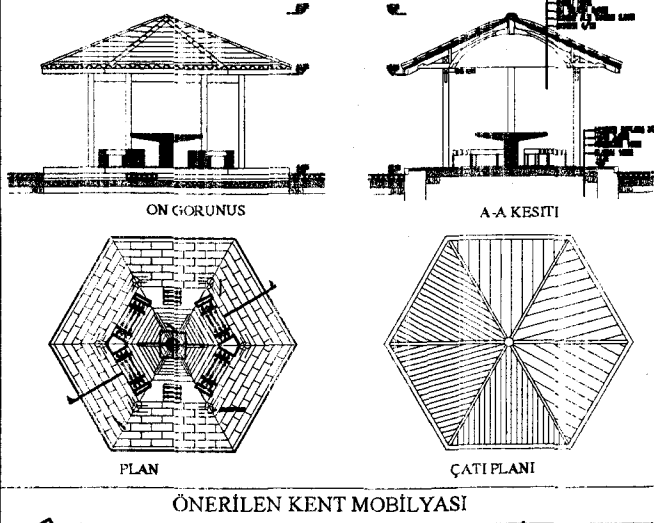
ÖLÇEK: 1/20

ÖN GÖRÜNÜŞ
ÖLÇEK:1/20

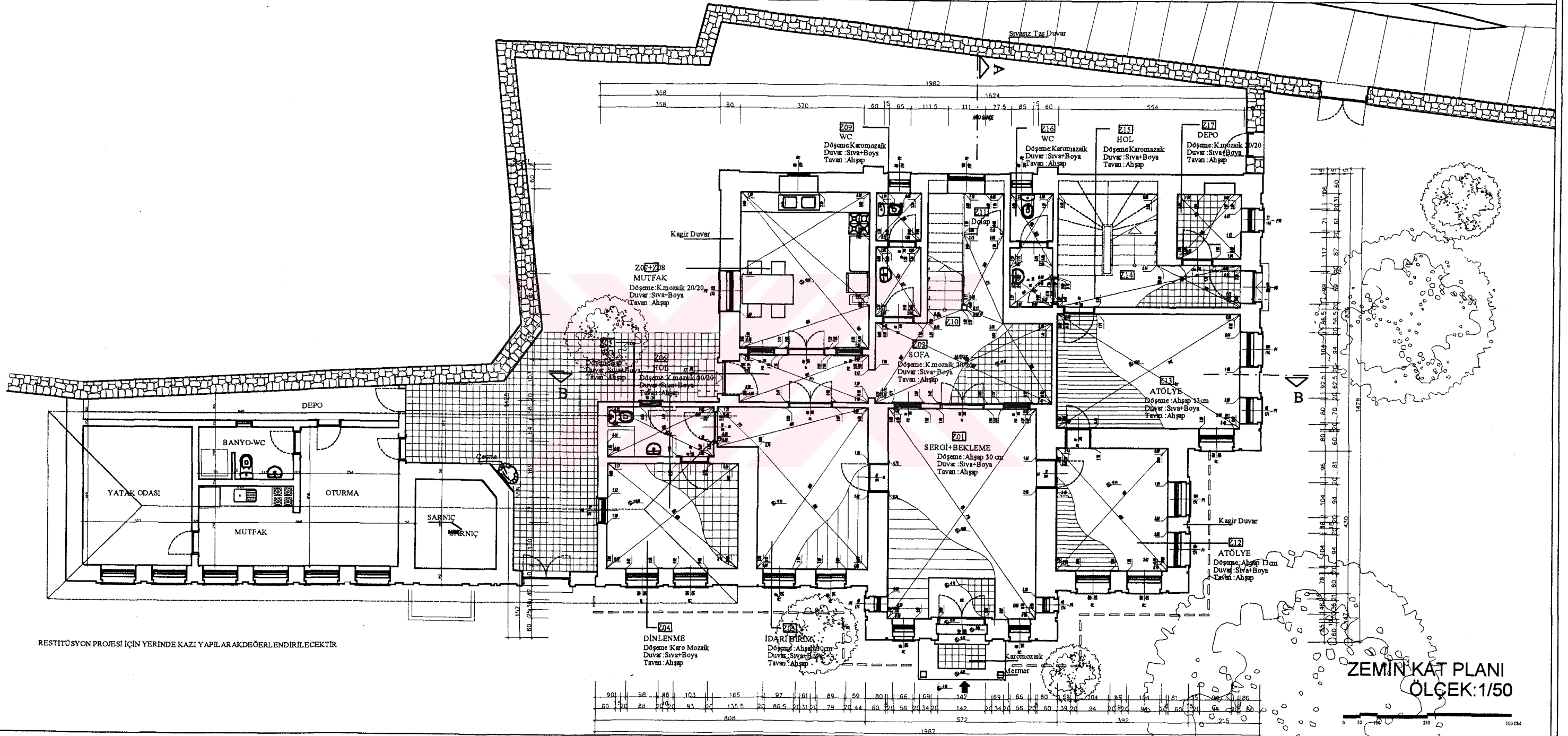
0 50 100 250 500 CM

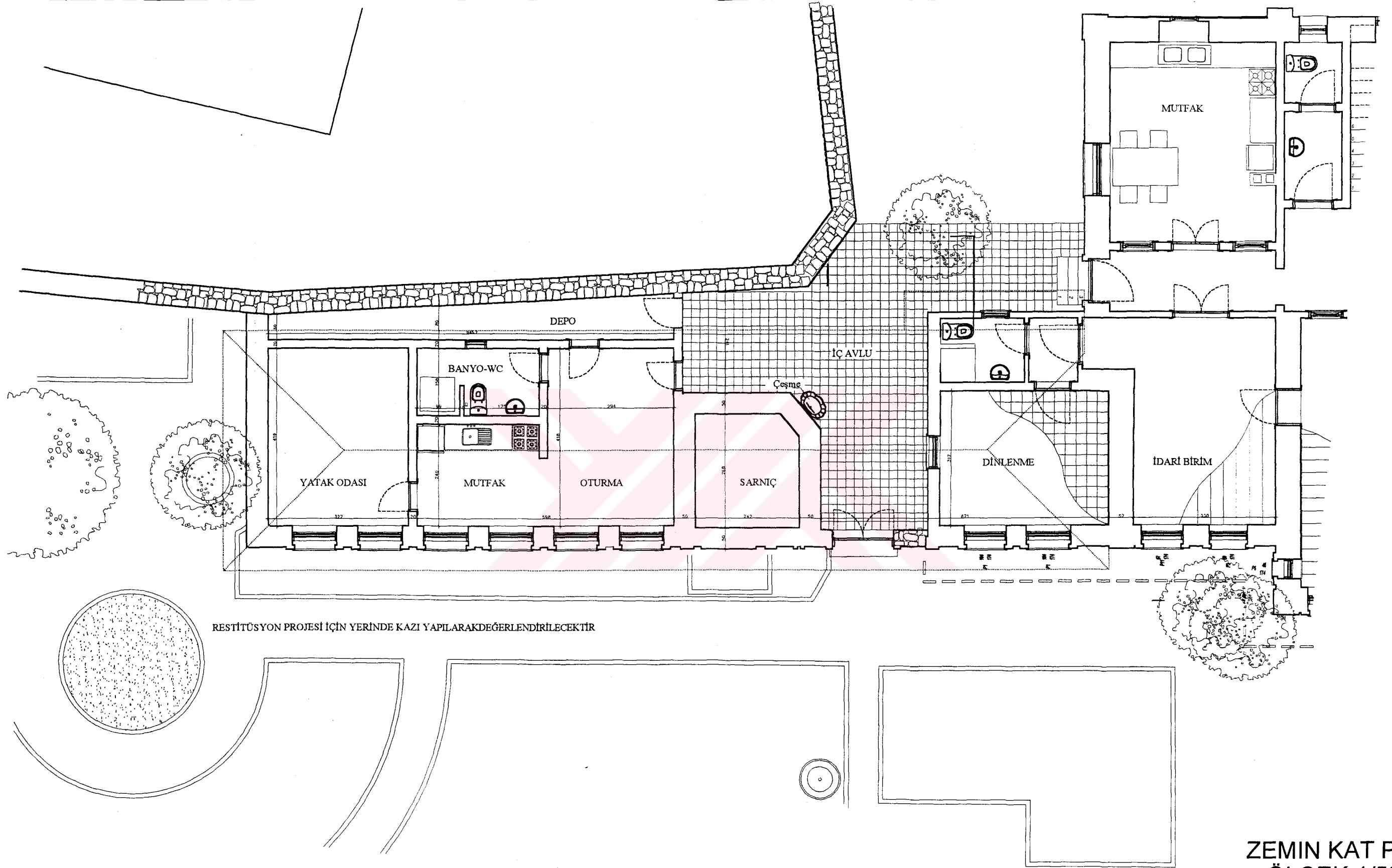

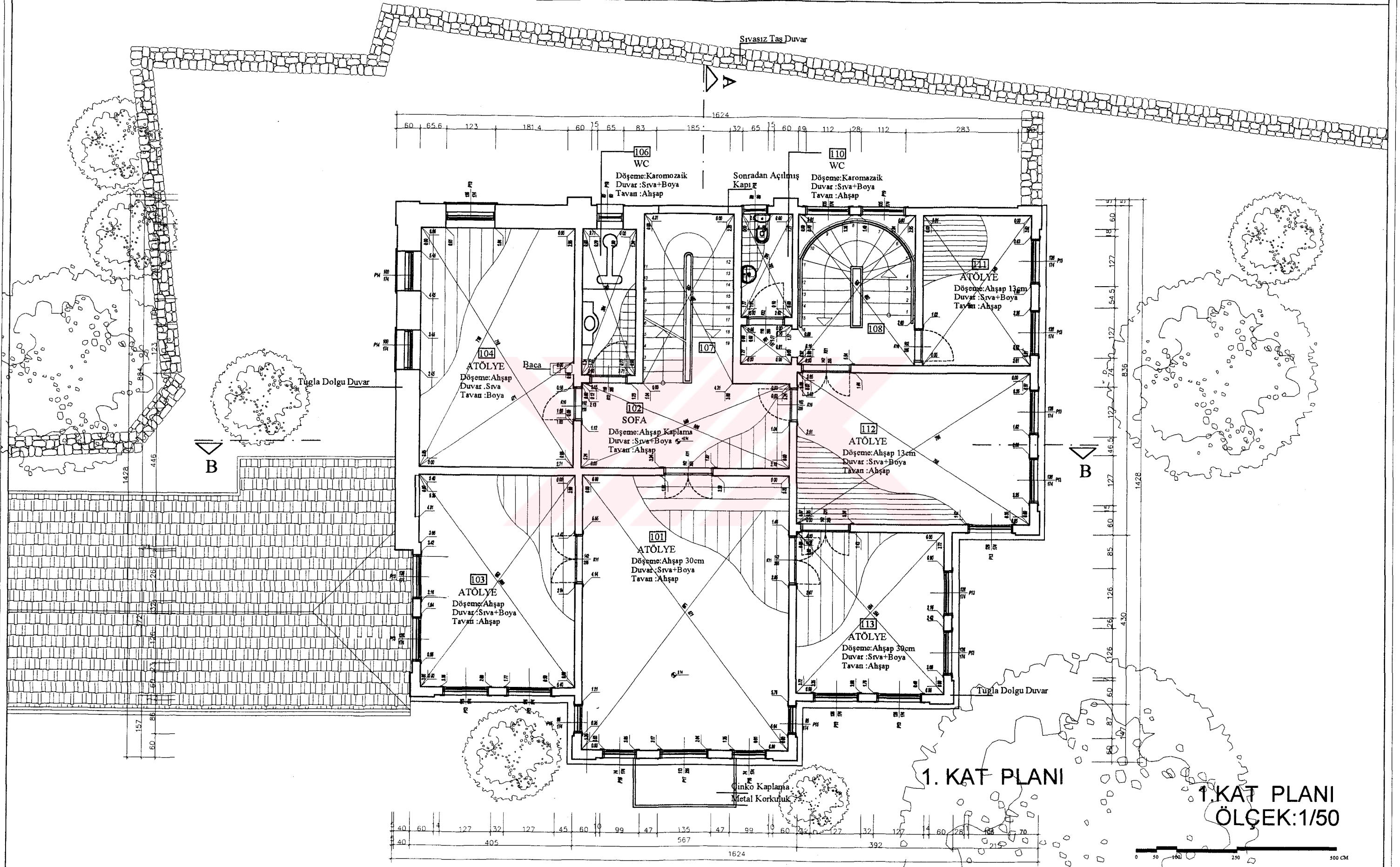

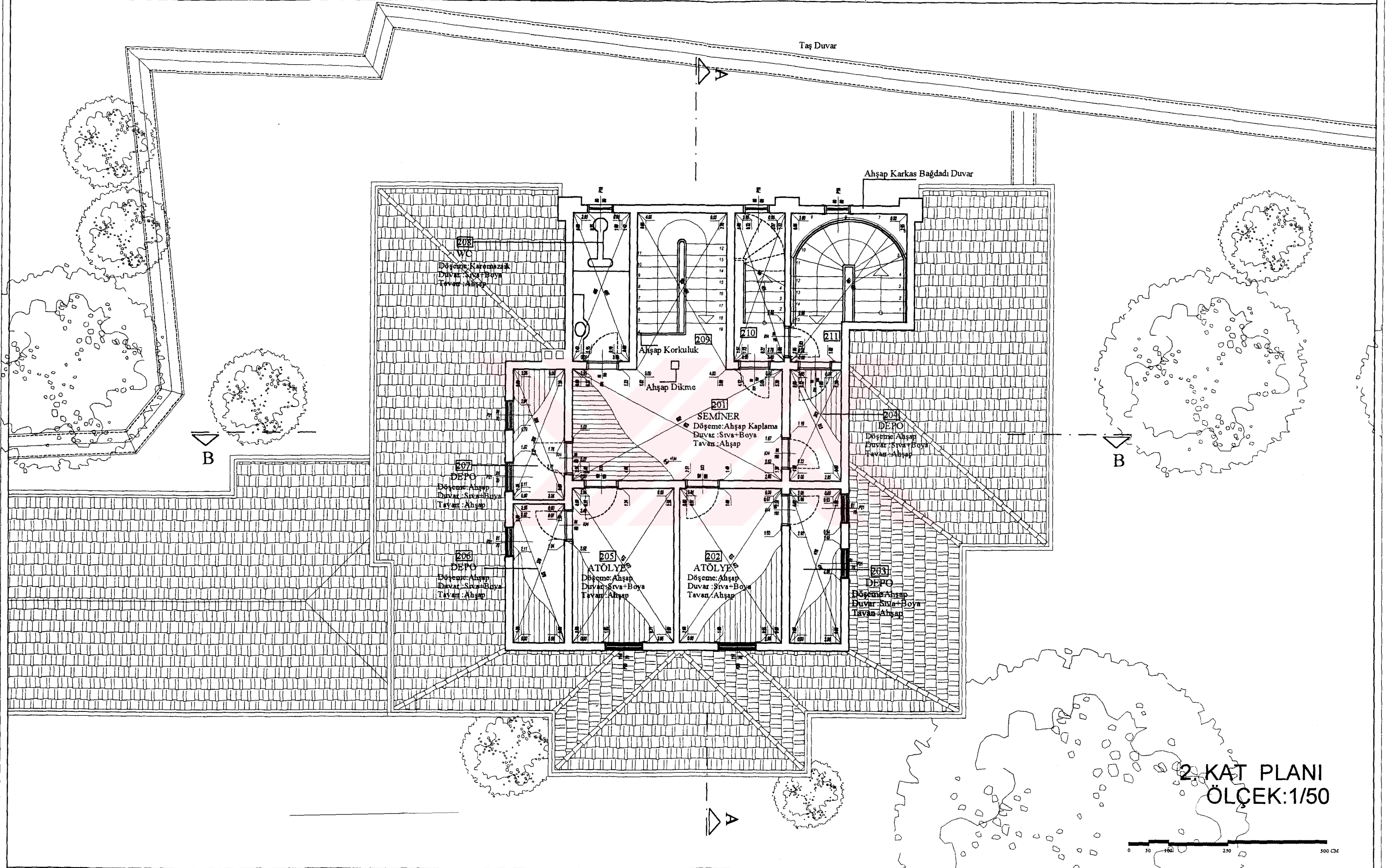
SIRRI PAŞA KONAĞI

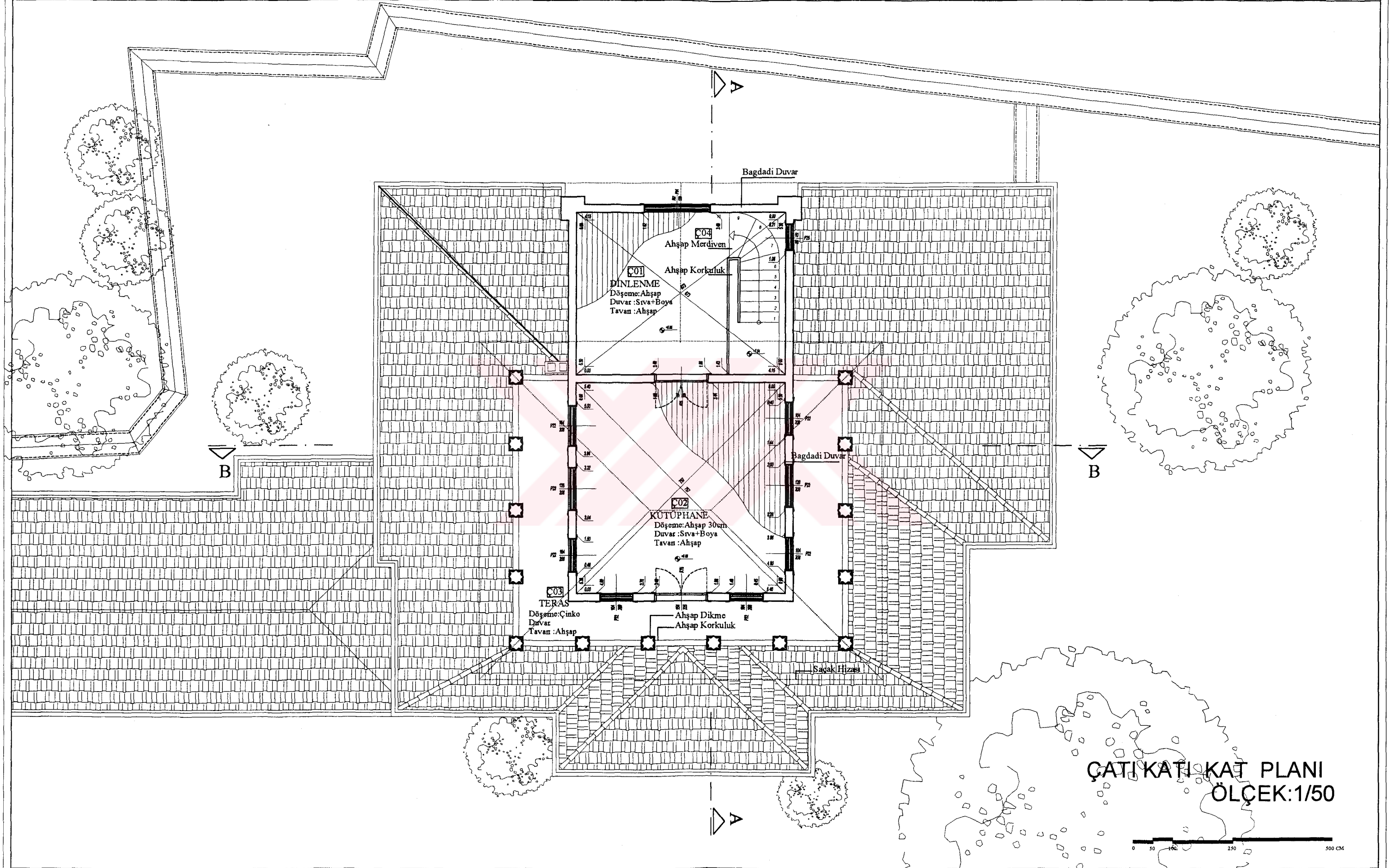
01

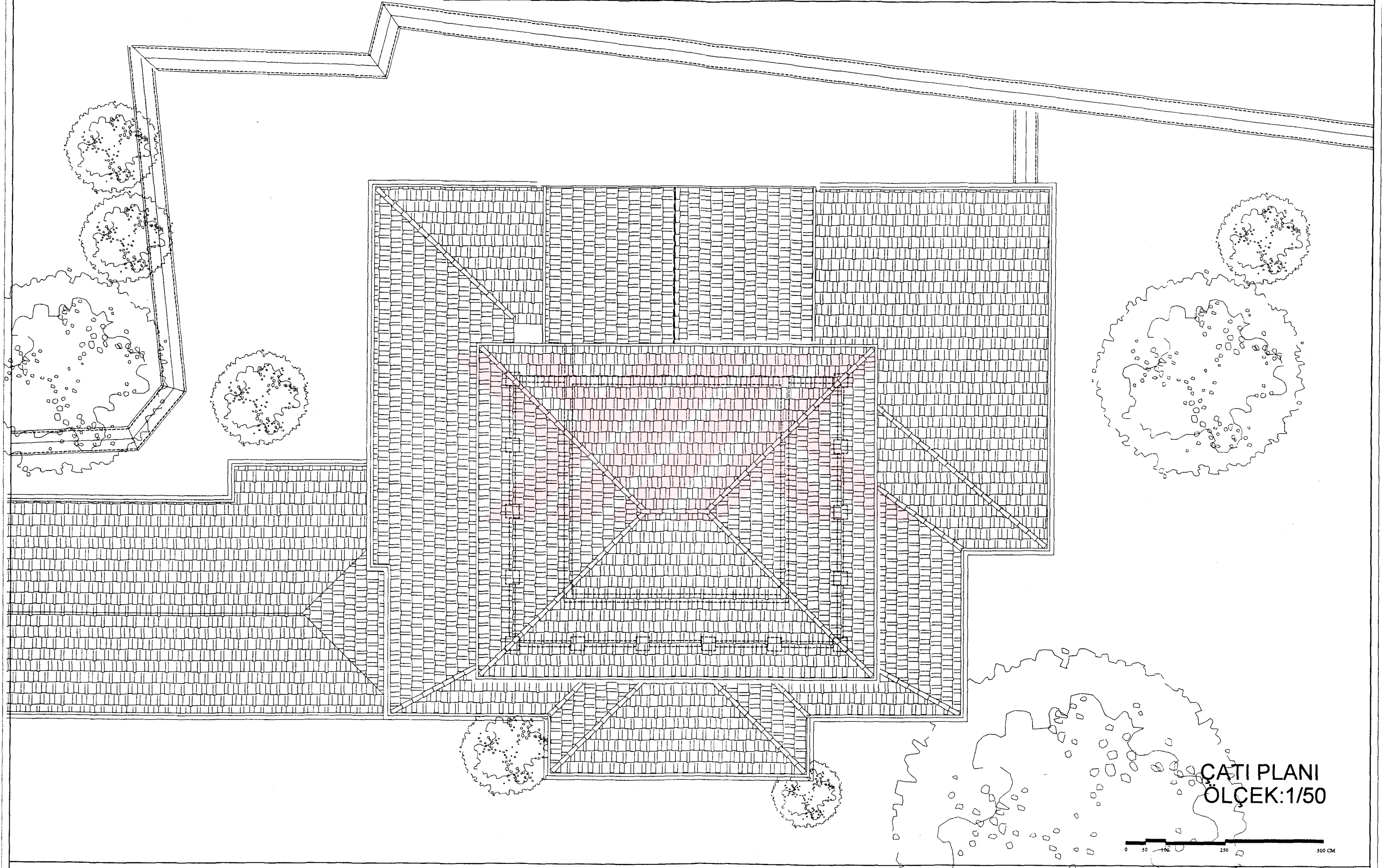

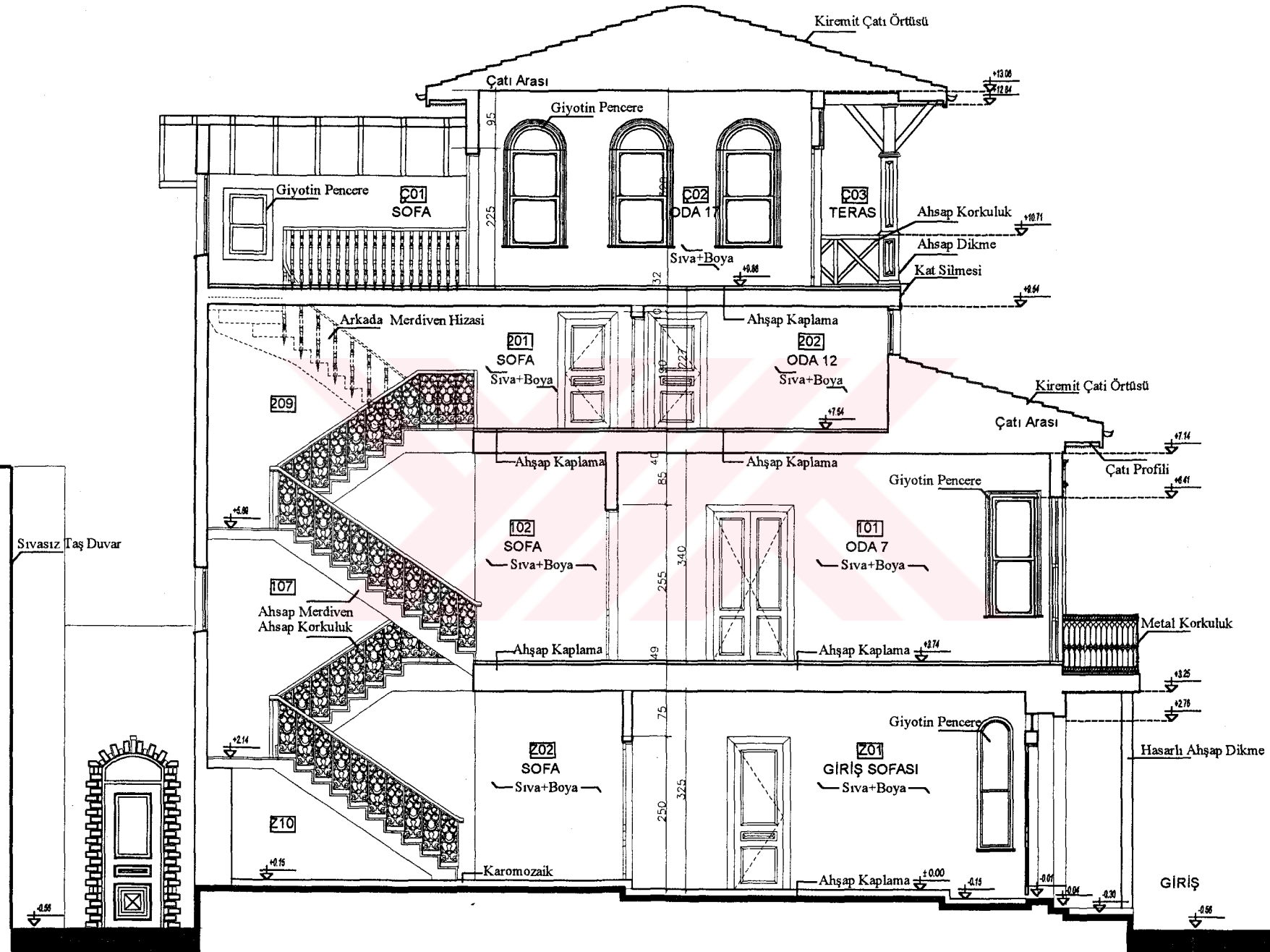

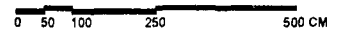
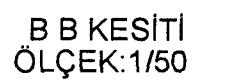

ÇATI PLANI
ÖLÇEK:1/50

A A KESİTİ
ÖLÇEK: 1/50

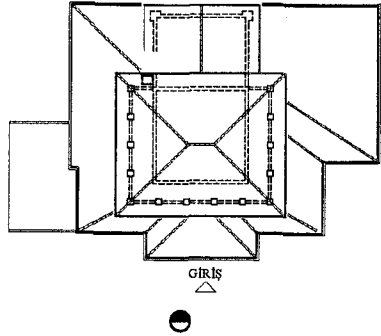
0 50 100 250 500 CM

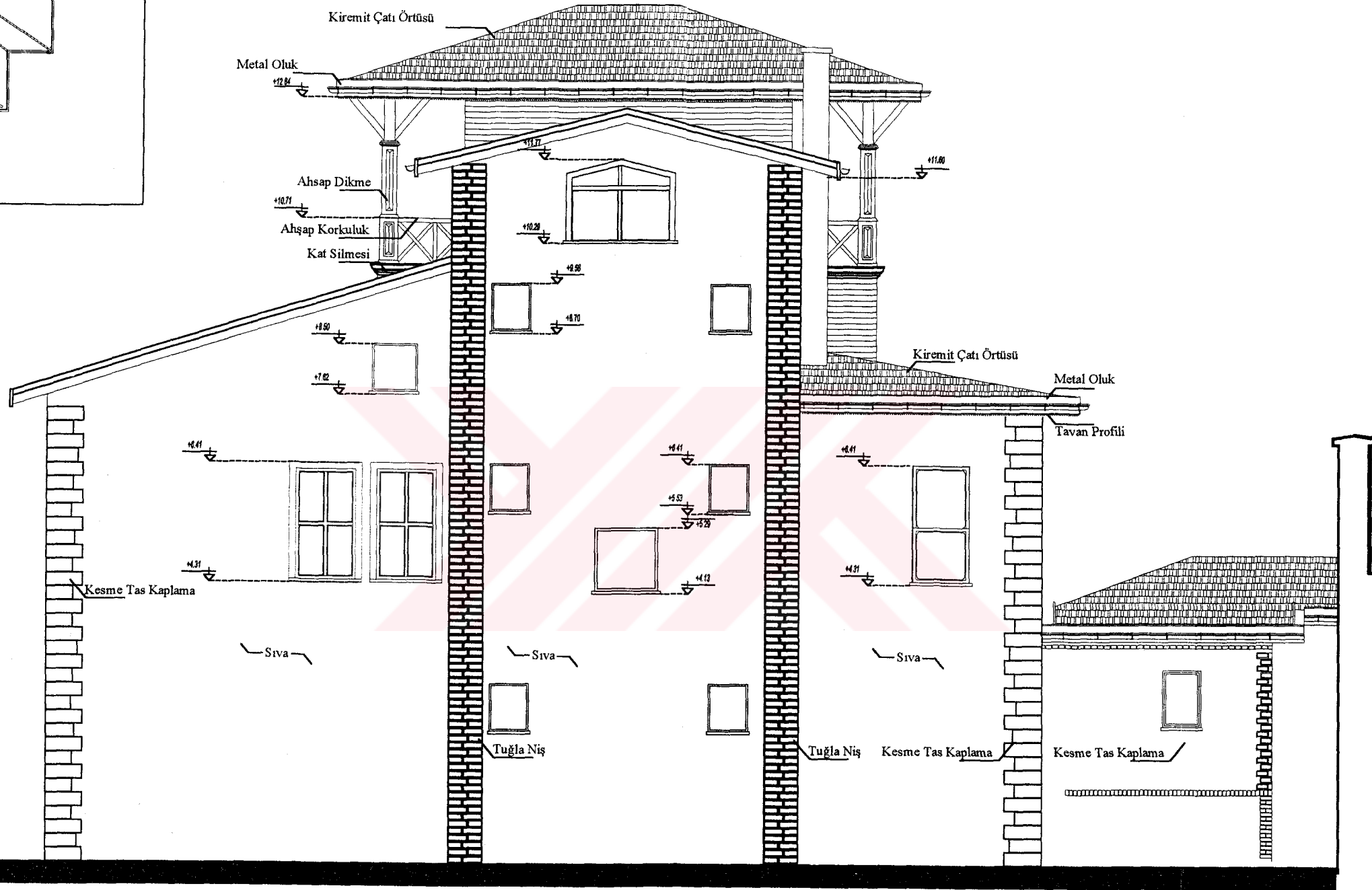
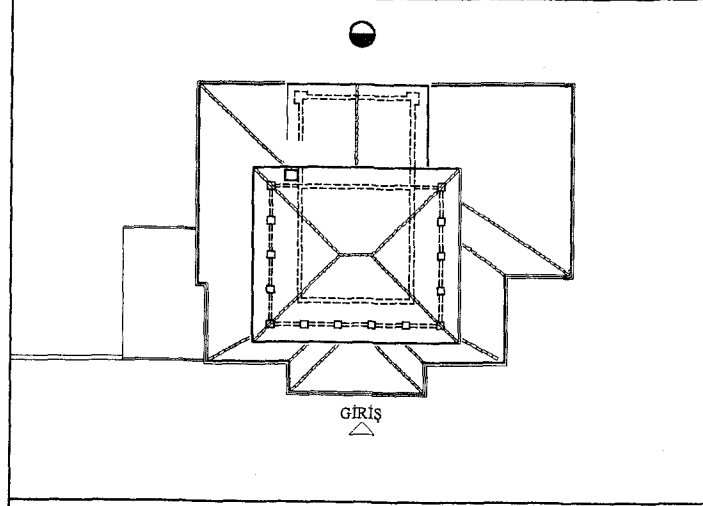
SIRRI PASA KONAĞI

09

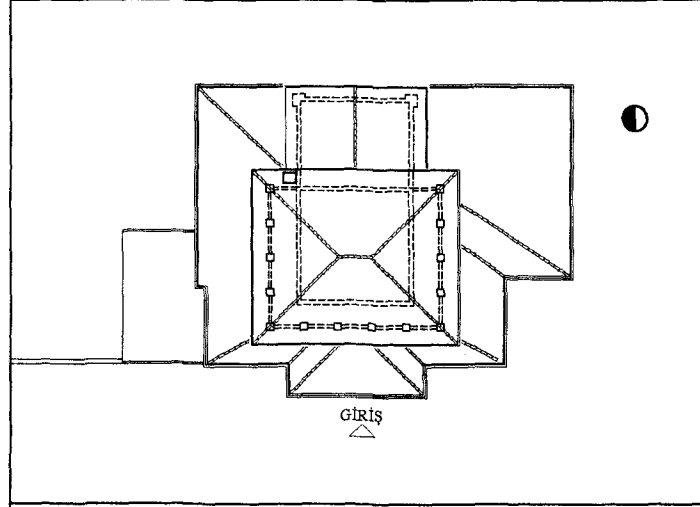
ÖN GÖRÜNÜŞ
ÖLÇEK: 1/50

0 50 100 250 500 CM

ARKA GÖRÜNÜŞ
ÖLÇEK:1/50

0 50 100 250 500 CM

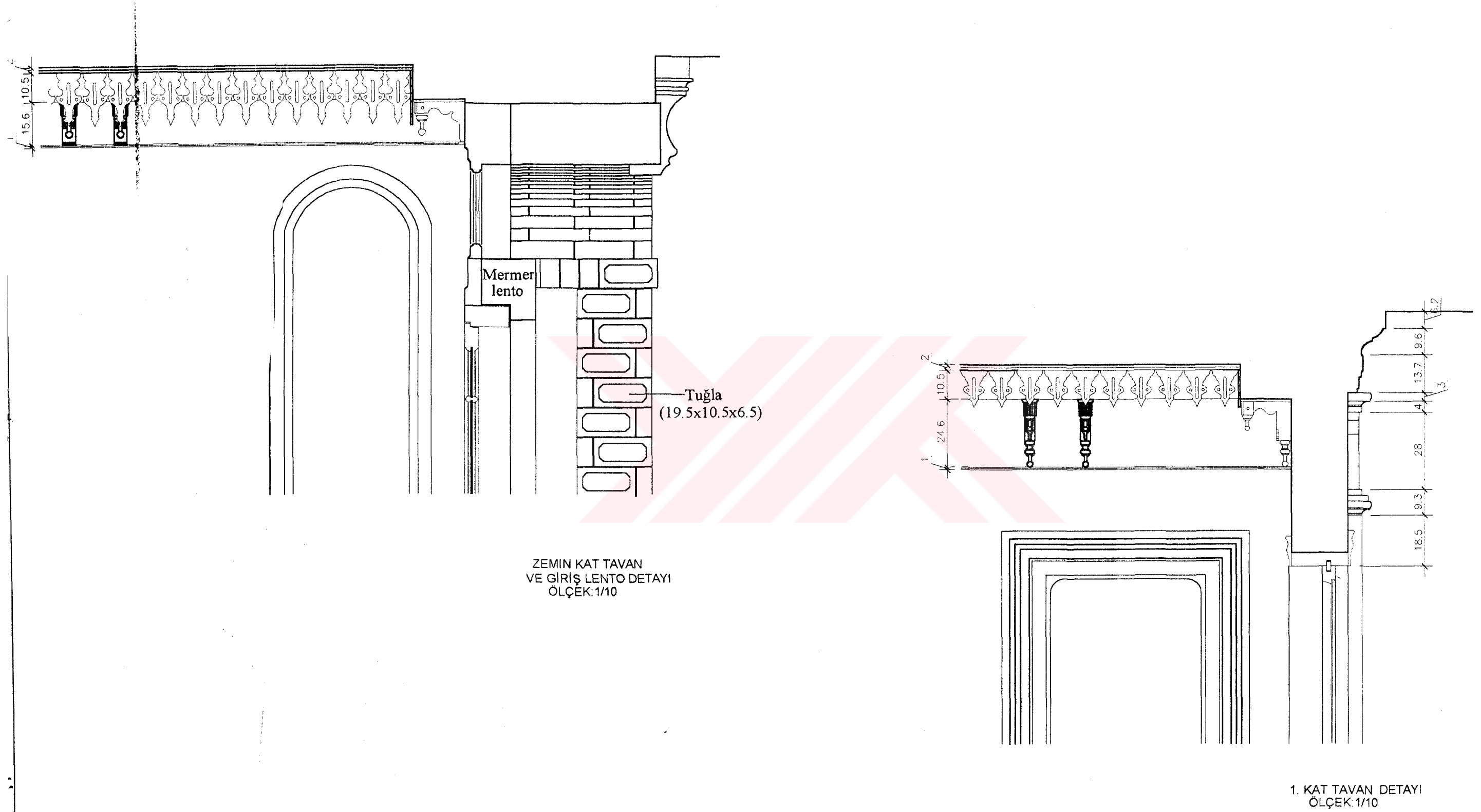
SAĞ GÖRÜNÜŞ
ÖLÇEK:1/50

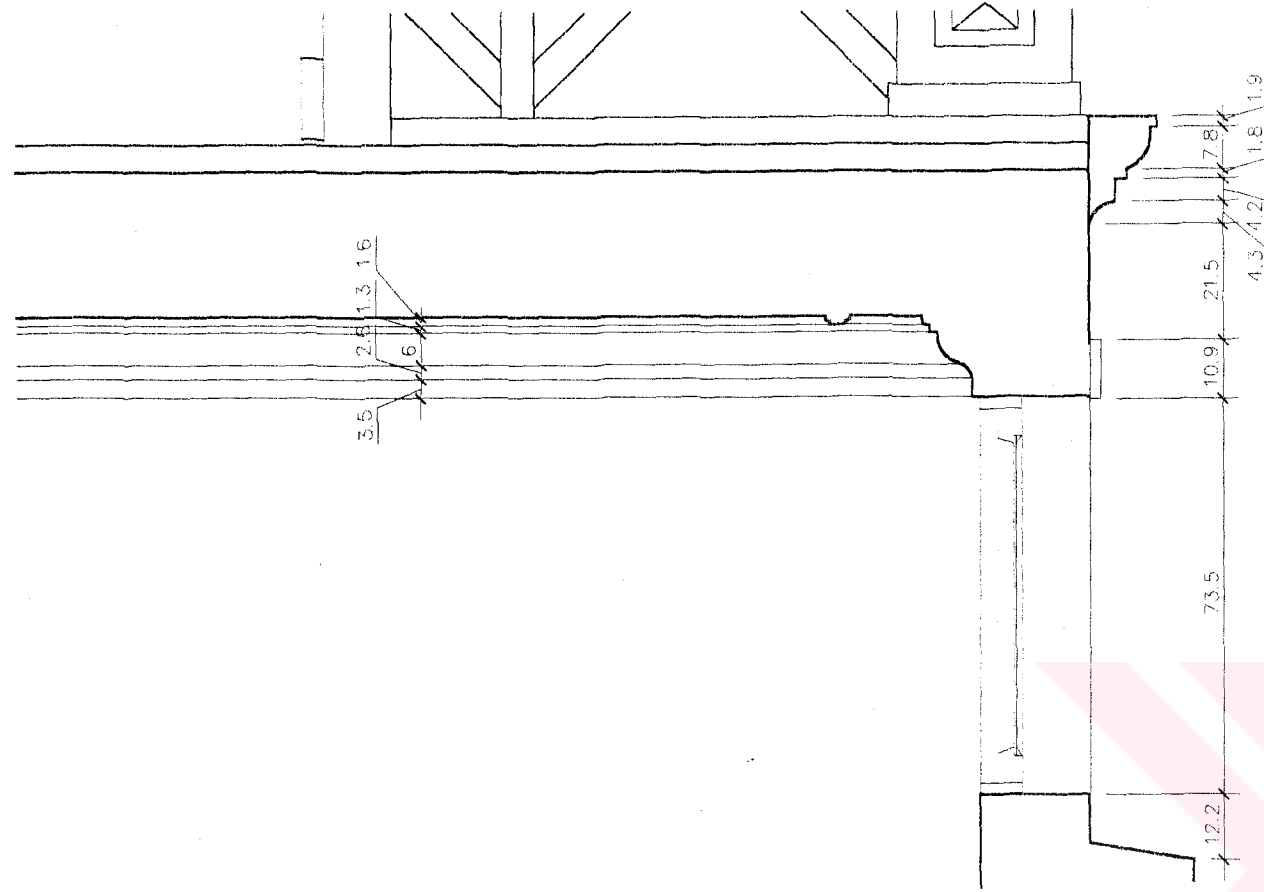
0 50 100 250 500 CM

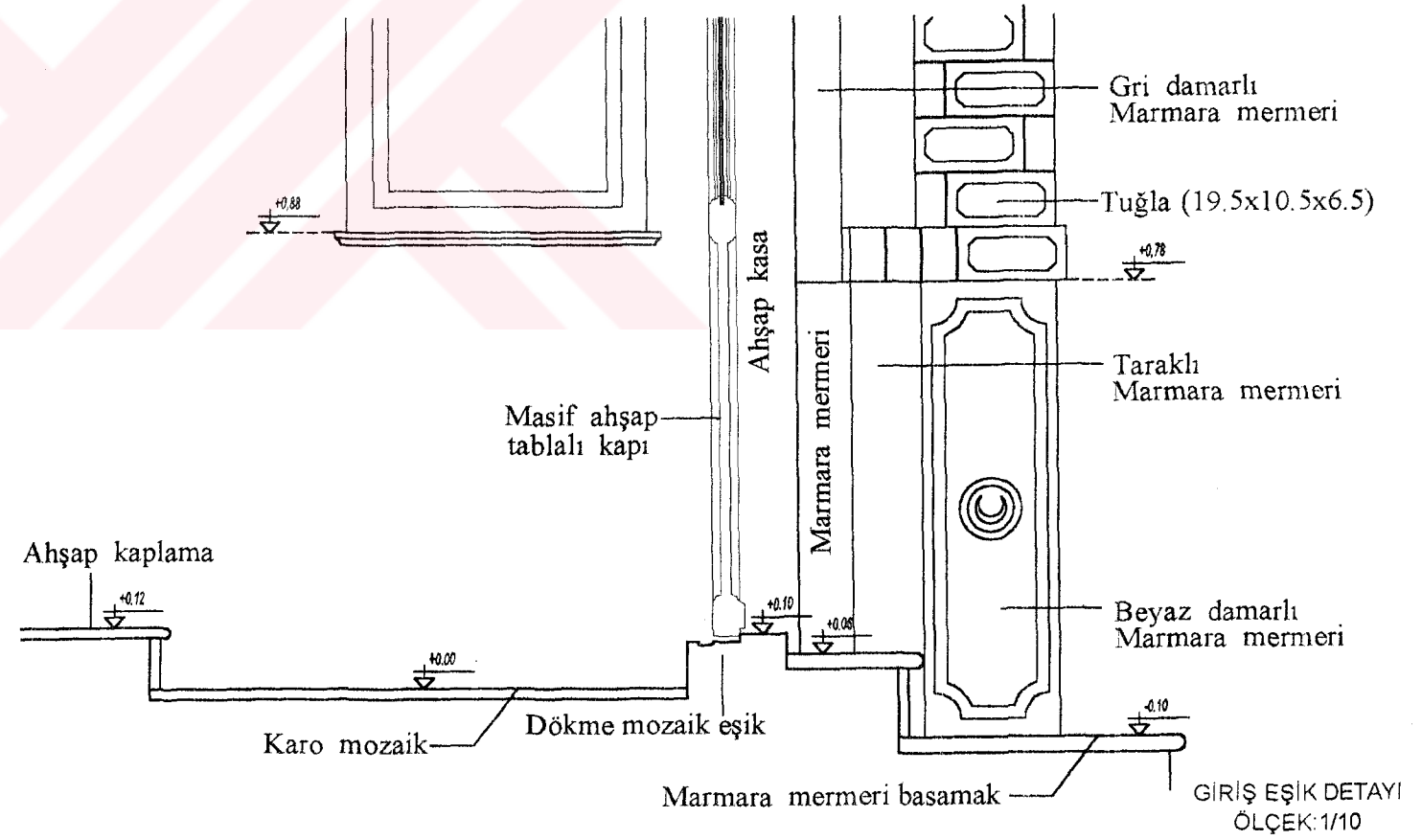
SOL GÖRÜNÜŞ
ÖLÇEK: 1/50

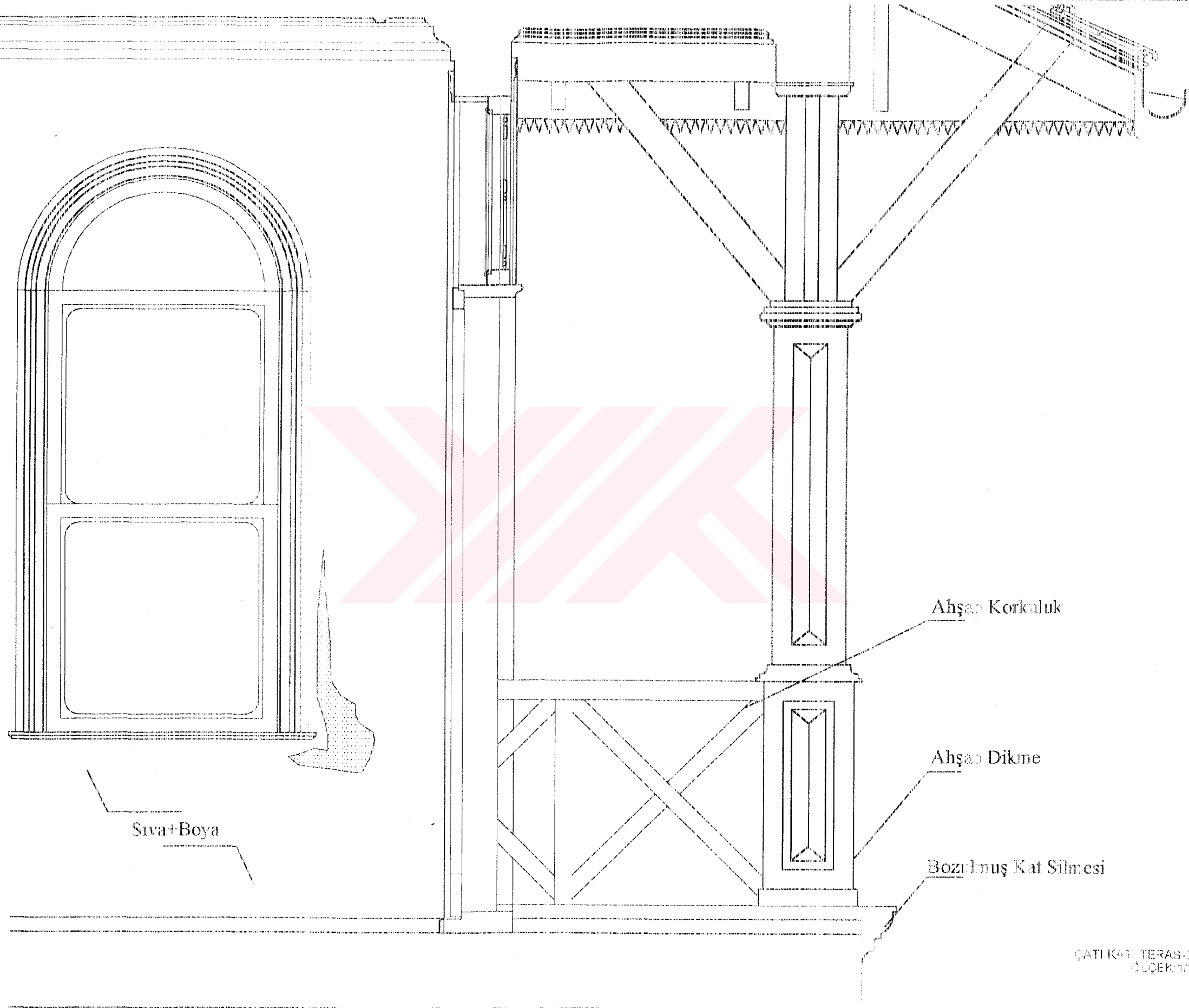
0 50 100 250 500 CM

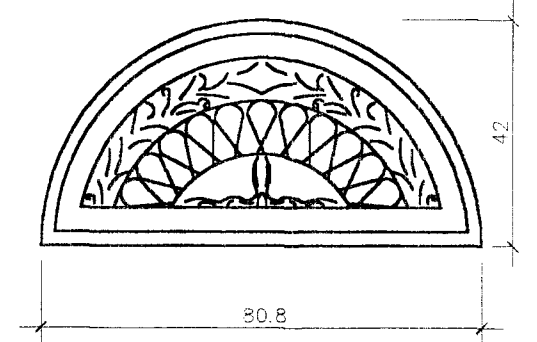
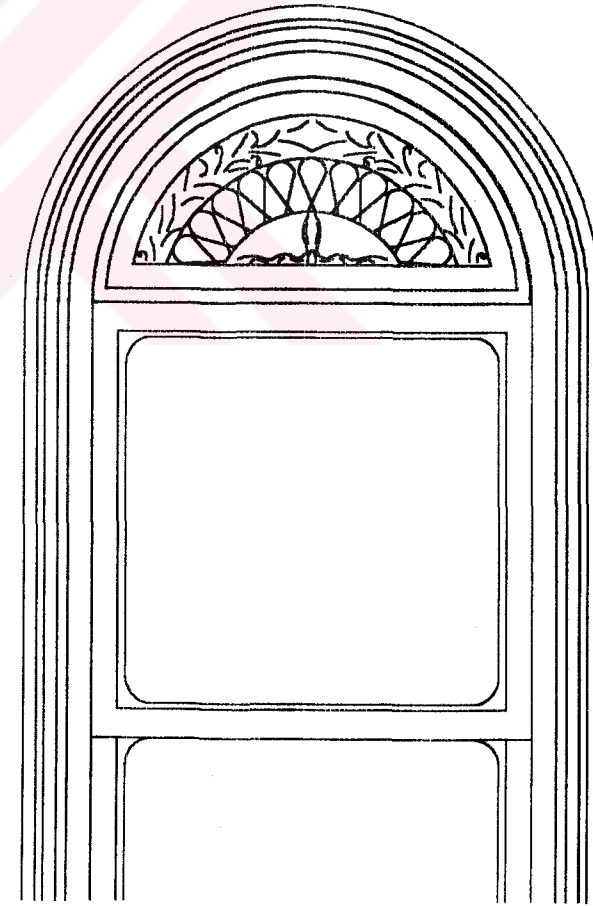
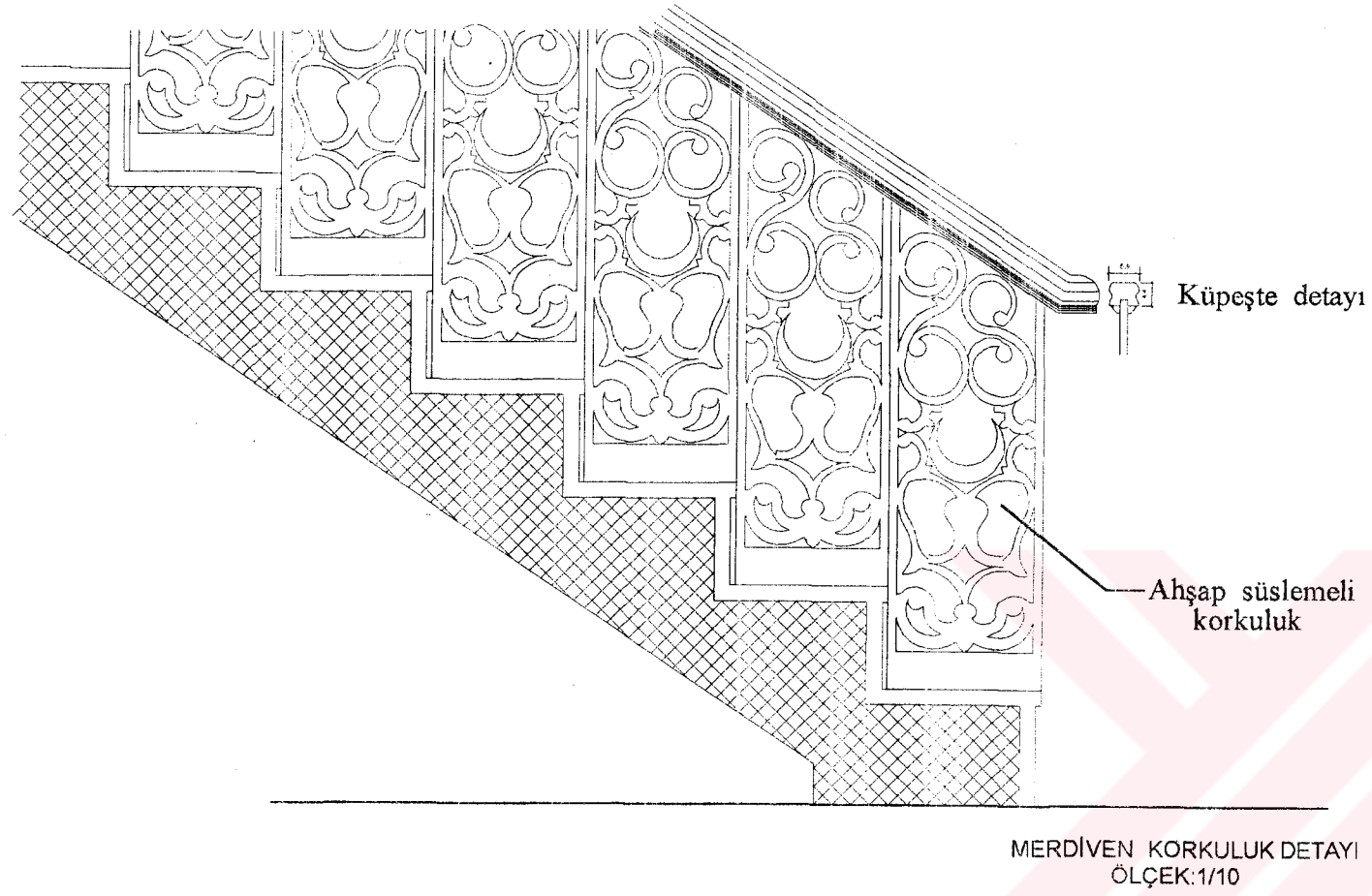

2. KAT TAVAN KÖŞE DETAYI
ÖLÇEK: 1/10

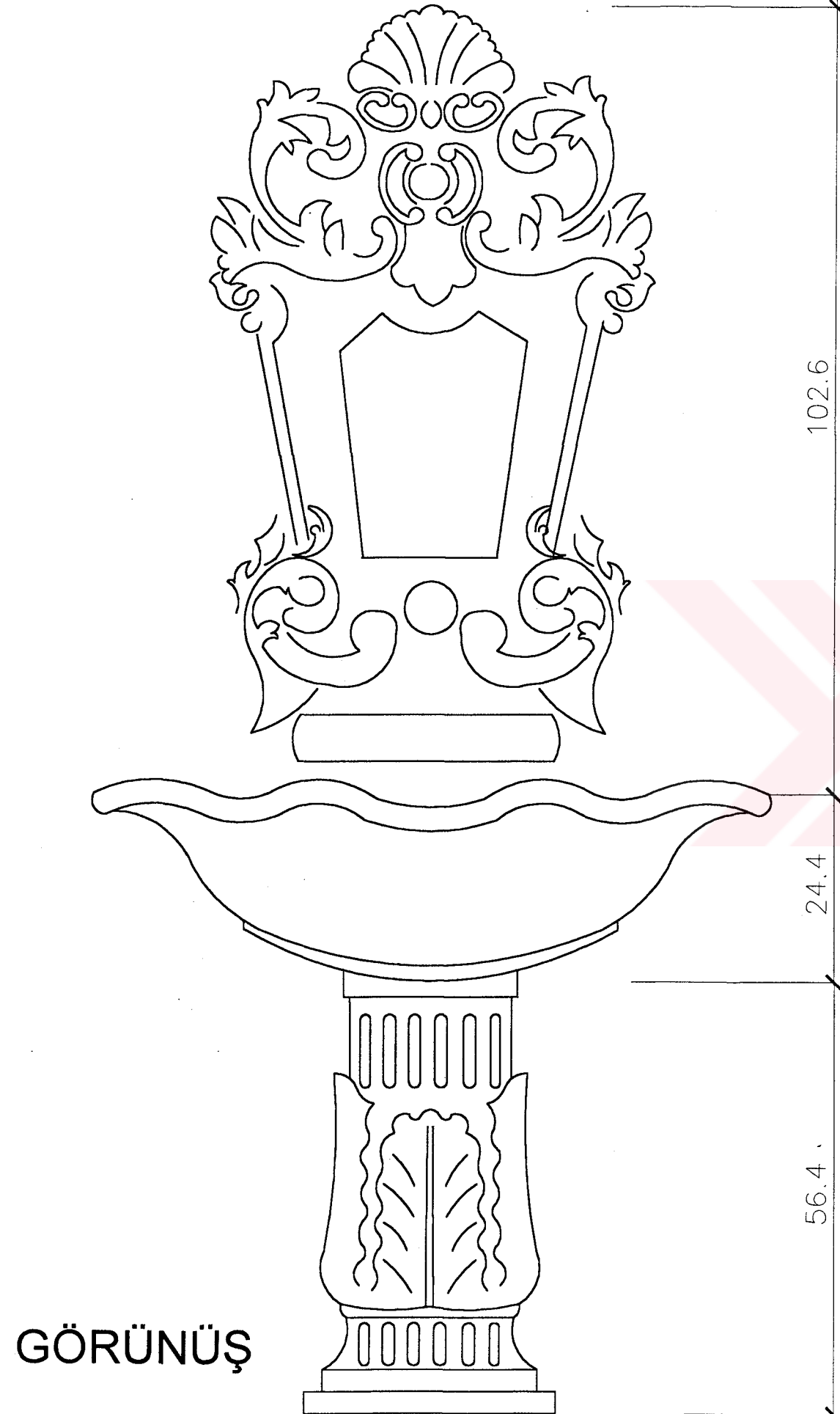

ÇATI KATI TERAS-DİKME-SAÇAK DETAYI
ÖLÇEK: 1/10

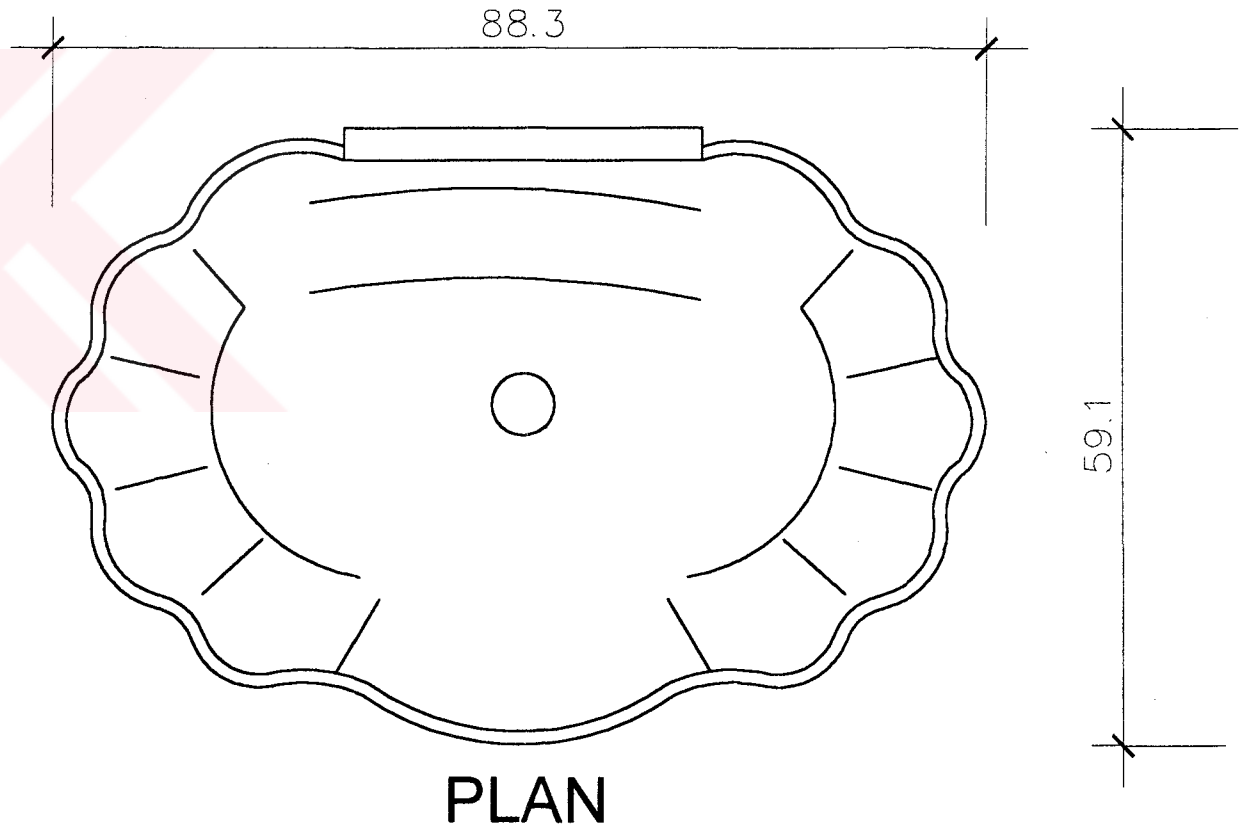

AHŞAP SÜSLEMELİ
SÜSLEMELİ PENCERE BAŞLIĞI
ÖLÇEK: 1/10

TC. YÜKSEKÖĞRETİM KURUMU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

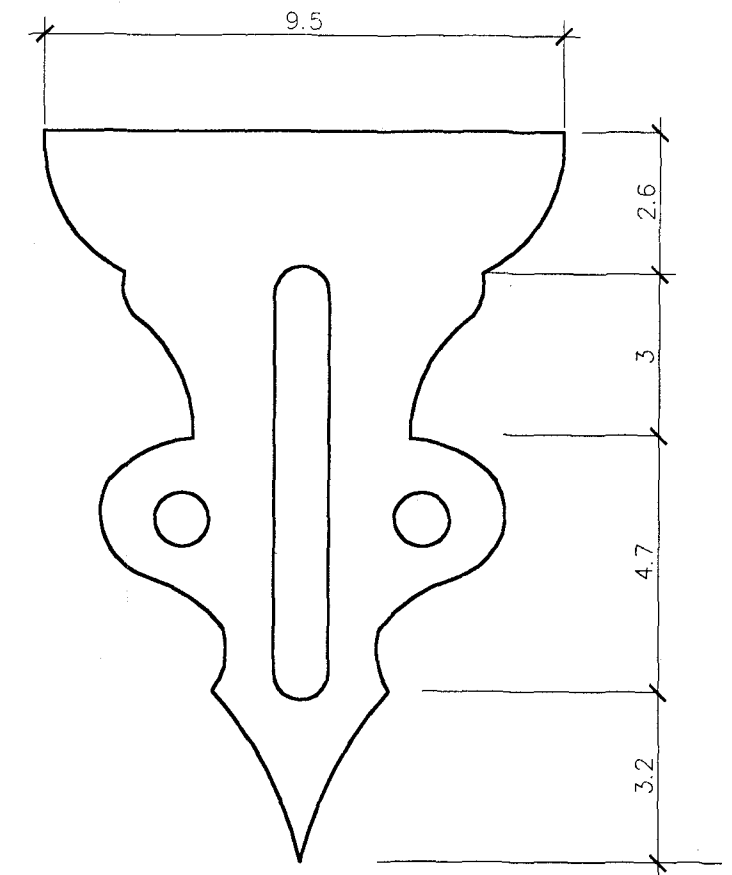

GÖRÜNÜŞ

PLAN

ÇEŞME DETAYI Ö:1/5

1. KAT TAVAN PROFİLİ

ÖZGEÇMİŞ

Doğum Tarihi : 10 Ağustos 1969
Doğum Yeri : İzmit
Lise : 1984 – 1986 İzmit Lisesi
Lisans : 1988 – 1993 Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Mimarlık Bölümü

Çalıştığı Kurumlar :

1993 – 1994 Akant Mimarlık.
1994 – 1996 Bemfa İnşaat Şantiye Şefi.
1996 – 1997 Belde İnşaat İnce İşler Şefi.
1997 – 1998 Aydın İnşaat İnce İşler Şefi.
1998 – devam ediyor Önder İnşaat Şantiye şefi

